Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

SPRAWOZDANIE z działalności OMGGS 2021

Podsumowanie wspólnych działań samorządów

Spis treści

1. Wstęp
2. O metropolii
3. Podsumowanie działań OMGGS
  3.1 Ustawa metropolitalna
  3.2 Transport
  3.3 Przestrzeń
  3.4 Rozwój społeczno-gospodarczy
  3.5 Klimat
  3.6 Strategia
  3.7 Administracja i finanse
  3.8 Kultura
  3.9 Inne działania
4. OMGGS w liczbach
5. Podsumowanie współpracy w powiatach

Trudno jest budować samorząd metropolitalny, gdy rząd centralny kolejny rok forsuje centralizację państwa. Wspólnoty mieszkańców gmin i powiatów stopniowo tracą wpływy z podatków oraz możliwości decydowania o ważnych dla siebie sprawach, musząc jednocześnie brać na siebie kolejne podwyżki – płac, wywozu śmieci, energii, robót budowlanych. A wszystko to w czasach dramatycznej dla tysięcy rodzin pandemii, która dodatkowo zdestabilizowała większość sektorów gospodarczych w Polsce i na świecie.

Wydarzenia 2021 roku udowodniły jednak po raz kolejny potrzebę solidarności metropolitalnej. Samorządy OMGGS wspierały i doradzały sobie wzajemnie, jak organizować realizację usług publicznych w czasie pandemii. Dzięki wspólnym zakupom energii elektrycznej i gazu, podwyżki w utrzymaniu większości pomorskich szkół, domów kultury, basenów i urzędów będą należały do najniższych w Polsce. Mimo wyzwań logistycznych, wraz z kilkunastoma instytucjami OMGGS zorganizowaliśmy wspólnie pierwszy Tydzień Solidarności Klimatycznej, udowadniając tym samym,

że samorządowcy są obecnie liderami w działaniach na rzecz zmiany nawyków różnych grup społecznych dotyczących klimatu. Działania na rzecz klimatu w jeszcze większym stopniu stają się priorytetem metropolii.

Z sukcesem dążymy do realizacji wartego ponad 3,4 mld zł pakietu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, dofinansowanych (kwotą 1,8 mld zł) z budżetu UE na lata 2014-2020. Wspólnie jako duże i małe samorządy obszaru metropolitalnego przygotowaliśmy pakiet inwestycji do realizacji w ramach Krajowego Planu Odbudowy, który miał zostać uruchomiony w 2021 roku. Czekamy cierpliwie na uruchomienie środków, tak jak to miało miejsce w większości państw UE. Liczymy, że rząd centralny rozwiąże problemy dot. praworządności w Polsce i obiecane nam na rozbudzenie gospodarki pieniądze trafią do gmin i powiatów OMGGS. Szykujemy też pakiet inwestycji w transport zbiorowy, adaptację do zmian klimatu i integrację społeczną. Czekamy w blokach startowych, aby rozpocząć proces inwestycyjny z budżetu Unii na lata 2021-2027.

Nie ustajemy w zabiegach wobec pomorskich posłów i posłanek o uchwalenie ustawy o związku metropolitalnym dla Pomorza. Projekt ustawy został uchwalony w Senacie RP ponad podziałami politycznymi niemal jednomyślnie. Miało to miejsce we wrześniu 2020 roku. Niestety, od tego czasu Sejm wciąż nie ustalił terminu pierwszego czytania projektu ustawy. W styczniu 2021 roku 31 autorytetów naukowych z całej Polski wystosowało apel do marszałek Sejmu i parlamentarzystów o niezmarnowanie tej kadencji. „Duże miasta są w stanie generować rozwój gospodarczy w otoczeniu nawet do 200-300 kilometrów. Jeśli uwolnimy energię polskich metropolii, przyspieszą one rozwój innych gmin. Nauka nie ma co do tego wątpliwości. Jak również co do tego, że tylko silne metropolie są w stanie zapewnić Polsce trwały rozwój gospodarczy” - apelują rektorzy polskich uczelni oraz szefowie renomowanych instytutów badawczych.

W minionym roku udowodniliśmy, że solidarność dużych i małych samorządów w metropolii nie osłabnie nawet w latach kryzysu. Równocześnie wykorzystaliśmy ten czas do przygotowań do lepszych czasów. Wspólnie z samorządem województwa i Związkiem Uczelni Wyższych w Gdańsku im. D. Fahrenheita szykujemy pakiet działań gospodarczych, transportowych i społecznych, który przyniesie nowy impuls rozwojowy dla czwartej największej metropolii w Polsce. Nie mam wątpliwości, że nasza mobilizacja przełoży się na wzrost dobrobytu naszych mieszkańców, którzy jeszcze chętniej traktować będą gminy OMGGS jako najlepsze miejsce do życia.

Michał Glaser,
prezes Zarządu OMGGS

O Metropolii

Jesteśmy stowarzyszeniem samorządowym, które powstało 10 lat temu - 15 października 2011 r. z inicjatywy Prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza. Akt założycielski podpisało 28 samorządów. Dzisiaj skupiamy 59 miast, gmin i powiatów, obejmujących powierzchnię 1/3 województwa pomorskiego, na której mieszka ponad 1,6 mln mieszkańców. OMGGS opiera się na dobrowolnej współpracy i dążeniu do tego, by Pomorze było dobrym miejscem do nauki, pracy, życia, wychowywania dzieci oraz silnym gospodarczo i konkurencyjnym dla innych regionów w Polsce i na świecie.

Kluczowe projekty

Działamy w takich obszarach jak: transport publiczny, rynek pracy i aktywizacja mieszkańców, ekonomia społeczna, integracja migrantów, kultura i promocja zdrowia, rozwój lokalnych przedsiębiorstw, ochrona środowiska, planowanie przestrzenne i promocja.

Od 2015 r. pełnimy funkcję Związku Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych i koordynujemy realizację pakietu projektów europejskich współfinansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 o wartości 1,9 mld zł (w tym 1,1 mld z funduszy UE). Ponadto OMGGS pośrednio koordynuje pakiet projektów współfinansowanych w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, o wartości 1,4 mld zł (w tym 708,3 mln dofinansowanie UE).

Zarządzamy funduszami europejskimi o łącznej wartości 1,8 mld zł, co przekłada się na pakiet 201 projektów o całkowitej wartości 3,4 mld zł. W ramach metropolitalnych inwestycji i projektów, realizowana są m.in.:

- **budowa sieci 26 węzłów przesiadkowych** integrujących transport kolejowy, autobusowy i rowerowy wraz z trasami dojazdowymi (w tym 116 kilometrów ścieżek rowerowych) oraz parkingami dla 3 tysięcy samochodów i 2,5 tysiąca rowerów

- **zakup nowego taboru komunikacji miejskiej:** 55 autobusów, 51 nowych lub zmodernizowanych trolejbusów, 15 tramwajów

- **budowa dwóch nowych linii tramwajowych** (7,7 kilometra torów)

- **remont siedmiu peronów SKM** w Gdyni i Rumi, a także dworca w Gdyni oraz budowa centrum monitoringu Szybkiej Kolei Miejskiej

- **wdrożenie elektronicznego systemu biletu metropolitalnego**, umożliwiającego integrację sprzedaży biletów SKM, Pomorskiej Kolei Metropolitalnej i Przewozów Regionalnych PKP z systemami przewoźników miejskich

- **pakiet termomodernizacji szkół i budynków publicznych** (272 szkoły, przedszkola, urzędy, szpitale, budynki komunalne oraz 850 gospodarstw domowych)

- **podłączenie sieci ciepłowniczych do kilkunastu dzielnic i miejscowości** (Lipce, Święty Wojciech, Piecki Migowo, Ujeścisko, Łostowice, Kokoszki, Osowa; Orłowo, Mały Kack, Wiczlino, Chwarzno; Rumia oraz połączenie do granicy Redy)

- **budowa dwóch oddziałów opieki senioralnej** w Gdańsku i w Sopocie (tzw. Centra Geriatrii)

- **rewitalizacja 13 dzielnic w 8 miastach:** w Gdańsku, Gdyni, Tczewie, Wejherowie, Rumi, Kartuzach, Żukowie i Pucku

- **pakiet projektów aktywizacji społeczno-zawodowej**, realizowanych przez powiatowe partnerstwa samorządów i 47 organizacji pozarządowych (zatrudnienie 3000 osób, w tym ponad 160 w spółdzielniach socjalnych i podmiotach ekonomii społecznej)

- **budowa wspólnej oferty parków naukowo-technologicznych** dla przedsiębiorców z gmin OMGGS (projekt TriPOLIS)

Pracujemy również nad **reaktywacją roweru metropolitalnego Mevo**. Projekt został zawieszony pod koniec 2019 r. po wypowiedzeniu umowy niesolidnemu operatorowi. W grudniu 2021 r. rozstrzygnęliśmy przetarg na wybór nowego operatora. Najkorzystniejszą ofertę złożyła firma City Bike Global SA. Obecnie spółka zarządza ponad 30 tys. rowerów w Finlandii (Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere), Szwecji (Sztokholm - uruchomienie marzec 2022 r., 5100 rowerów elektrycznych), Francji (Clermont-Ferrand) oraz w Peru (Lima), a także bierze udział w przetargach na rowery miejskie na Śląsku, w Wiedniu (Austria), Marsylii (Francja), Cote Basque (Francja), Oulu (Finlandia) oraz Surco i Surquillo (Peru).

Oprócz realizacji inwestycji powstających w ramach funduszy europejskich i pracą nad nową perspektywą unijną, wśród priorytetów OMGGS na najbliższe lata znajduje się także wdrożenie w życie wypracowanych standardów. Jako pierwsza i jedyna metropolia w Polsce wprowadzamy systemowe rozwiązania dla imigrantów i osób z niepełnosprawnościami. Zostały one ujęte w dwóch dokumentach: **Standard Minimum** w **integracji imigrantów oraz Standard na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia.** Opisano w nich podstawowe działania, które zostaną wdrożone w 59 samorządach OMGGS. Są to dokładne wytyczne dla włodarzy i urzędników, jak wprowadzić w metropolitalnych miastach, gminach i powiatach działania na rzecz poprawy życia osób z niepełnosprawnościami, ich opiekunów i jak włączać w życie nowych mieszkańców Pomorza - imigrantów.

Nieustannie lobbujemy i zabiegamy o uchwalenie przez Sejm **ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim**. We wrześniu ub.r. przedłożony przez nas projekt niemal jednogłośnie poparli senatorowie. Ustawa metropolitalna to ponad 200 mln zł dla Pomorza na integrację i rozwój transportu zbiorowego, na nowe połączenia autobusowe, tramwajowe, trolejbusowe i kolejowe, na wspólny bilet, węzły przesiadkowe i rozbudowę sieci dróg, na spójne planowanie przestrzenne, turystykę i ochronę środowiska oraz promocję walorów gospodarczych, turystycznych i kulturalnych regionu.

Angażujemy się również we współpracę międzynarodową. W 2021 r. byliśmy partnerami 5 projektów, które skupiają najważniejsze europejskie uczelnie, instytucje, miasta i obszary metropolitalne. Wspólnie z nimi działamy w takich obszarach jak zrównoważony transport, polityka imigracyjna, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz zarządzanie funduszami europejskimi.

SKŁAD ZARZĄDU OMGGS

- **Michał Glaser,** prezes Zarządu oraz dyrektor Biura OMGGS
- **Beata Neumann,** wiceprezes Zarządu
- **Maciej Rusek,** wiceprezes Zarządu

SKŁAD RADY OMGGS

- **Jacek Karnowski,** prezes Rady, prezydent Sopotu
- **Aleksandra Dulkiewicz,** wiceprezes Rady, prezydent Gdańska
- **Wojciech Szczurek,** wiceprezes Rady, prezydent Gdyni
- **Gabriela Lisius,** starosta powiatu wejherowskiego
- **Jacek Michalski,** burmistrz Nowego Dworu Gdańskiego
- **Mirosław Pobłocki,** prezydent Tczewa
- **Mirosław Czapla,** starosta powiatu malborskiego
- **Marek Zimakowski,** wójt Przywidza
- **Jarosław Białk,** starosta powiatu puckiego
- **Bogdan Łapa,** starosta powiatu kartuskiego
- **Krzysztof Hildebrandt,** prezydent Wejherowa
- **Alicja Zajączkowska,** starosta powiatu lęborskiego

Członkowie OMGGS

OMGGS to czwarta największa metropolia w Polsce. Swoją powierzchnią obejmuje 1/3 powierzchni województwa pomorskiego. Od 2021 r. skupia **59 samorządów**: 3 miasta na prawach powiatu, 10 gmin miejskich, 9 gmin miejsko-wiejskich, 29 gmin wiejskich i 8 powiatów.
W styczniu br. do grona członków OMGGS dołączyła **gmina Liniewo**, położona w centralnej części województwa pomorskiego w powiecie kościerskim.

> Cieszę się z przystąpienia gminy Liniewo do OMGGS. Od lat jesteśmy, jako gmina, otwarci na działanie w dużej grupie samorządów. Wymiana doświadczeń i wiedzy, praca nad wspólnymi projektami, może zwiększyć potencjał naszych samorządów i przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców Liniewa. W jedności wielka siła.
>
> **Mirosław Warczak**, wójt gminy Liniewo

Członkowie wspierający OMGGS

We wszystkich realizowanych zadaniach zabiegamy o wsparcie ekspertów oraz instytucji, firm, spółek i organizacji zewnętrznych działających na terenie Pomorza. Dzięki wsparciu merytorycznemu i finansowemu **członków wspierających** - możemy nie tylko realizować nowe projekty, ale także wymieniać się wiedzą, poszerzać horyzonty i szybciej reagować na potrzeby mieszkańców metropolii. Aby stworzyć dobre miejsce do pracy i życia potrzebna jest współpraca samorządów, rządu, przedstawicieli biznesu i uczelni wyższych. 12 lipca 2021 r. członkiem wspierającym OMGGS został **Związek Uczelni w Gdańsku im. Daniela Fahrenheita,** który tworzą trzy uczelnie: Gdański Uniwersytet Medyczny, Politechnika Gdańska oraz Uniwersytet Gdański. Najważniejszym zadaniem Związku jest jak najlepsze wykorzystanie zasobów i potencjału trzech uczelni, które go tworzą, a są to m.in. 143 kierunki studiów, 43 tys. studentów, 3860 nauczycieli akademickich, 1700 doktorantów, 517 projektów naukowych i badawczych, zrealizowanych tylko w minionych 2 latach czy 42 naukowców, którzy znajdują się w top 2% światowych naukowców z największą cytowalnością.

Nz. prof. dr hab. inż. Krzysztof Wilde, rektor Politechniki Gdańskiej, prof. dr hab. Piotr Stepnowski, rektor Uniwersytetu Gdańskiego, prof. dr hab. n. farm. Michał Markuszewski, prorektor ds. nauki Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego,
fot. G. Mehring / gdansk.pl

27 września 2021 r. do grona członków wspierających dołączyła **spółka Arena Gdańsk,** zarządzająca stadionem **Polsat Plus Arena Gdańsk,** który w tym roku także świętował swoje 10-lecie. Przez ten czas na gdańskim stadionie odbyło się wiele wydarzeń sportowych i artystycznych. W obiekcie pojawili się piłkarze najlepszych europejskich drużyn podczas turnieju Euro 2012. Gdańsk wielokrotnie gościł także kadrę narodową, podczas meczów z Niemcami, Grecją, Holandią, Meksykiem, Czechami, Finlandią, Włochami czy Urugwajem. Na stadionie zagrali także artyści, tacy jak Jennifer Lopez, Bon Jovi, Justin Timberlake i Avicii. Na stadionie odbył się także tegoroczny kongres Smart Metropolia. Nasza współpraca będzie opierać się na planowaniu działań na rzecz lokalnej gospodarki.

W grudniu 2021 r. do grona członków wspierających dołączyła spółka **AQUA-Sopot,** zajmująca się obsługą mieszkańców oraz firm w zakresie zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków w Sopocie.

Do grona członków wspierających OMGGS należą: **GIWK Sp. z o.o., Saur Neptun Gdańsk SA, Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o., MZK Wejherowo, Energa SA, Gdańska Fundacja Przedsiębiorczości, Port Lotniczy im. Lecha Wałęsy w Gdańsku, OBC, GPEC Sp. z o.o., Rumia Invest Park Sp. z o.o., Port Czystej Energii, Związek Uczelni w Gdańsku im. Daniela Fahrenheita, spółka Arena Gdańsk oraz AQUA-Sopot.**

> Jesteśmy zaszczyceni będąc częścią Obszaru Metropolitalnego. GUMed jest obecny w OMGGS nie tylko na poziomie dydaktyki czy edukacji, nauki, ale bardzo mocno na poziomie opieki zdrowotnej. Największe szpitale w regionie to te, których założycielem jest GUMed. Jesteśmy z tego dumni, a będziemy jeszcze bardziej, jeżeli będziemy mogli razem z OMGGS budować przyszłość tego regionu.
>
> **prof. dr hab. n. farm. Michał Markuszewski,** prorektor ds. nauki Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

> Jednym z naszych najważniejszych celów jest dostarczanie pozytywnych emocji wszystkim, którzy odwiedzają stadion. Podobnie jak OMGGS, wraz ze sponsorami tytularnymi stawiamy na poprawę komfortu życia mieszkańców regionu. Metropolia to nie tylko dobre miejsce do pracy i nauki, ale też do spędzania czasu wolnego.
>
> **Paweł Buczyński,** prezes Areny Gdańsk Operator Sp. z o.o

Cieszymy się, że będziemy mogli was wesprzeć. Myślę, że to początek pięknej wspólnej drogi. Czujemy się dumni ze wszystkich dotychczasowych sukcesów Obszaru. Deklarujemy także ciągłe wspieranie Państwa wysiłków o doprowadzenie do wejścia w życie ustawy metropolitalnej.

prof. dr hab. Piotr Stepnowski, rektor Uniwersytetu Gdańskiego

Co zrobić, aby podnieść akademickość Pomorza? Trzeba zsynchronizować nasze działania i w paru miejscach uderzyć wspólnie. Chcemy się pokazać na zewnątrz. Do tego będziemy dążyć. Chcielibyśmy z Państwem wspólnie działać. Popieramy działalność OMGGS w całej rozciągłości.

prof. dr hab. inż. Krzysztof Wilde, rektor Politechniki Gdańskiej, przewodniczący Związku.

Dziękujemy za zaproszenie do przystąpienia do grona członków wspomagających OMGGS. Taka spółka jak nasza w sposób naturalny powinna uczestniczyć w życiu metropolii i wspierać samorządy w jej budowaniu.

Marek Bogacki, członek Zarządu AQUA-Sopot

Podsumowanie działań OMGGS

Ustawa metropolitalna

Rok 2021 minął pod znakiem uchwał i apeli nawołujących Marszałek Sejmu i parlamentarzystów do niezwłocznego procedowania projektu ustawy dla Pomorza. Od ponad roku projekt znajduje się w sejmowej "zamrażarce", po tym jak we wrześniu 2020 r. został niemal jednogłośnie, ponad podziałami politycznymi przegłosowany w Senacie i skierowany do dalszych prac w izbie niższej.

Apele poparcia dla ustawy

W styczniu 2021 r. **31 czołowych polskich autorytetów naukowych, wybitni eksperci, szefowie wszystkich najważniejszych polskich jednostek badawczych ds. rozwoju regionalnego, współautorzy i konsultanci strategii rozwoju kraju oraz rektorzy trójmiejskich uczelni** zaapelowali do posłów o poparcie pomorskiej ustawy oraz o wdrożenie reformy, która przełoży się na dobrobyt mieszkańców Pomorza, położy kres istniejącym od lat lukom w polskim ustawodawstwie i umożliwi mieszkańcom mniejszych gmin dostęp do dobrej jakości usług publicznych z zakresu transportu zbiorowego, pracy, edukacji i zdrowia. Jak czytamy w liście: „Doświadczenie 30 lat polskiego samorządu pokazuje, że polskie miasta i otaczające je gminy mają wielki potencjał, ale do rozwoju potrzebują ustawowych narzędzi współpracy. Mimo ewidentnego sukcesu Polski, dochody mieszkańców polskich miast są wciąż trzy- lub czterokrotnie niższe, niż mieszkańców wielkich miast Francji, Anglii czy Niemiec. (...) Brak właściwej, ustrojowej podstawy prawnej dla rozwoju wielkich miast był poważnym hamulcem w rozwoju polskich metropolii - przede wszystkim tych policentrycznych: górnośląskiej oraz trójmiejskiej. Wiemy już, że możliwości tworzenia porozumień oraz związków komunalnych nie wystarczą. Przy chronicznym niedofinansowaniu samorządów w Polsce oczekiwania, że z napiętego budżetu zostaną wyasygnowane znaczące środki na współpracę w ramach aglomeracji czy metropolii okazały się złudne."

W kwietniu 2021 r. odbyły się dwie **debaty na temat korzyści** z powołania metropolii na Pomorzu oraz dot. perspektyw procesu legislacyjnego w Sejmie. Pierwszą 7 kwietnia zorganizował Instytut Metropolitalny w programie telewizji internetowej MEGApolis. W drugiej zaś 19 kwietnia uczestniczyli pomorscy samorządowcy i parlamentarzyści, m.in. senator Ryszard Świlski oraz Grzegorz Grzelak, wiceprzewodniczący sejmiku województwa pomorskiego.

26 kwietnia 2021 r. **poparcie dla projektu ustawy metropolitalnej dla Pomorza wyraził Związek Miast i Gmin Morskich.** W przyjętej uchwale skierowanej do Prezydium Sejmu zaapelowano o niezwłoczne rozpoczęcie prac nad ustawą. Zarząd Związku napisał: Ustawa o związku metropolitalnym w województwie pomorskim jest odpowiedzią na potrzebę instytucjonalnego wsparcia dla wykonywania zadań o charakterze przekraczającym kompetencje pojedynczych samorządów położonych w OMGGS.

12 lipca br. samorządowcy OMGGS, po blisko roku oczekiwań na rozpoczęcie prac legislacyjnych, skierowali **do marszałek Sejmu Elżbiety Witek list z prośbą** o jak najszybsze zajęcie się projektem ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim. Od decyzji Pani Marszałek zależy dalszy

rozwój naszych miast, gmin i powiatów - czytamy w liście.

6 września o Ustawie metropolitalnej dla Pomorza rozmawiali podczas kongresu Smart Metropolia senatorowie z Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej. Podczas wyjazdowego posiedzenia komisji omówiono ocenę prawodawstwa dotyczącego współpracy metropolitalnej w Polsce na podstawie doświadczeń 4 lat istnienia GZM oraz 10 lat funkcjonowania OMGGS. Obrady zakończono wnioskiem o skierowanie do Marszałek Sejmu listu w sprawie pilnego podjęcia prac legislacyjnych projektu ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim. 9 września prośbę w tej sprawie skierował marszałek Senatu, prof. Tomasz Grodzki.

27 września br. do grona popierających Ustawę metropolitalną dla Pomorza dołącza **Sejmik Województwa Pomorskiego.** Podczas sesji korzyści z usankcjonowania metropolii prezentowali: Bogusława Engelbrecht, wójt Lini, Magdalena Kołodziejczak, wójt Pruszcza Gdańskiego oraz Mirosław Chyła, burmistrz Pelplina. Za przyjęciem uchwały głosowało 19 na 30 radnych.

29 września br. **Rada Miasta Gdyni** przyjmuje rezolucję, w której wzywa posłów Ziemi Gdańskiej do podjęcia szybkiej decyzji ws. utworzenia metropolii na Pomorzu. Metropolia to dla Pomorza być albo nie być - czytamy w uchwale.

Kolejny apel do Marszałek Sejmu kieruje 20 października br. **Sztab Pomorskich Przedsiębiorców,** zrzeszający organizacje pracodawców województwa pomorskiego. Środowisko przedsiębiorców pisze: Niezrozumiałe jest dla nas odwlekanie podjęcia prac legislacyjnych nad tą jakże istotną ustawą (...). Wprowadzenie związku metropolitalnego na terenie Pomorza będzie miało ogromne znaczenie dla wszystkich mieszkańców pomorskich miast i gmin. Co istotne z naszego punktu widzenia, efekty tego rozwiązania przyniosą znaczącą poprawę w zakresie przepływu pracowników oraz usług i towarów, zwiększenia dostępności terenu oraz wspólnej promocji gospodarczej i wzmocnienia atrakcyjności województwa.

29 października z inicjatywy Klubu Parlamentarnego Koalicji Obywatelskiej - Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni na posiedzeniu Sejmu poddano pod głosowanie wniosek o uzupełnienie porządku dziennego o pierwsze czytanie senackiego projektu ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim. Wniosek przepadł głosami klubu PiS. Głosowało 437 posłów, 208 parlamentarzystów było za, przeciw 228, 1 osoba się wstrzymała. 2 listopada pojawiła się w przestrzeni publicznej deklaracja posła Kacpra Płażyńskiego z klubu PiS, który stwierdził, że projekt ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim powróci pod obrady Sejmu późną wiosną 2022 r.

Pomorski Zespół Parlamentarny

Nad pracami nad ustawą zobowiązali się czuwać członkowie **Pomorskiego Zespołu Parlamentarnego powołanego w styczniu 2021 r.** Tworzą go pomorscy przedstawiciele ugrupowań opozycyjnych - Koalicji Obywatelskiej, Lewicy i Konfederacji. Przewodniczącą zespołu jest Agnieszka Pomaska (KO), a jej zastępcami Marek Rutka (Lewica), Michał

Urbaniak (Konfederacja) i Ryszard Świlski (KO) jako przedstawiciel senatorów. Spoza naszego regionu członkiem zespołu jest poseł Artur Łącki (KO) z Pomorza Zachodniego. W skład Pomorskiego Zespołu Parlamentarnego wchodzi 3 senatorów: Ryszard Świlski, Kazimierz Kleina i Sławomir Rybicki oraz 15 posłanek i posłów: Agnieszka Pomaska, Marek Rutka, Michał Urbaniak, Piotr Adamowicz, Tadeusz Aziewicz, Marek Biernacki, Jerzy Borowczak, Małgorzata Chmiel, Zbigniew Konwiński, Henryka Krzywonos-Strycharska, Artur Łącki, Beata Maciejewska, Barbara Nowacka, Kazimierz Plocke, Joanna Senyszyn.

Kampania informacyjna dla mieszkańców

W 2021 r. przeprowadziliśmy szereg działań promocyjnych, które pokazywały mieszkańcom metropolii korzyści wynikające z uchwalenia ustawy metropolitalnej dla Pomorza. W drugiej połowie stycznia na 16 portalach lokalnych pojawiły się banery odsyłające do podstrony www.ustawametropolitalna.pl, gdzie umieszczono najważniejsze informacje nt. ustawy. Banery miały blisko 2,5 mln wyświetleń. Ponadto w pojazdach i na przystankach komunikacji miejskiej w Gdańsku, Gdyni, Tczewie, Wejherowie, Kartuzach oraz gminach Pruszcz Gdański i Żukowo zaprezentowaliśmy 800 plakatów dot. ustawy metropolitalnej. Na ekranach LCD w tramwajach w Gdańsku oraz w pociągach PKM i Polregio wyświetlana była animacja z ustawowymi korzyściami. Od marca do maja we współpracy z 4 regionalnymi telewizjami (TTM, Północna TV, Bałtycka TV, TV Malbork) z udziałem samorządowców OMGGS wyprodukowaliśmy 6 spotów promujących ustawę metropolitalną. We współpracy z zespołem osób zajmujących się w gminach i powiatach OMGGS komunikacją i promocją opublikowaliśmy cykl artykułów w gazetach i biuletynach samorządowych. Informacje o ustawie pojawiły się również na stronach internetowych i w mediach społecznościowych metropolitalnych samorządów.

Transport

Węzły integracyjne, nowy tabor i remont przystanków SKM

Dzięki dotacjom z UE na terenie naszej metropolii powstaje **26 węzłów przesiadkowych** (24 finansowane z RPO i 2 finansowane z POIiŚ). Inwestycje obejmują budowę nowych lub przebudowę istniejących węzłów. Powstają nowe ulice, ścieżki rowerowe, wiaty przystankowe i miejsca parkingowe. Nowe autobusy (55 szt.), tramwaje (15 szt.) i trolejbusy (30 szt. nowych i 21 zmodernizowanych) zapewniają wysoki komfort podróży. Uzupełnieniem przedsięwzięcia jest także budowa 2 tras tramwajowych oraz remont 8 peronów SKM w Rumi, Gdyni i Gdańsku.

Osiągnięte efekty:

17
węzłów przesiadkowych
(16 w ramach RPO WP i 1 w ramach POIiŚ)

2367
miejsc parkingowych

109,15 km
ścieżek rowerowych

55
nowych autobusów
(32 przegubowe i 23 standardowe)

15
nowych tramwajów (dwukierunkowe o łącznej pojemności 3210 osób)

3
wyremontowane przystanki SKM (Rumia Janowo, Gdynia Redłowo, peron nr 1 na stacji Gdynia Chylonia)

30
nowych trolejbusów
(16 przegubowych i 14 standardowych)

21
zmodernizowanych trolejbusów

5,5 km
zbudowanych lub zmodernizowanych linii tramwajowych

41
tablic informacji pasażerskiej w Gdyni

1,71 km
buspasów w Gdyni

30
zatok komunikacji miejskiej w Gdyni

W 2021 r. zakończono prace budowlane przy trzech węzłach integracyjno-przesiadkowych: **Pruszcz Gdański, Sopot Kamienny Potok i Żukowo.**

18 maja podsumowano inwestycje w ramach projektu "Budowa węzłów integracyjnych **Pruszcz Gdański, Cieplewo i Pszczółki** wraz z trasami dojazdowymi". W sumie 5 samorządów: Gmina Miejska Pruszcz Gdański, Gmina Pruszcz Gdański, Gmina Pszczółki, Gmina Trąbki Wielkie oraz Powiat Gdański zrealizowało łącznie 23 zadania inwestycyjne. Powstały parkingi na 239 aut, 156 rowerów oraz 16 km dróg rowerowych i chodników. Ostatnim zadaniem była przebudowa ul. Skalskiego w Pruszczu Gdańskim. Wartość wszystkich zadań to 49 mln zł, w tym 26 mln pochodzi z UE.

W połowie 2021 r. zakończono prace budowlane przy węźle **Żukowo**. W pobliżu przystanku PKM Żukowo Wschodnie, przy ul. Tuwima powstał oświetlony parking dla 106 samochodów, w tym miejsca park&ride, kiss&ride, dla taksówek i osób z niepełnosprawnościami oraz zadaszony parking dla 20 rowerów. Przebudowano ulice Pożarną i Tuwima w Żukowie, powstał system monitoringu oraz informacji miejskiej. Ponadto przy drogach krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych utworzono 15 km tras rowerowych w miejscowościach: Żukowo, Borkowo, Rutki, Glincz, Otomino i Małkowo. Przeprowadzono również kampanię informacyjno-edukacyjną pn. „Styl życia EKO" promującą transport zbiorowy i niezmotoryzowany. Koszt wszystkich prac to blisko 15 mln zł, z czego 6 mln to środki z UE.

W sierpniu wraz z zakończeniem przebudowy drogi rowerowej na ul. Armii Krajowej ukończono budowę węzła **w Sopocie**. W ramach inwestycji powstały również: pętla autobusowa Sopot Kamienny Potok, dwa ronda w ciągu ul. Wejherowskiej, miejsca postojowe w pobliżu przystanku SKM, nowe drogi rowerowe przy al. Niepodległości i ul. Wejherowskiej. Ponadto przebudowano chodniki i jezdnie oraz skrzyżowanie al. Niepodległości z ul. Malczewskiego. Nasadzono także 66 drzew, 47 tys. krzewów i bylin oraz 10 tys. m kw. trawników. Wartość projektu to ok. 30 mln zł, w tym 19,5 mln to dofinansowanie unijne.

Obecnie trwa realizacja 8 węzłów finansowanych z RPO WP i POIiŚ: Gdynia Chylonia, Gdynia Karwiny, Jastarnia, Rębiechowo (w zakresie Żukowa), Gdańsk Osowa, Gdańsk Główny, Gdańsk Wrzeszcz

oraz Rumia Janowo. Dobiega końca budowa węzła **Gdynia Chylonia.** W ramach inwestycji wartej 46 mln zł przebudowano plac Dworcowy, pod którym powstał podziemny parking dla 140 aut i 24 rowerów. Zbudowano trakcję trolejbusową, drogę rowerową wzdłuż ul. Kartuskiej, buspasy o długości 1,71 km, 30 zatok komunikacji miejskiej oraz wykonano i zamontowano 41 tablic informacji pasażerskiej. W maju Gdynia podpisała umowę na realizację węzła Karwiny. Za 101 mln zł przy przystanku PKM powstanie parking dla 140 samochodów i motocykli oraz 50 rowerów. Do węzła prowadzić będzie nowa droga rowerowa oraz 3 km buspasów. W ramach inwestycji nie zabraknie energooszczędnego oświetlenia i zieleni: 35,8 tys. m kw. trawników, 140 nowych drzew oraz krzewów i kwiatów. Zakończenie prac zaplanowane jest na połowę 2023 r.

W **Jastarni** przy ul. Portowej trwa przebudowa chodnika oraz budowa drogi rowerowej. W ramach budowy węzła **Rębiechowo** gmina Żukowo zakończyła przebudowę większości dróg dojazdowych, trwają prace wykończeniowe i porządkowe. Na ukończeniu są również prace na węźle w **Gdańsku Osowej.** Zmieni się otoczenie przed budynkiem dworca. Powstanie nowa pętla autobusowa oraz wiaty dla 100 rowerów.

Przebudowana zostanie część ul. Barniewickiej wraz z instalacjami podziemnymi, powstanie staw dla wód opadowych, nowe oświetlenie i tablice informacji pasażerskiej. Dla węzła **Gdańsk Główny** trwa opracowanie dokumentacji projektowej. Trwa także postępowanie przetargowe na budowę węzła **Gdańsk Wrzeszcz.** W ramach tej inwestycji przebudowany zostanie układ drogowy oraz powstanie m.in. dwukondygnacyjny parking kubaturowy dla 500 rowerów. W Rumi Janowie prace przy drążeniu tunelu pod torami są mocno zaawansowane. Zakończono przebudowę układu drogowego na drodze krajowej nr 6. Powstały parkingi po obu stronach torów oraz kładka dla pieszych. Inwestycja zakończy się jesienią 2022 r. W przygotowaniu są centra przesiadkowe we **Władysławowie i Rumi.**

W styczniu 2021 r. w ramach **Gdańskiego Programu Komunikacji Miejskiej, etap IVA,** współfinansowanego ze środków POIiŚ, uruchomiono windę na Lawendowym Wzgórzu - ostatni element w ramach budowy ul. Nowej Bulońskiej (al. Pawła Adamowicza). Zakończono prace związane z zagospodarowaniem terenu, prace porządkowe i formalno-prawne. Rozstrzygnięto i podpisano 2 umowy na zaprojektowanie i wykonanie 64 wiat przystankowych w różnych lokalizacjach na terenie Gdańska. Rozpoczęto budowę ul. Nowej Warszawskiej obejmującą przede wszystkim budowę 2 km linii tramwajowej Pętla Ujeścisko - al. Havla ze ścieżką rowerową, chodnikiem oraz przebudową skrzyżowań. Koniec prac przewidziany jest na listopad 2022 r. Rozpoczęto prace nad nowymi tablicami informacji pasażerskiej w 84 punktach na terenie Gdańska. Zakończenie montażu planowane jest do końca 2022 r. Do tej pory w ramach GPKM IVA zbudowano i zmodernizowano 5,5 km z planowanych 7,5 km linii tramwajowej na Stogach oraz w al. Pawła Adamowicza. Ogółem w ramach projektu wybudowano 2 obiekty park&ride dla 172 samochodów (w tym 11 miejsc dla osób z niepełnosprawnościami) oraz 2 obiekty bike&ride dla 42 rowerów oraz zakupiono 15 nowych, dwukierunkowych tramwajów Pesa Jazz Duo.

Rower metropolitalny Mevo

W grudniu 2021 r. rozstrzygnęliśmy postępowanie na wybór nowego operatora Mevo. W przetargu wpłynęły dwie oferty: City Bike Global SA z podwykonawcą Geovelo na kwotę 159 mln zł oraz Konsorcjum BikeU (Polska) i Freebike (Czechy) na kwotę 365 mln zł. Po zbadaniu ofert, analizach zewnętrznych ekspertów i prawników, a także po pozytywnej opinii biegłego rzeczoznawcy, komisja przetargowa zdecydowała o wyborze **hiszpańskiej spółki City Bike Global SA,** która jest także operatorem rowerów miejskich w Barcelonie, Paryżu, Helsinkach i Sztokholmie. Umowa ma być podpisana na 6 lat. **W 16 gminach – dotychczasowych 14 (Gdańsk, Gdynia, Sopot, Żukowo, Reda, Pruszcz Gdański, Tczew, Sierakowice, Rumia, Somonino, Stężyca, Kartuzy, Puck i Władysławowo), a także dodatkowo w Kolbudach i Kosakowie** ma jeździć 4099 rowerów (1000 tradycyjnych i 3099 z napędem elektrycznym). Infrastruktura oraz rowery będące w posiadaniu OMGGS zostaną wykorzystane w nowym systemie. System ma składać się z 717 stacji (wcześniej 660). System ładowania baterii ma być zdecentralizowany. Punkty ładowania mają powstać w każdej gminie. Przyszły operator ma zapewnić 51 takich punktów. Bateria ma pozwolić na pokonanie 100 km przy jej pełnym naładowaniu. Nowością będzie możliwość wypożyczenia i jazdy na rowerze elektrycznym z rozładowaną baterią (stawki jak za rower tradycyjny). Do obsługi systemu wykonawca będzie wykorzystywał wyłącznie pojazdy zeroemisyjne lub rowery cargo. Wykonawca będzie również zobowiązany do regularnej dezynfekcji rowerów, jeżeli będzie tego wymagać sytuacja pandemiczna. Sposób używania systemu się nie zmieni. Rowery IV generacji będzie można wypożyczać za pomocą aplikacji mobilnej (skanowanie kodu QR), urządzeń wyposażonych w technologię NFC lub kart zbliżeniowych, a także przez centrum kontaktu. Bez zmian pozostanie również system zwrotu rowerów. Będzie można zwracać je, tak jak do tej pory, także poza stacjami. Każdy użytkownik będzie mógł zarezerwować rower na 10 minut. W trakcie wypożyczenia roweru, użytkownik będzie mógł skorzystać z opcji postoju. Rowery będą posiadać m.in. 7-biegową przekładnię (tradycyjne) lub 3-biegową (rowery ze wspomaganiem elektrycznym) ze zintegrowanym hamulcem, opony z wkładką antyprzebiciową, a także koszyk o pojemności min. 10 litrów zabezpieczający mały bagaż z 5 stron. Do dyspozycji użytkowników będą 2 rodzaje abonamentów: abonament miesięczny za 29,99 zł oraz roczny za 259 zł. W ramach jednego konta będzie można wypożyczyć jeden rower. Nowe Mevo ma działać w sezonie 9+3 – przez 9 miesięcy 100% floty, od grudnia do końca lutego 50% floty. Zanim z rowerów będą mogli skorzystać zarejestrowani użytkownicy - 100 jednośladów trafi na testy wewnętrzne (w ciągu maksymalnie 14 miesięcy od podpisania umowy), które będą trwały od 10 do 21 dni. Po tym okresie, odbędzie się trwający minimum 3 tygodnie rozruch systemu, przy minimum połowie floty. W tym czasie użytkownicy będą mogli rejestrować się i korzystać z systemu bez ponoszenia jakichkolwiek kosztów. Dopiero po pozytywnym zakończeniu wszystkich testów (w terminie maksymalnie do 17 miesięcy od podpisania umowy) zostanie uruchomione 100% systemu i możliwość kupowania abonamentów.

Mobilna Metropolia

Od 2019 r. wspólnie z samorządowcami pracujemy nad strategią rozwoju mobilności, która będzie dostosowana do zmieniających się realiów technologicznych i społecznych. **Plan Zrównoważonej Mobilności dla metropolii (ang. SUMP)** określi najważniejsze wyzwania transportowe w naszym regionie, a także wskaże kierunki rozwoju. W przyszłości będzie niezbędny przy staraniach o dofinansowanie unijne. Metropolitalny dokument będzie zawierał działania dot. polityki transportowej, ruchu pieszego i rowerowego, transportu zbiorowego i zarządzania mobilnością. Nad dokumentem pracuje zespół złożony z przedstawicieli Uniwersytetu Gdańskiego, Politechniki Gdańskiej, Pomorskiego Biura Planowania Regionalnego, Urzędu Miasta Gdynia, OMGGS oraz eksperci z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego i transportu. Rozpoczęliśmy intensywną pracę nad uporządkowaniem wszystkich danych, określeniem wizji i celów szczegółowych, a kolejnym krokiem będzie opracowanie Planu Działań. Czekamy na informację w sprawie dodatkowego wsparcia finansowego z ministerstwa - które zostanie wykorzystane do aktualizacji modelu ruchu dla OMGGS z 2014 r. Trwają prace nad **diagnozą dot. transportu i mobilności,** na przełomie listopada i grudnia odbyły się warsztaty z urzędnikami, podczas których wyznaczyliśmy obszary strategiczne SUMP.

W ramach prac nad SUMP, na przełomie maja i czerwca 2021 r. zaprosiliśmy mieszkańców Pomorza do dyskusji o największych wyzwaniach transportowych w regionie. Na 9 **warsztatach #MobilnaMetropolia,** we wszystkich metropolitalnych powiatach spotkało się w sumie kilkaset osób. Mieszkańcy, eksperci, przedstawiciele stowarzyszeń, samorządowcy, radni i osoby odpowiedzialne w gminach za politykę transportową dyskutowali o transporcie zbiorowym, ruchu pieszym i rowerowym, poruszaniu się samochodem i parkowaniu, bezpieczeństwie ruchu drogowego, transporcie towarów, zarządzaniu mobilnością oraz wizji rozwoju transportu i komunikacji miejskiej. 2-godzinne warsztaty odbywały się online, a uczestnicy podzieleni na grupy pracowali pod okiem moderatorów. Wszystkie wnioski, uwagi, a także zgłoszone przez uczestników propozycje rozwiązania problemów zostały zebrane i posłużą do opracowania SUMP.

Mobilna Metropolia

Oprócz działań obejmujących całą metropolię, pracujemy również nad **Planem Mobilności dla Półwyspu Helskiego.** Wraz z mieszkańcami, samorządowcami i ekspertami chcemy znaleźć najlepsze alternatywy dla komunikacji samochodowej, wykorzystać już istniejące zasoby, infrastrukturę i tak je rozwinąć, aby dotarcie na Półwysep Helski i podróżowanie po nim było przyjazne dla mieszkańców, turystów i środowiska. Stworzymy zestaw działań i pokażemy możliwe rozwiązania. Plan będzie drogowskazem dla samorządowców. Dalsze kroki należeć będą do nich. Plan ma być gotowy do połowy 2022 r. W ramach prac nad planem 6 października pod hasłem **#odkorkujMYHEL** odbyły się warsztaty w Jastarni. Wspólnie z mieszkańcami półwyspu, samorządowcami, ekspertami

z zakresu mobilności, przedstawicielami organizacji turystycznych oraz biznesu rozmawialiśmy m.in. o rozbudowie infrastruktury kolejowej, zwiększeniu częstotliwości kursowania pociągów, utworzeniu węzła przesiadkowego i poszerzeniu oferty żeglugi pasażerskiej.

Plan dla Półwyspu Helskiego realizowany jest w ramach **europejskiego projektu RiConnect,** sieciującego 8 europejskich metropolii (Porto, Barcelona, Paryż, Manchester, Amsterdam, Thessaloniki, Kraków i OMGGS). Projekt obejmuje pracę nad strategiami planowania, procesami, instrumentami i partnerstwami. Wszystko po to, aby wesprzeć transport publiczny i aktywną mobilność, przeciwdziałać segregacji społecznej oraz umożliwiać rewitalizację miast i obszarów. Długoterminową wizją projektu jest stworzenie metropolii bardziej zrównoważonej i atrakcyjnej dla wszystkich. Pod koniec października w Amsterdamie odbyło się pierwsze od blisko 2 lat spotkanie projektowe. Wspólnie z przedstawicielami metropolii m.in. z Paryża, Porto, Amsterdamu i Barcelony odwiedziliśmy Hagę, Rotterdam i Utrecht.

W wydarzeniu, poza pracownikami biura, udział wzięły przedstawicielki Lokalnej Grupy Roboczej - burmistrz Pucka Hanna Pruchniewska oraz Barbara Birr z PBPR. Projekt RiConnect realizowany jest w ramach Programu URBACT i współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.
W ramach projektu RiConnect wspólnie z Wydziałem Architektury Politechniki Gdańskiej zaprosiliśmy studentów kierunku Architektura i Gospodarka Przestrzenna studiów inżynierskich i magisterskich do udziału w warsztatach projektowych zakończonych konkursem studenckim pt. RiConnect - Rethinking Infrastructure. Studenci mieli za zadanie przygotować plan zagospodarowania wskazanych zdegradowanych obszarów z trzech miast: Helu, Pucka i Władysławowa. Warsztaty odbyły się na przełomie października i listopada i obejmowały m.in. spotkania z przedstawicielami samorządów na obszarach objętych konkursem, zajęcia praktyczne w zakresie projektowania, konsultacje ze specjalistami w zakresie transportu, projektowania urbanistycznego i architektonicznego. Pierwszą nagrodę w wysokości 4 tys. zł zdobyli William d'Amico-Waguca i Kaja Czerwińska za pracę pt. „Port przyJazdny". Zwycięzcy konkursu zaproponowali nową przestrzeń dla okolic ul. Portowej we Władysławowie.

STiM - Strategia Transportu i Mobilności

Strategia Transportu i Mobilności (STiM) dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS), została opracowana w 2015 r. Wyznacza ona cele i działania priorytetowe w perspektywie do 2030 r. z uwzględnieniem lokalnych, regionalnych, krajowych i unijnych dokumentów strategicznych dotyczących polityki transportowej oraz rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego, jako istotnego wymiaru prowadzenia interwencji w zakresie polityki spójności. STiM przedstawia koncepcję rozwoju transportu miejskiego dla Obszaru Metropolitalnego, natomiast załączniki do STiM dodatkowo uszczegóławiają i uzasadniają przedsięwzięcia transportowe wskazane w Strategii ZIT dla OMGGS. W ramach oceny realizacji zadań wynikających z zapisów STiM sporządza się raport z monitoringu i oceny realizacji w odniesieniu do poprzedniego roku kalendarzowego lub do roku bazowego. W 2020 r. powołano zespół, w skład którego wchodzili przedstawiciele urzędów miejskich w Gdańsku i w Gdyni, Pomorskiego Biura Planowania Regionalnego oraz Biura Rozwoju Gdańska. Zespół weryfikował wskaźniki dla STiM oraz opracował formularze do zbierania danych. Z uwagi na pandemię i ogromne zmiany, jakie z tego powodu zaszły w sektorze transportu, podjęliśmy decyzję o przygotowaniu Raportu zbiorczego za lata 2019 i 2020.

Budowa dróg lokalnych w formule PPP

Od 2019 r. metropolitalne samorządy biorą udział w unikatowym na skalę kraju projekcie budowy dróg. W ramach Metropolitalnego Pakietu Drogowego w formule Partnerstwa Publiczno-Prywatnego na terenie 23 pomorskich gmin i powiatów może zostać wyremontowanych i zbudowanych blisko 200 km lokalnych dróg. Działania w ramach programu są koordynowane przez gminę Rumia. Obecnie projektem zainteresowane są **23 samorządy OMGGS – miasta: Malbork, Puck, Wejherowo, Rumia, Reda, Gdańsk, Tczew, Gdynia, Sopot, gminy: Gniewino, Kosakowo, Subkowy, Skarszewy, Trąbki Wielkie, Żukowo, Cedry Wielkie, Pelplin, Szemud, Chmielno, Pruszcz Gdański, Kartuzy, Wejherowo oraz powiat pucki.** Samorządy zgłosiły do pakietu łącznie około 100 różnych odcinków dróg. Wśród nich są lokalne drogi gminne, wymagające remontu lub przebudowy, ale są też duże inwestycje, jak np. budowa bezkolizyjnego powiązania dróg łączących północne i południowe dzielnice Wejherowa oraz obwodnicy Pierwoszyna w gminie Kosakowo. Wartość inwestycji zgłoszonych do Metropolitalnego Pakietu Drogowego w formule PPP szacuje się wstępnie na 850 mln zł. Kwota ta może ulec zmianie w toku negocjacji z partnerami prywatnymi. Finansowanie budowy dróg odbędzie się w formule Partnerstwa Publiczno-Prywatnego.

Przestrzeń

Sopot jest przykładem miasta, w którym przepisy uchwały krajobrazowej odmieniły przestrzeń publiczną. Do dziś z przestrzeni miejskiej zniknęło przeszło 500 tablic reklamowych i urządzeń reklamowych. Rosnąca świadomość sprawia, że zarówno małe firmy, jak i znani przedsiębiorcy coraz chętniej przystępują do zmiany identyfikacji wizualnej swoich działalności. Szczególnie zauważalny jest ten proces w przypadku zmian szyldów.

Marcin Skwierawski, wiceprezydent Sopotu

Uchwały krajobrazowe

Na mocy obowiązującej od września 2015 r. ustawy krajobrazowej gminy mogą uchwalać własne uchwały krajobrazowe, które wprowadzają jasne zasady i warunki umieszczania nośników reklamowych. Dzięki uchwałom władze mogą egzekwować sankcje za łamanie ustalonych zasad, a także pobierać opłaty za umieszczanie reklam. Na terenie OMGGS takie uchwały od ponad dwóch lat mają Gdańsk i Sopot, a kilkanaście gmin sąsiadujących z Trójmiastem przygotowuje się do wprowadzenia takiego rozwiązania. W ramach OMGGS powstała grupa samorządowców, którzy pracują nad projektami uchwał rad gmin i procedurami wzorcowych konsultacji społecznych dot. uchwał krajobrazowych. Działania grupy przewidują również edukację urzędników, którzy będą wdrażać zapisy uchwał krajobrazowych w danych samorządach. Grupa będzie wspierać samorządy aż do etapu przyjęcia uchwały przez radę gminy. Pod koniec 2021 r. projekt zapisów uniwersalnej uchwały został przekazany zewnętrznym ekspertom do konsultacji i obecnie zespół pracuje nad uwagami.

Z przestrzeni Gdańska zniknęła zdecydowana większość billboardów, banerów oraz wielkopowierzchniowych siatek na elewacjach budynków. Dociera do nas mnóstwo sygnałów, że przyjemniej jest mieszkać w mieście, którego krajobraz nie krzyczy hasłami reklamowymi. Cieszę się, że możemy się dzielić doświadczeniem z innymi gminami, by również w nich takie pozytywne zmiany mogły mieć miejsce.

Piotr Grzelak, wiceprezydent Gdańska

Rozwój społeczno-gospodarczy

Standard Minimum na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia

Według danych GUS, w co czwartej rodzinie w woj. pomorskim żyje osoba z niepełnosprawnością. Oznacza to, że rodziny te doświadczają różnej formy wykluczenia społecznego. Często jest to podwójne wykluczenie – zarówno samej osoby z niepełnosprawnością, jak i jej opiekunów, rodzeństwa; wykluczenia z życia zawodowego, społecznego, towarzyskiego, finansowego i zdrowotnego. **Dlatego jako pierwsza metropolia w Polsce wprowadzamy rozwiązania systemowe dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, ujęte w Standardzie Minimum na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia.**

- To 30 zadań dla metropolitalnych samorządów i wytyczne, jakie działania wprowadzać, aby osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom żyło się coraz lepiej.
- W miastach i gminach prowadzone są szkolenia dla przedstawicieli służby zdrowia, nauczycieli i urzędników.
- Powstaje metropolitalna baza danych obejmująca gabinety lekarskie ze specjalnym wyposażeniem i procedurami.
- Wraz z Fundacją Kultury Bez Barier szkolimy pracowników instytucji kultury, jak zapewnić lepszy dostęp do ich ośrodków osobom z niepełnosprawnościami.
- Na nasze zlecenie została przeprowadzona ankieta badająca poziom satysfakcji z życia w gminach osób z niepełnosprawnościami.
- Powstaje narzędzie do inwentaryzacji zasobów komunalnych dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami.

> Jest sprawą wielkiej wagi, że tak duża liczba samorządów przystąpiła do Standardu Minimum Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia. Trzeba to pokazywać, jako dobrą praktykę, z której mogą korzystać inni. Kompleksowość standardów jest szczególnie ważną cechą, ponieważ przerzuca nas z myślenia o osobie niepełnosprawnej, jako biorcy świadczeń i pomocy społecznej, na taki wymiar myślenia o tej osobie, jako o obywatelu takim samym jak my, który też chce tego samego, co my wszyscy. Te standardy obejmują całość życia i to jest ich najmocniejsza strona."
>
> **Paweł Wdówik,** sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej, pełnomocnik rządu ds. osób z niepełnosprawnościami, podczas wizyty w biurze OMGGS w maju 2021 r.

- Wraz z Pomorską Regionalną Organizacją Turystyczną pracujemy nad dostępnością w turystyce, w tym dostępnością plaż i obiektów turystycznych.
- Stworzyliśmy zapisy do regulaminów budżetów obywatelskich pod kątem dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
- Powstaje podręcznik savoir vivre dla urzędników i realizatorów projektów ZIT.
- Co miesiąc odbywają się spotkania tematyczne dla gmin, poświęcone m.in. standardom dostępności, turystyce osób z niepełnosprawnościami, wsparciu osób ze spektrum autyzmu oraz deinstytucjonalizacji.

Standard Minimum w Integracji Imigrantów

Jako jedyna metropolia w Polsce wprowadzamy systemowe rozwiązania dla cudzoziemców ujęte w tzw. Standardzie Minimum w Integracji Imigrantów (SMI). W ramach wdrażania SMI tworzone są powiatowe zespoły ds. migracji, które zajmują się m.in. rozwojem kompetencji instytucji publicznych, w tym przygotowaniem szkół do nauczania i integracji dzieci z doświadczeniem migracyjnym oraz organizacją kursów języka polskiego, w oparciu o pracę bibliotek. Te działania należą do tzw. “pierwszej piątki” zadań SMI. Aby sprawdzić, jakie są potrzeby uczniów z doświadczeniem migracyjnym, ich rodziców i pracowników szkół, na zlecenie OMGGS zostało przeprowadzone badanie ankietowe. Na podstawie jego wyników powstał pilotażowy projekt “Szkoła włączająca uczniów z doświadczeniem migracji”. Bierze w nim udział 30 metropolitalnych placówek. Pilotaż zainaugurowano w listopadzie w ECS. Podczas inauguracyjnej konferencji spotkali się dyrektorzy szkół, biorących udział w projekcie, nauczyciele języków obcych, pracownicy bibliotek, pedagodzy, aby wspólnie rozwijać pomorskie sieci integracji imigrantów. W ramach wdrażania SMI organizowane są też spotkania i szkolenia dla pracowników socjalnych, urzędników wydziałów obywatelskich, pracowników biur obsługi mieszkańca (realizowane w porozumieniu z Urzędem Miasta w Lublinie).

> Dzielimy się wiedzą, doświadczeniami m.in. w zakresie podnoszenia kwalifikacji nauczycieli, integracji dzieci z doświadczeniami migracyjnymi, wdrażamy rozwiązania, które sprawdziły się w partnerskich krajach. Jednym z przykładów takich działań jest wspólne opracowanie gry edukacyjnej, służącej integracji dzieci, którą stworzył nasz partner z Sardynii, a my adaptujemy ją i wdrażamy u nas. Wszystko to ma służyć integracji imigrantów na szczeblu lokalnym. Dążymy do tego, aby integracja przestała być wyzwaniem, a imigranci stali się pełnoprawnymi mieszkańcami naszego regionu.
>
> **Marta Siciarek,** członkini prezydium Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych OMGGS

Aby usprawnić proces włączania imigrantów w życie mieszkańców naszego regionu, bierzemy również udział w unijnym projekcie pn. **Europejska Platforma Integracji Miast (EPIC),** finansowanym z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji. Uczestniczą w nim partnerzy z Chorwacji (Sisak), Niemiec (Oberhausen), Grecji (Janina i Saloniki), Włoch (Brescia i Sardynia), Polski (OMGGS), Portugalii (Lizbona), Hiszpanii (Alcorcón).

Dwa centra geriatrii i nowatorski system opieki nad seniorami

Aż 24%, czyli ponad pół miliona mieszkańców Pomorza - to osoby powyżej 60 roku życia. Szybkie starzenie się ludności sprawia, że zapotrzebowanie na opiekę nad seniorami będzie coraz większe. Aby zapewnić jak najlepszą opiekę starszym mieszkańcom metropolii, w 2016 r. rozpoczęto prace nad szpitalami, które zapewnią kompleksową opiekę geriatryczną. Pierwsze takie miejsce, wysokospecjalistyczny ośrodek geriatryczno-rehabilitacyjny został otwarty w 2019 r. w **Sopocie w Pomorskim Centrum Reumatologicznym przy ul. 23 Marca 93.** Nowoczesny sprzęt pozwala na szybkie postawienie diagnozy i wczesne rozpoczęcie leczenia w jednym miejscu, bez konieczności przenoszenia pacjentów pomiędzy szpitalami. Dzięki dofinansowaniu z UE zakupiono m.in.: tomograf komputerowy, cyfrowy aparat rentgenowski, aparaty EKG i USG, defibrylator AED, kolumny intensywnego nadzoru, a także urządzenia do światłolecznictwa, elektroterapii, magnetoterapii, krioterapii, terapii ultradźwiękami i promieniami laserowymi. Centrum świadczy **usługi ambulatoryjne i szpitalne,** poradnictwo rodzinne oraz psychologiczne. Są tam również **poradnie: neurologiczna i rehabilitacyjna oraz psychogeriatryczna,** gdzie profesjonalny zespół diagnostyczno-terapeutyczny pomaga seniorom w problemach z pamięcią, nastrojem czy izolacją. W ramach projektu wprowadzono także możliwość konsultacji lekarskich on-line. W 2021 r. projekt otrzymał dodatkowe wsparcie finansowe (w wysokości 1,9 mln zł) na zakup sprzętu medycznego i wyposażenia oraz środki ochrony, w związku z koniecznością dostosowywania infrastruktury szpitala do potrzeb stanu epidemii SARS-Cov-2 oraz zapewnienia bezpieczeństwa pacjentom i personelowi szpitala.

W pandemii zorganizowano opiekę zdalną. Kupiono tablety, wyposażono je w prosty system informatyczny i przeszkolono seniorów z ich obsługi. Od tego czasu asystenci raz w tygodniu łączą się zdalnie z pacjentami. W ten sam sposób fizjoterapeuci prowadzą też rehabilitację z pacjentami. Stworzyliśmy ścieżkę skoordynowanego działania, z której będą mogły korzystać instytucje zajmujące się opieką nad seniorami.

dr n. med. Hanna Kujawska-Danecka z Kliniki Chorób Wewnętrznych, Chorób Tkanki Łącznej i Geriatrii UCK, kierująca projektem

Kolejne miejsce opieki geriatrycznej - **Centrum Geriatrii w Gdańsku** - powstaje przy Gdańskim Uniwersytecie Medycznym i Uniwersyteckim Centrum Klinicznym, gdzie działa Poradnia Geriatryczna, wspierana przez lekarzy specjalistów, między innymi z zakresu kardiologii i pneumonologii oraz rehabilitacji. Został zakupiony specjalistyczny sprzęt do rehabilitacji ruchowej, kardiologicznej i pneumonologicznej, a także nowe wyposażenie diagnostyczne. W ramach projektu przeprowadzono szkolenia dla kadr medycznych dot. opieki geriatrycznej – dla lekarzy, pielęgniarek, fizjoterapeutów, koordynatorów zespołu, a także psychologów i opiekunów. Dobiega końca uruchomiony w 2019 r pilotaż, w oparciu o który zespół specjalistów z GUMedu opracował **nowatorski program opieki koordynowanej nad pacjentami w starszym wieku.** Pilotażem objęto 90 seniorów cierpiących na jedną z trzech grup schorzeń: niewydolność serca, POChP (przewlekłą obturacyjną chorobę płuc) lub wielochorobowość (jednoczesne występowanie dwóch lub więcej schorzeń). Powstał zespół asystentów, którzy odwiedzali pacjentów w domach, monitorowali ich stan zdrowia i reagowali na niepokojące sygnały.

Były to głównie osoby w wieku emerytalnym, cieszące się dobrym zdrowiem, dla których ta praca to nie tylko sposób na wypełnienie czasu wolnego i podreperowanie budżetu, ale przede wszystkich okazja do nawiązania nowych kontaktów, dających satysfakcję z niesienia pomocy i bycia potrzebnym. Asystenci raz na dwa tygodnie odwiedzali swoich podopiecznych w ich domach. Oprócz monitorowania stanu zdrowia pacjentów, prowadzili z nimi ćwiczenia usprawniające, wychodzili z seniorami na spacery, pomagali im w realizowaniu recept, a jak była taka potrzeba - umawiali wizyty u specjalisty.

Program Profilaktyki Cukrzycy typu 2

6 projektów w całej metropolii, 20 tys. osób, które skorzystają z bezpłatnych badań - to metropolitalny Program Profilaktyki Cukrzycy typu 2. Zakłada on wczesną identyfikację osób ze stanem przedcukrzycowym, także chorych na cukrzycę w fazie jej bezobjawowego przebiegu. Współfinansowany jest ze środków europejskich RPO WP na lata 2014-2020 w ramach ZIT. Aby wziąć udział w programie należy wypełnić ankietę FINDRISK, która określa ryzyko zachorowania na cukrzycę typu 2 w ciągu 10 lat. Z bezpłatnego badania przesiewowego mogą skorzystać osoby, które po wypełnieniu ankiety uzyskają 12 lub więcej punktów. Wynik badania wskazujący na stan przedcukrzycowy kwalifikuje do udziału w rocznym programie edukacyjnym, który ma na celu wprowadzenie zmian w stylu życia i niedopuszczenie lub opóźnienie rozwinięcia się pełnoobjawowej cukrzycy typu 2. Na terenie naszej metropolii w ramach programu realizowanych jest 5 projektów koordynowanych przez **miasto Gdańsk, powiat tczewski, miasto Sopot, powiat gdański, miasto Gdynię (która obejmuje realizacją też powiaty pucki i wejherowski).** Szósty projekt - w powiecie kartuskim - wkrótce zostanie uruchomiony. Wartość wszystkich projektów to ponad 9 mln zł, z czego 85% pochodzi z funduszy europejskich. W ramach 6 projektów przeprowadzonych zostanie w sumie 180 tys. ankiet.

Rewitalizacja miast

W ramach ZIT przeprowadzana jest kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych terenów w metropolitalnych miastach. Projekt obejmuje 13 dzielnic w 8 miastach w Gdańsku, Gdyni, Kartuzach, Wejherowie, Tczewie, Rumi, Pucku i Żukowie. Koszt wszystkich projektów to ponad 331,5 mln zł z czego dofinansowanie z UE wynosi 186,2 mln zł. Rewitalizacją objęte są obszary o powierzchni 1 212 ha, na których wsparciem zostanie objętych prawie 70 tys. mieszkańców metropolii. Projekty dotyczą aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców oraz odbudowy infrastruktury publicznej, w tym m.in. dostosowania budynków do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, remontów budynków komunalnych, wspólnot mieszkaniowych i spółdzielni wraz z zagospodarowaniem otoczenia, w tym parków i skwerów oraz remontów dróg.

W **Rumi** przy ul. Sabata 3 w marcu 2021 r. otwarto Klub Integracji Społecznej, oferujący kompleksowe wsparcie mieszkańcom Zagórza. Znajdują się tu klub młodzieżowy oraz świetlica dla młodszych dzieci. Dorosłym świadczona jest pomoc w znalezieniu zatrudnienia. W ramach odnowy dzielnicy Zagórze wyremontowano też 10 budynków wielorodzinnych oraz zbudowano kładkę pieszo-rowerową nad Zagórską Strugą. Na Wzgórzu Markowca zostaną zbudowane: tor rolkowo-rowerowy, ścianka wspinaczkowa, góra saneczkowa, park linowy, ścieżki piesze, schody terenowe, trasa kolarstwa górskiego, a także wieża i pomost widokowy.

W **Pucku** w lutym 2021 r. ukończone zostały remonty dwóch budynków należących do miasta - przy ul. Hallera 5 i 7. Budynki zostały docieplone, zyskały

nową elewację, wyremontowano dachy i klatki schodowe, wymieniono drzwi i okna w częściach wspólnych, zagospodarowano teren wokół budynków. Renowacje kolejnych budynków - przy ul. 10 Lutego 27 i Wspólnoty Mieszkaniowej Sobieskiego 13 - zakończyły się w lipcu. Przy Sobieskiego 13 wykonano izolację fundamentów, wyremontowano balkony, dachy, piwnice, klatkę schodową (wraz z wymianą okien i instalacji elektrycznej), ocieplono elewację, a także zagospodarowano podwórka. W ramach rewitalizacji budynku przy ul. 10 Lutego 27 wyremontowano ściany zewnętrzne i fundamentowe

(wykonanie ocieplenia i elewacji), wymieniono drzwi i okna, wyremontowano klatkę schodową, wymieniono strop między piwnicą a parterem i pion kanalizacyjny oraz zagospodarowano teren wokół budynku. Na zachodniej ścianie budynku powstał mural nawiązujący do istniejącej w Pucku Bazy Morskiego Dywizjonu Lotniczego.

W ramach realizacji projektu **„Rewitalizacja Śródmieścia Wejherowa”** w 2021 r. zostały odnowione kolejne budynki należące do wspólnot mieszkaniowych. Nowe elewacje zyskały budynki przy ul. Wybickiego 1, Puckiej 9 i Dworcowej 1. Przebudowano również fragmenty ciągu pieszego wzdłuż rzeki Cedron w rejonie ulic Wałowej oraz Rzeźnickiej. Projekt przewidywał m.in. budowę nowych ścieżek dla pieszych, zagospodarowanie terenów zielonych oraz nadbudowę istniejących betonowych nabrzeży rzeki Cedron, wykonanie oświetlenia i zamontowanie małej architektury. W rejonie ul. Rzeźnickiej zagospodarowane zostały tereny przyległe do ciągu pieszego - podwórko przy ul. Judyckiego 9. W ramach rewitalizacji przebudowywana została też jedna z najstarszych ulic w mieście - ul. Kopernika. Oprócz nawierzchni, przebudowano kanalizację deszczową i sanitarną oraz sieć wodociągową i gazową. Wybudowane zostały chodniki, zjazdy na posesję i zatoka parkingowa. Inwestycja obejmuje także wykonanie zieleni, małej architektury oraz oświetlenia ulicy.

W **Tczewie** na osiedlu Zatorze przebudowano układ dróg oraz zamontowano oświetlenie i monitoring na ulicach: Kolejowej, Prostej, Półwiejskiej, Młyńskiej i Wilczej W drugiej połowie 2021 r. rozpoczęto przebudowę kolejnych ulic: Kruczej, Prostej, Elżbiety oraz budowę ciągu pieszo-rowerowego

wzdłuż Kanału Młyńskiego do istniejącej kładki na kanałem. W ramach rewitalizacji trwa przebudowa i remont głównego budynku biblioteki przy ul. Dąbrowskiego. Wymieniane są dach, okna i drzwi. Wewnątrz urządzone zostaną nowe sale spotkań warsztatowych i integracyjnych, duża sala konferencyjna i mediateka do odsłuchiwania zbiorów audio, płyt. Zbudowana zostanie winda zewnętrzna dla osób z niepełnosprawnościami. Na poddaszu znajdą się sale wystawiennicze. Przy ul. Podgórnej 8 z kolei powstaje Centrum Wspierania Rodziny. Kamienica jest przebudowywaną na potrzeby

tymczasowego, bezpłatnego schronienia dla osób doświadczających przemocy. Dodatkowo powstanie pomieszczenie do prowadzenia wsparcia przez psychologów i pracowników socjalnych.

W Kartuzach w ramach rewitalizacji w 2021 r. udostępniono dla mieszkańców strefę do grillowania przy parkingu przy ul. Wzgórze Wolności oraz przeprowadzono - przy udziale mieszkańców - renowację pomnika nauczycieli przy Szkole Podstawowej nr 1.

W **Gdyni** metropolitalny program rewitalizacji

obejmuje 3 obszary: rejon ulic Zamenhofa–Opata Hackiego w Chyloni, fragmenty dzielnicy Oksywie i zachodnią część dawnej dzielnicy Witomino-Radiostacja. Działają już dwie **przystanie sąsiedzkie:** Śmidowicza 49 na Oksywiu oraz Opata Hackiego 33 w Chyloni. Trwa budowa trzeciej - Przystani Widna 2A na Witominie. Przystanie to nowe miejsca sąsiedzkiej aktywności i integracji, ale także usług społecznych świadczonych blisko miejsca zamieszkania. Rodzice lub opiekunowie mogą korzystać z konsultacji psychologicznych, pedagogicznych, brać udział w grupach wsparcia. Na dzieci i młodzież czekają zajęcia sportowe (np. parkour), animacje, konsultacje i poradnictwo. Na Oksywiu przy ul. Żeglarzy oddano do użytku plac zabaw. Wraz z boiskiem i siłownią tworzą kompleks rekreacyjny. Przebudowano też ulicę ks. E. Makowskiego. Piesi zyskali bezpieczne przejście z ul. płk. Dąbka do ul. Arciszewskich i położonego przy niej cmentarza. Powstał chodnik ze schodami, podjazdami i spocznikami. Utwardzono nawierzchnię, pojawiły się nowe nasadzenia, a na całej trasie zamontowano oświetlenie uliczne. W rewitalizowanej części Witomina trwają przygotowania do przebudowy układu komunikacyjnego między ulicami Widną, Nauczycielską i Chwarznieńską. O tym, jak będzie wyglądać ta część dzielnicy zdecydowano po konsultacjach z mieszkańcami. Powstanie miejsce, w którym priorytet będą mieli piesi.

W **Gdańsku** projekty rewitalizacyjne są realizowane w czterech obszarach miasta. Są to: Biskupia Górka i Stary Chełm, Nowy Port, Orunia oraz Dolne Miasto i Stare Przedmieście. W 2021 r. zagospodarowany został plac przy ul. Styp-Rekowskiego na **Starym Chełmie.** Wykonano alejki, zamontowano ławki, kosze na śmieci, monitoring i oświetlenie. Ponadto

doposażony został plac zabaw i zbudowano siłownię pod chmurką. Za dwa lata przy ul. Styp-Rekowskiego 16 powstanie Centrum Wsparcia Rodziny i Dom Sąsiedzki. Przebudowane zostaną również ulice Biskupia, Na Stoku, Salwator, Zaroślak i Górka. Zrewitalizowanych zostanie 13 budynków komunalnych i 37 należących do wspólnot mieszkaniowych (do tej pory zakończono przebudowę 5 z nich). Nowe oblicze zyska też przestrzeń publiczna i teren zieleni przy ul. Biskupiej. Termin realizacji tych inwestycji to połowa 2023 r. W **Nowym Porcie** w 2021 r. zakończyła się przebudowa ulic: Góreckiego, Strajku Dokerów i Wilków Morskich. Wyremontowano też 10 budynków komunalnych oraz 5 domów należących do wspólnot mieszkaniowych (z 34 zaplanowanych). Na etapie dokumentacji technicznej jest zagospodarowanie przestrzeni publicznej placu nadwodnego przy ul. Wyzwolenia. Ta inwestycja potrwa do połowy 2023 r. Na **Oruni** w 2021 r. zakończyła się przebudowa budynku dawnego Ratusza przy ul. Gościnnej. Będzie tu działać Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej, powstanie mediateka, strefa gier konsolowych i planszowych. Swoją siedzibę będzie tu miała Rada Dzielnicy Orunia - Św. Wojciech - Lipce. Inwestycja uwzględniła częściową przebudowę dachu, budowę antresoli na poddaszu i prace konserwatorskie przy elewacjach gotyckiego budynku. W trakcie realizacji jest budowa domu sąsiedzkiego przy ul. Dworcowej 11. Powstają tu: dwukondygnacyjny budynek z windą, nowe miejsca parkingowe, plac zabaw, boisko do gry w koszykówkę. Przewidziano miejsce do grillowania i na ogród warzywny. Placówka ma być gotowa w maju 2022 r. W planach jest również rewaloryzacja Rynku Oruńskiego wraz z przebudową układu

drogowego i infrastrukturą techniczną. Ta inwestycja jest na etapie przygotowywania dokumentacji technicznej. Termin realizacji to czerwiec 2023 r.

Na **Dolnym Mieście** w 2021 r. zakończyła się przebudowa budynku przy ul. Królikarnia 13. Powstała tu Placówka Wsparcia Dziennego. Będą tu prowadzone zajęcia edukacyjne, profilaktyczne oraz wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dla dzieci, młodzieży oraz ich opiekunów. Na końcowym etapie jest rewitalizacja obszaru ulic Przyokopowej, Polnej i Wierzbowej. Prace obejmują m.in. przebudowę

dróg wraz z infrastrukturą podziemną, modernizację chodników, powstaną również miejsca postojowe. Pojawią się nowe kosze na śmieci i ławki. Oprócz tego zostanie zamontowany monitoring i oświetlenie. Kolejnym projektem w ramach rewitalizacji jest "Zagospodarowanie terenu Opływu Motławy wraz z bastionami Żubr i św. Gertrudy". Zadanie będzie realizowane w trybie „zaprojektuj i wybuduj". Projekt powstanie w 7 miesięcy od daty podpisania umowy, a prace budowlane mają potrwać 14 miesięcy od uzyskania decyzji administracyjnych, umożliwiających rozpoczęcie budowy. Teren zostanie wyposażony w ławki, leżaki i stojaki rowerowe. W planach są również: zamontowanie oświetlenia i monitoringu, przebudowa promenady pieszo-rowerowej, budowa ścieżki dydaktycznej dla najmłodszych, dwóch placów zabaw oraz punktu z lunetami i pulpitem opisującym obiekty w mieście. W przygotowaniu są kolejne rewitalizacje: zagospodarowanie placu Wałowego, przebudowa drogi i infrastruktury podziemnej ulic: Reduta Dzik, Chłodnej, Sempołowskiej, Królikarnia.

Aktywizacja społeczna i zawodowa

Od początku realizacji strategii ZIT wsparciem zostało objętych ponad **11 tys. osób bezrobotnych oraz ponad 6 tys. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.** Obecnie realizujemy **23 projekty z zakresu aktywizacji zawodowej, 13 projektów aktywizacji społecznej i zawodowej oraz 18 projektów rozwoju usług społecznych.** Są one skierowane do mieszkańców metropolii, którzy są bez pracy (także długotrwale), znajdują się w trudnej sytuacji, a także dla imigrantów, osób z niepełnosprawnościami i niskimi kwalifikacjami zawodowymi. Otrzymali oni środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, przechodzili kursy i szkolenia, brali udział w konsultacjach z doradcami zawodowymi i zostali skierowani na dedykowaną ścieżkę wsparcia obejmującą m.in. staże.

W 2021 r. rozpoczęto realizację **7 projektów w ramach aktywizacji zawodowej** (w Gdańsku, Gdyni i powiecie gdańskim), 2 projektów w ramach aktywizacji społecznej i zawodowej (w Gdańsku i w powiecie gdańskim) oraz **1 w ramach usług społecznych** (w powiecie gdańskim). Realizowanie powyższych działań umożliwia zdobycie nowych umiejętności oraz podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych przez uczestników projektu, jak również poprawę sytuacji zawodowej na rynku pracy osób pracujących na umowach krótkoterminowych lub cywilnoprawnych czy ubogich pracujących. Wszystkie projekty realizowane są w partnerstwach, m.in. z organizacjami pozarządowymi na terenie powiatów OMGGS (Gdańsk, Gdynia, Sopot, powiat wejherowski, powiat gdański, powiat kartuski, powiat nowodworski, powiat tczewski, powiat pucki), a także w miastach, których wybrane dzielnice są objęte zintegrowanymi projektami rewitalizacyjnymi (Wejherowo, Puck, Kartuzy, Rumia, Żukowo, Tczew, Gdynia, Gdańsk). Wartość wszystkich projektów to ponad **310 mln zł, z czego 264 mln zł pochodzą z funduszy europejskich.** Docelowo wsparciem ma zostać objętych **ponad 12 tys. osób bezrobotnych, w tym ponad 900 osób z niepełnosprawnościami oraz ponad 5500 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym ponad 600 osób z niepełnosprawnościami.**

30 czerwca 2021 r. zakończyła się realizacja projektu pn. **„Rewitalizacja obszaru Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście w Gdańsku – kompleksowe usługi społeczne dla mieszkańców dzielnicy”.** Usługi dostępne w ramach projektu to m.in. nowe miejsca w podwórkowej placówce wsparcia dziennego, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, zajęcia wychowawcze, punkt konsultacyjny, animacja grup nieformalnych. Wsparciem objęte zostały 52 osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Partnerami projektu są Fundacja Społecznie Bezpieczni oraz Stowarzyszenie 180 stopni.

Projekt **“Rewitalizacja Dolnego Miasta i Placu Wałowego wraz ze Starym Przedmieściem w Gdańsku”,** realizowany w partnerstwie z Fundacją Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA oraz Towarzystwem Profilaktyki Środowiskowej MROWISKO, do końca grudnia 2021 r. objął 75 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Usługi dostępne w ramach projektu to m.in. nowe miejsca w placówce wsparcia dziennego, zajęcia edukacyjne, profilaktyczne, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, psychoterapia, trening umiejętności społecznych, interwencja kryzysowa, animacja społeczności lokalnej.
W ramach projektu **„Rewitalizacja Centrum Pucka”,** realizowanego przez MOPS w Pucku w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Port, prowadzona jest integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzoną indywidualnie dla każdej osoby i rodziny. Celem jest podniesienie kompetencji zawodowych oraz odnowienie kwalifikacji zawodowych. Powstały też placówka wsparcia dziennego i klub rodziców, a także Puckie Centrum Wsparcia. Od początku projektu wsparciem objęto 58 osób (w tym 33 kobiet i 25 mężczyzn). Zakończenie projektu zaplanowano na luty 2022 r.

W czerwcu 2021 r. gmina Żukowo wspólnie ze Spółdzielnią Socjalną „Bezpieczni Podopieczni” zakończyła projekt pn. **„Utworzenie Centrum Aktywności Rodzin w Żukowie”.** Projekt skierowany był do 40 osób starszych i niesamodzielnych, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodzin. Powstało Centrum Aktywności Rodzin, w którym odbywają się zajęcia grupowe i indywidualne oraz świadczone są usługi specjalistyczne.

W **Tczewie** równolegle do działań inwestycyjnych realizowanych na obszarze Starego Miasta i Zatorza, trwały działania społeczne, w ramach projektu **„Społeczna od-nowa”.** Projekt objął 125 osób z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym ze Starego Miasta i Zatorza. Celem było zwiększenie dostępu do miejsc świadczenia usług społecznych dla tych rodzin oraz zmniejszenie zjawisk przemocy, uzależnienia i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Prowadzone były m.in. warsztaty umiejętności rodzicielskich, warsztaty i spotkania dla dzieci, młodzieży i dorosłych, spotkania edukacyjne z psychologiem i terapeutą, działania animacyjne. W ramach projektu inwestycyjnego zostały wyremontowane budynki przeznaczone do pełnienia nowych funkcji społecznych: Forum Inicjatyw Społecznych przy ul. Łaziennej, pomieszczenia biblioteczne przy ul. Dąbrowskiego 6 i Kościuszki 8, budynek przy Podgórnej 8 (Centrum Wspierania Rodziny), budynek przy Elżbiety 19b (Klub Rodzinny Zatorze). To w tych miejscach odbywały się wszelkie

działania społeczne zaplanowane w projekcie „Społeczna od-nowa".

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej

W 2021 r. OWES obejmował swoimi usługami 65 przedsiębiorstw ekonomii społecznej. Było to wsparcie doradcze, administracyjne oraz branżowe, obejmujące m.in. usługi marketingowe, księgowe, doradztwo mentorów biznesowych, pomoc prawną i zamówienia publiczne oraz współpracę z samorządami. Ze wsparcia korzystały spółdzielnie socjalne, fundacje, stowarzyszenia oraz spółki non-profit. Ośrodek finansuje miejsca pracy dla osób wykluczonych. To nierzadko klienci ośrodków pomocy społecznej i urzędów pracy. Od 2017 r. powstało 127 miejsc pracy za 2,7 mln zł, w 2021 r. - 17 na kwotę 375 tys. zł. Nowym i jedynym w regionie działaniem jest sieć współpracy samorządów. Na podstawie porozumień 21 samorządów oddelegowało swoich pracowników do stałej współpracy w tematyce ekonomii społecznej. Sieć to szkolenia, doradztwo indywidualne i wymiana praktyk, jak samorządy mogą skuteczniej pracować z NGO, przedsiębiorcami m.in. dzięki zleceniu usług. Pracownicy w sieci są oddelegowani do pracy w OWES do 2022 r. Dzięki temu uzyskujemy wkład własny do projektu. Obecnie samorządy tworzą 6 spółdzielni socjalnych. Kolejne gminy Żukowo, Linia oraz Rumia i miasto Wejherowo otrzymały wsparcie w planowaniu utworzenia przedsiębiorstwa społecznego na wzór m.in. Sopotu, Pelplina i Morzeszczyna, Kartuz i Chmielna. W planach są przedsiębiorstwa m.in. z usługami opiekuńczymi i komunalnymi. Podmioty działające przy wsparciu OWES podejmują – często pionierskie – działania, które zyskują uznanie m.in. klientów czy ekspertów. **Ciekawa Spółdzielnia Socjalna** na początku roku, jako pierwszy lokal w północnej Polsce, wprowadziła rozwiązanie w ramach Ogólnopolskiego Systemu Kaucyjnego **TakeCup.** Pomysł opiera się na systemie zwrotnym wielorazowych kubków pobieranych przez klientów za kaucją, możliwych do zwrotu w ramach sieci objętej systemem. **Spółdzielnia Socjalna „Heca"** wyróżniona w raporcie "Startupy Pozytywnego Wpływu 2021" wydanym przez Kozminski Business Hub - wygrała przetarg na 1,1 mln zł na dostarczenie mieszkańcom Gdańska 150 tys. decyzji podatkowych. To największy przetarg wygrany przez metropolitalny biznes społeczny. Na potrzeby realizacji usług zatrudniono 320 mieszkańców Gdańska, których zawodowo najbardziej dotknęła pandemia Covid-19, np. pracowników gastronomii. Z kolei **Spółdzielnia Socjalna „Zeroban"** wykorzystuje w działalności zasady gospodarki cyrkularnej, szyjąc m.in. torby, plecaki i gadżety ze zużytych banerów reklamowych. Twórcy spółdzielni zabierają głos w mediach branżowych, poświęconych m.in. CSR (np. Marketer+). Spółdzielnia współpracuje z czołowymi pomorskimi markami, tworząc gadżety m.in. dla think tanku Open Eyes Economy. W 2021 r. **Fundacja Świat Wrażliwy** otrzymała nagrodę w kategorii „Miejsce przyjazne seniorom" w ramach konkursu organizowanego przez Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku oraz Miasto Gdańsk. Z kolei 3 grudnia fundacja odebrała nagrodę Bursztynowego Mieczyka w kategorii pomoc społeczna, w konkursie organizowanym od 27 lat przez Fundację RC. Podczas 10. Forum Inicjowania Rozwoju, organizowanego przez Fundację Inicjowania Rozwoju UP Foundation, 27 listopada Fundacja Świat Wrażliwy otrzymała grant oraz wsparcie doradcze

dla przedsięwzięcia „Pensjonat Wrażliwy". Podczas tego wydarzenia identyczne wsparcie otrzymał inny uczestnik projektu: **Fundacja Twoja Rola** prowadząca inicjatywę **„Siejemy Ferment" - uprawa ekologiczna pod przetwory, zakwasy.** W 2021 r. Nagrodę Złotego Spinacza (przyznawaną przez Związek Firm Public Relations) otrzymała m.in. **Fundacja Społecznie Bezpieczni** za pomysł Pralni Społecznie Odpowiedzialnej Persil.

Tripolis

Realizujemy program współpracy parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości - Tripolis. W ramach programu Pomorski Park Naukowo-Technologiczny Gdynia oraz Fundacja Gospodarcza świadczą profesjonalne usługi doradcze dla przedsiębiorców. Będą oni mogli skorzystać z 10 specjalistycznych usług. **Do tej pory uruchomiono 6** z nich. Firmy z sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), które zgłoszą się do PPNT Gdynia mają do wyboru: **Design Management** - usługi od koncepcji do wdrożenia, **Usługi w zakresie prawa własności intelektualnej, Bio Laboratorium** - usługi laboratoryjne w zakresie analizy chemicznej. Z kolei Fundacja Gospodarcza z Gdyni oferuje: **Multimedialne Centrum HR** - usługę doradczą dla firm z obszaru miękkiego HR, **Social Media Planner** - usługi w zakresie strategii funkcjonowania firmy w social mediach, **Centrum Innowacyjnych Rozwiązań** - usługi w zakresie inicjowania współpracy między firmami. Kolejne wsparcie dla przedsiębiorców wkrótce zaoferuje Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna w ramach Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego. W I kwartale 2022 r. uruchomione zostaną 4 usługi:

- **Laboratorium Wdrożeniowe „Od prototypu do produktu"** - doradztwo w zakresie przeprowadzenia firmy przez proces prototypowania i wdrożenia produktu (rozwiązania/projektu technologicznego lub naukowego) na rynek,
- **Open-up** - doradztwo w procesie wdrożenia pomysłu i doborze narzędzi służących jego rozwojowi,
- **Okno na świat Online** - dobór szkolenia odpowiedniego dla danego przedsiębiorstwa, w którym pracownicy będą mieli możliwość uczestniczyć online, bez konieczności pokonywania barier geograficznego położenia,
- **Global Team Lab** - usługa oparta będzie na pozyskiwaniu partnerów do zespołów badawczych oraz integracji regionalnych małych i średnich przedsiębiorstw, korporacji, środowiska naukowego z podmiotami zagranicznymi.

Powstaje też **platforma informatyczna dla firm.** Dzięki niej przedstawiciele biznesu będą mogli w jednym miejscu znaleźć ofertę wsparcia, udzielanego przez partnerów projektu Tripolis - począwszy od specjalistycznych usług, przez organizowane szkolenia i konferencje, po informacje o dostępności powierzchni biurowych czy sal konferencyjnych. Platforma będzie gotowa w czerwcu 2022 r. Specjalistyczne usługi doradcze są oferowane przedsiębiorcom na zasadach rynkowych. Zainteresowane firmy mogą zgłaszać się bezpośrednio do partnerów w projekcie. Małe i średnie przedsiębiorstwa z województwa pomorskiego mogą otrzymać dofinansowanie w wysokości 50%

w ramach systemu SPEKTRUM, realizowanego przez Agencję Rozwoju Pomorza. Program Tripolis jest realizowany w ramach mechanizmu ZIT i dofinansowany ze środków unijnych RPO 2014-2020 (RPO WP). Projekt potrwa do połowy 2022 r.

Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa

Na terenie OMGGS powstaje Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa (tzw. SIM Metropolitalny). Jej zadaniem będzie budowa tanich mieszkań na wynajem. Chęć przystąpienia do tej spółki zadeklarowało 6 samorządów: **Gdańsk, Gdynia, Hel, gmina Pruszcz Gdański, Skarszewy i Szemud.** Deklaracja przystąpienia do spółki została podpisana podczas Walnego Zebrania Członków OMGGS 6 września 2021 r. Kolejnym krokiem będzie podpisanie aktu notarialnego spółki. Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa (tzw. SIM, czyli dawny TBS) to propozycja dla osób i rodzin o średnich dochodach, których nie stać na zakup lub wynajem mieszkania na rynku komercyjnym oraz nie mają zdolności kredytowej. SIM-y są tworzone w formie spółki z udziałem Krajowego Zasobu Nieruchomości (KZN) oraz jednostek samorządu terytorialnego. Gminy przystępujące do SIM mogą skorzystać z dofinansowania z Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa (RFRM) oraz z Funduszu Dopłat (BGK) na budowę mieszkań. Z kolei najemcy będą mieli możliwość zamieszkania w SIM bez konieczności zaciągania wysokiego kredytu. Umowa z SIM może jedynie obligować do wniesienia wkładu w wysokości do 30 proc. kosztów budowy lokalu, który będzie mógł być rozliczony w czynszu. Będzie też możliwość uzyskania własności mieszkania. Stawki czynszu będą nawet o połowę niższe niż na rynku komercyjnym.

Rozwój przedsiębiorczości

Od początku pandemii działa **Sztab Pomorskich Przedsiębiorców,** który skupia największe organizacje pracodawców z Pomorza. Stałe miejsce ma w nim również OMGGS. Sztab prowadzi bieżące konsultacje projektów rozporządzeń dotyczących przedsiębiorców, a także konsultuje zapisy FEP. Sztab wsparł starania OMGGS o ustawę metropolitalną, organizując w październiku specjalne spotkanie poświęcone temu tematowi. Również w październiku Prezydium Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych zdecydowało o włączeniu w prace komisji tematyki edukacji. Na podstawie dotychczasowych prac nad standardem na rzecz edukacji o przedsiębiorczości powstał **NURT.** Paszport Kompetencji Kluczowych XXI w. **Metropolitalny Standard Edukacji Dzieci i Młodzieży,** którego celem jest rozwój kompetencji kluczowych uczniów w następujących obszarach: postawy przedsiębiorcze, empatia/relacje/współpraca, zielone kompetencje, kompetencje cyfrowe. Stanie się on podstawą do pracy nad nowym standardem OMGGS dot. obszaru edukacji.

Klimat

Termomodernizacja budynków

Termomodernizacja realizowana jest w 32 gminach i powiatach OMGGS i obejmuje 272 budynki publiczne (szkoły, urzędy, szpitale, budynki komunalne mieszkalne) i 850 gospodarstw domowych. Wartość wszystkich inwestycji **to ponad 465 mln zł, w tym 219 mln zł pochodzi z UE.** Termomodernizacja to kompleksowy remont budynku obejmujący wymianę okien, drzwi, grzejników, docieplenie dachów oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Dzięki tym inwestycjom mieszkańcy korzystają z ocieplonych i estetycznych budynków komunalnych i mieszkalnych. Dla gmin modernizacja energetyczna oznacza niższe (o co najmniej 30%) rachunki za ogrzewanie i zużycie energii m.in. urzędów, szkół, budynków, w których prowadzona jest działalność społeczna czy kulturalna. Inwestycje to także ochrona środowiska i poprawa jakości powietrza w metropolii. Do tej pory zrealizowano 31 z 40 metropolitalnych projektów termomodernizacyjnych - co oznacza, że modernizację przeszło 215 (z planowanych 272) budynków użyteczności publicznej i 691 gospodarstw domowych.

W 2021 r. zakończył się remont budynku **Wielkiego Młyna w Gdańsku,** największego młyna średniowiecznej Europy, napędzanego niegdyś wodami Kanału Raduni, wzniesionego przez Krzyżaków ok. 1350 roku. W lipcu w budynku zostało otwarte Muzeum Bursztynu z największą kolekcją bursztynu na świecie. W ramach prac remontowych zlikwidowano pozostałości po dawnym centrum handlowym, uszczelniono wszystkie przestrzenie między oknami, wymieniono dach i stolarkę okienną (m.in. przywrócono nietypowe okiennice klapowe, które otwierają się do góry).
Ponadto w Gdańsku zakończyła się termomodernizacja Żłobka nr 3 przy ul. Chałubińskiego, Żłobka nr 4 przy ul. Startowej, Szkoły Podstawowej nr 20 przy ul. Wczasy, Szkoły Podstawowej nr 8 przy ul. Dragana, Szkoły Podstawowej nr 62 przy ul. Kępnej i Przedszkola nr 74 przy ul. Magellana. Trwają prace w Szkole Podstawowej nr 1, Szkole Podstawowej nr 2 wraz z przebudową basenu, ZSO nr 6 przy ul. Głębokiej i Przedszkola nr 4.

W maju **we Władysławowie** rozpoczął się drugi etap gruntownego **remontu Domu Rybaka,** czyli miejskiego ratusza. W 2020 r. wymieniono wszystkie okna i drzwi zewnętrzne w budynku Urzędu Miejskiego. Nowe okna i drzwi balkonowe oraz drzwi wejściowe odtworzyły pierwotne rozwiązania estetyczne, poprawiły stan techniczny i wygląd budynku oraz warunki pracy. W 2021 r. kontynuowano prace przy elewacji budynku związane z dociepleniem ścian zewnętrznych. Wizerunek ratusza łącznie z wieżą zmieni się dzięki renowacji elementów zewnętrznych, takich jak tarasy, schody i balustrady. Nową elewację podświetli iluminacja.

Powiat tczewski ukończył remont Zespołu Szkół Branżowych w Tczewie oraz rozpoczął inwestycję

w Zespole Szkół Technicznych przy ul. Parkowej w Tczewie.

W Wejherowie zakończono termomodernizację 10 wielorodzinnych budynków komunalnych. Trwają prace w 2 obiektach przy ul. Reformatów 13/13A oraz Kopernika 22. W ramach prac docieplane są ściany zewnętrzne i wewnętrzne pomiędzy lokalami, wymienione okna i drzwi na energooszczędne, remontowane pokrycia i konstrukcje dachowe oraz izolacje pionowe budynków.

Powiat wejherowski prowadzi prace w Przedszkolu, przy ul. Ofiar Piaśnicy 22 w Wejherowie, gdzie m.in. wymieniana jest instalacja c.o., wentylacja mechaniczna nawiewno-wywiewna, docieplane są stropy oraz izolowana jest część podziemna budynku. Powiat przygotowuje się do remontu krytej pływali przy Zespole Szkół nr 3 w Wejherowie.

Gdynia ukończyła dotychczas termomodernizację 14 z 17 budynków oświatowych: SP nr 34 przy ul. Cylkowskiego 5, SP nr 21 przy ul. Jana z Kolna 5, SP nr 16 przy ul. Chabrowej 43, Zespołu Szkolno - Przedszkolnego nr 2 przy ul. Leopolda Staffa 10, SP nr 6 przy ul. Cechowej 22, SP nr 31 przy ul. Chylońskiej 227, SP nr 33 przy ul. Godebskiego 8, SP nr 11 przy ul. Wrocławskiej 52, SP nr 52 przy ul. Okrzei 6, XIV LO przy ul. Wejherowskiej 65, VI LO przy ul. Kopernika 34, SP nr 12, Zespołu Placówek Specjalistycznych przy ul. Wejherowskiej 65 i Zespołu Szkół Chłodniczych i Elektronicznych przy ul. Sambora 48. Prace remontowe są obecnie realizowane w obiektach: budynek Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 5 przy ul. Porębskiego 21 oraz II LO.

Gmina Szemud zakończyła termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej oraz filii Biblioteki Publicznej w Łebnie oraz Starej Szkoły w Kielnie. Trwają prace w obiekcie Szkoły Podstawowej w Szemudzie.

Audyty termomodernizacyjne

Na prośbę samorządów biuro OMGGS po raz trzeci zorganizowało przegląd zakończonych termomodernizacji. W sumie w latach 2018-

2021 z możliwości przeprowadzenia audytów skorzystało 27 samorządów. Przebadano łącznie 102 budynki. W 2018 sprawdzono 11 budynków (w **Jastarni, Luzinie, Przodkowie, Pszczółkach, Gdyni, Tczewie, powiatach gdańskim, kartuskim i tczewskim**), w 2019 - 45 **(w Cedrach Wielkich, Jastarni, Kartuzach, Kolbudach, Pelplinie, Pszczółkach, Pucku, Somoninie, Stegnie, Szemudzie, Władysławowie, Gdyni, Pucku, Rumi, Tczewie oraz w powiatach kartuskim i tczewskim)**. W 2021 r. zakończyły się audyty w 46 budynkach: w Luzinie (13 budynków), w **Malborku** (10 budynków), w **Redzie** (5 budynków), w **Żukowie i Gdyni** (po 4 budynki), w **powiecie wejherowskim** (3 budynki), w **Sulęczynie** i **powiecie malborskim** (po 2 budynki) oraz po 1 budynku **w Nowym Stawie, Pszczółkach i powiecie kartuskim**. Grupowe podejście do audytów pozwoliło obniżyć cenę usługi i jednocześnie rozszerzyć zakres prac. Dzięki audytom finansowanym ze środków pomocy technicznej (30% dofinansowania OMGGS) samorządy uniknęły dodatkowych wydatków związanych z prowadzeniem audytów energetycznych swoich obiektów. Dokumenty finalne wraz z uwagami i rekomendacjami zostały przekazane do wszystkich samorządów z sugestią ich uwzględnienia w ramach działań gwarancyjnych u wykonawców.

Program ELENA

Wspieramy samorządy w działaniach służących poprawie efektywności energetycznej i ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych. Ogłosiliśmy postępowanie na opracowanie potrzeb doradczych w tym zakresie oraz przygotowanie wniosku aplikacyjnego do Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) w programie ELENA. Do wspólnej inicjatywy zgłosiło się **25 metropolitalnych samorządów: Cedry Wielkie, Jastarnia, Kosakowo, Linia, Liniewo, Gdańsk, Pruszcz Gdański (miasto), Puck, Rumia, Sopot, Wejherowo (miasto), Nowy Staw, Pelplin, Pruszcz Gdański (gmina), Pszczółki, Sierakowice, Stegna, Subkowy, Suchy Dąb, Szemud, Sztutowo, Trąbki Wielkie, Wejherowo (gmina), Władysławowo, Żukowo.** Grant z programu ELENA może pokryć 90% kosztów zatrudnienia ekodoradców w gminach. Będą to specjaliści ds. energetycznych oraz odnawialnych źródeł energii. Wśród ich zdań będą m.in. działania dotyczące termomodernizacji budynków oraz wykorzystania OZE i innych niskoemisyjnych źródeł energii w poszczególnych samorządach. W ramach grantu samorządy mają dodatkowo możliwość sfinansowania 90% kosztów kwalifikowalnych dokumentów technicznych, w tym studiów wykonalności projektów w fazie przygotowawczej w zakresie działań doradców. Zamówione opracowanie ma na celu zdiagnozowanie potrzeb doradczych i wskazanie działań, które można podjąć bezpośrednio w samorządach oraz tych, które należy zlecić zewnętrznym ekspertom. Wynikiem opracowania będą założenia, potrzebne do złożenia aplikacji do EBI. Kolejne kroki to negocjacje i zawarcie umowy dofinansowania.

Diagnoza adaptacji i mitygacji do zmian klimatu OMGGS

Fale upałów, gwałtowne burze, powodzie, podtopienia i susze - to zjawiska, które najbardziej zagrażają

metropolitalnym miastom i wsiom - tak wynika z diagnozy, która została przeprowadzona na potrzeby Strategii Ponadlokalnej OMGGS. Prace nad diagnozą trwały prawie rok. Diagnoza jest jednym z najważniejszych dokumentów dot. klimatu i środowiska, który będzie miał wpływ na przyszłość metropolii. Badania przeprowadzono w 60 gminach. Eksperci w ankietach rozesłanych do gmin OMGGS pytali o występowanie zjawisk, które są skutkiem zmian klimatu, jak silne porywy wiatru, intensywne burze, deszcze nawalne, fale upałów i dni gorących, fale chłodu, powodzie, podtopienia, susze, koncentracja zanieczyszczeń powietrza. Diagnoza ocenia stan aktualny i stawia prognozy do 2050 r. Źródłami informacji były poza samorządami OMGGS: Operatorzy Systemów Dystrybucyjnych (Energa Operator, Polska Spółka Gazownictwa,), spółki komunalne, powiatowe sztaby kryzysowe, powiatowe jednostki państwowej straży pożarnej, GUS BDL, PBPR, Państwowy Instytut Geologiczny, GIOŚ, Wody Polskie i Lasy Państwowe. Opracowanie diagnozy dotyczącej klimatu, środowiska i energetyki otwiera drogę do pracy nad Strategią Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030. Strategia OMGGS wyznaczy kierunki współpracy metropolitalnej na najbliższe kilkanaście lat i będzie podstawą do planowania i realizowania inwestycji w gminach.

Sieci ciepłownicze

OMGGS, w ramach POIiŚ, pośrednio nadzoruje podłączanie sieci ciepłowniczych do **kilkunastu dzielnic i miejscowości m.in. (Lipce, Święty Wojciech, Piecki Migowo, Ujeścisko, Łostowice, Kokoszki, Osowa; Orłowo, Mały Kack, Chwarzno-Wiczlino; Rumia oraz połączenie do granicy Redy).** Projekty realizowane przez Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej (GPEC) i Okręgowe Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej (OPEC) polegają głównie na modernizacji newralgicznych odcinków sieci ciepłowniczej i likwidacji węzłów grupowych, przebudowie istniejącej sieci ciepłowniczej (by zmniejszyć straty na przesyle), likwidacji lokalnego źródła węglowego oraz budowie magistrali ciepłowniczej, przystosowaniu i rozbudowie sieci ciepłowniczej, podłączeniu nowych odbiorców do miejskiej sieci ciepłowniczej, rozbudowie sieci, termomodernizacji sieci, ciepłociągów kanałowych i napowietrznych. Od początku realizacji projektów, wybudowano lub zmodernizowano 73 km sieci ciepłowniczej oraz podłączono 400 budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej.

W ramach **projektów realizowanych przez GPEC,** w 2021 r. zmodernizowano 4,31 km sieci ciepłowniczej w dzielnicach Gdańska: Łostowice, Żabianka, Oliwa, Matarnia, Śródmieście, Wrzeszcz Dolny oraz w Sopocie Kamiennym Potoku. Podłączono 21 budynków do centralnego ogrzewania na terenie dzielnic Gdańska: Osowa, Chełm, Jasień, Przeróbka, Śródmieście, Ujeścisko/Łostowice, Wrzeszcz oraz w Sopocie Kamiennym Potoku. W ramach **projektów realizowanych przez OPEC,** w 2021 r. podłączono 3 budynki do miejskiej sieci ciepłowniczej w 2021 r. na terenie Rumi. Wybudowano lub zmodernizowano 3 km sieci ciepłowniczej w dzielnicach Gdyni: Śródmieście, Redłowo, Chwarzno-Wiczlino i os. Kacze Buki.

Klimat w szkołach metropolii

Iceland Liechtenstein Norway grants

Przez najbliższe trzy lata będziemy realizować największy projekt edukacyjny w metropolii. W 2021 r. otrzymaliśmy prawie 3 mln zł dofinansowania w konkursie na działania proklimatyczne w szkołach. Umowa na dofinansowanie została podpisana 29 listopada 2021 r. w III LO w Gdyni. W konkursie złożono 82 wnioski, z czego dofinansowanie otrzymało zaledwie 6 - w tym wniosek OMGGS pn. “Klimat w szkołach metropolii”. Nasz projekt opiera się na działaniach, które mają podnieść świadomość mieszkańców metropolii na temat łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków. Na terenie 40 metropolitalnych szkół zgłoszonych do projektu zostaną wybudowane tzw. zielono-niebieskie inwestycje, jak: skrzyniowy ogród deszczowy, gruntowy ogród deszczowy, niecka infiltracyjna, kompostownik, zielona ściana. Dzięki temu w jasny i przystępny sposób pokażemy, jak lokalnie radzić sobie ze skutkami zmian klimatu. W ramach projektu przeszkolimy nauczycieli (przyrody/biologii/geografii) do prowadzenia zajęć edukacyjnych oraz dostarczymy komplet materiałów dydaktycznych. Każda ze szkół otrzyma także sadzonki i narzędzia do dodatkowych nasadzeń roślin. Zaprosimy również uczniów do udziału w konkursie „Chrońmy środowisko metropolii”. Niezbędne informacje zostaną zamieszczone na dedykowanej stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych. Wszystkie wymienione w projekcie inicjatywy, jak przeszkolenie nauczycieli, zajęcia edukacyjne, konkursy i zielono-niebieskie inwestycje będą realizowane w ciągu trzech lat od podpisania umowy (przy czym niebiesko-zielone inwestycje będą budowane w okresie wakacyjnym). Projekt realizowany jest we współpracy z partnerem merytorycznym **Gdańskie Wody** oraz z partnerem zagranicznym **International Development Norway.** Dofinansowanie w wysokości 2 990 502 zł pochodzi z Programu Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu, finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz budżetu państwa. W projekcie biorą udział szkoły podstawowe i ponadpodstawowe z miejscowości: Pszczółki, Kłodawa, Gdynia, Gdańsk, Sztutowo, Jastarnia, Nowy Dwór Gdański, Rumia, Reda, Dębogórze, Linia, Bielkówko, Malbork, Żukowo, Wejherowo, Rudno, Suchy Dąb, Łęgowo,Puck, Niestępowo, Szczodrowo, Skarszewy, Tczew, Pelplin, Gościcino, Mikoszewo, Bolszewo, Pruszcz Gdański, Chwaszczyno, Borcz, Kielno.

Liquid Energy

Liquid Energy to europejski program współpracy realizowany przez OMGGS oraz siedmiu partnerów z Polski, Niemiec i Litwy w ramach programu Interreg Południowy Bałtyk. W ramach projektu prezentujemy możliwości wykorzystania skroplonego gazu ziemnego i biogazu do produkowania czystej energii elektrycznej na potrzeby zasilania budynków, a także jako źródło napędu dla pojazdów. W ramach projektu nasze biuro wspólnie z ekspertami pracuje nad opracowaniami dot. wykorzystania LNG/bio-LNG dla trzech metropolitalnych firm: jako zapasowego źródła energii zasilającej sieci trolejbusowe **na potrzeby Przedsiębiorstwa Komunikacji Trolejbusowej sp. z o.o. w Gdyni,** jako ekologicznego paliwa dla tramwajów wodnych **na potrzeby Żeglugi Gdańskiej** oraz jako źródła wykorzystania odpadów do produkcji paliwa **dla Zakładu Utylizacyjnego sp. z o.o.** Projekt Liquid Energy to również pilotażowe rozwiązania, jak zastosowanie LNG/bio-LNG jako paliwa do małych statków (w Szczecinie) czy mobilna stacja do tankowania LNG (w Gdańsku i Gdyni). **Partnerami projektu są: Instytut Morski Uniwersytetu Morskiego w Gdyni - lider projektu, Uniwersytet w Rostocku, Akademia Morska w Szczecinie, Klaipeda Science and Technology Park, Towarzystwo Krzewienia Wiedzy o Morzu w Szczecinie, Hanseatic Institute for Entrepreneurship and Regional Development at the University of Rostock oraz Institute for Sustainable Economy and Logistics in Rostock.**

LOCALISED

W 2021 r. otrzymaliśmy dofinansowanie w wysokości 128,6 tys. euro na międzynarodowy projekt badawczy pn. LOCALISED. Polega on na zbadaniu, jak zmiany w funkcjonowaniu przedsiębiorstw, samorządów i mieszkańców, nakierowane na dążenie do neutralności klimatycznej, będą wpływały na zmniejszenie emisji CO2. W tym celu lider projektu, konsorcjum Potsdam-Institut für Klimafolgenforschung (PIK), pracuje nad narzędziem elektronicznym, które w przystępny sposób będzie obrazowało zmiany w emisji CO2, jakie możemy wprowadzić dzięki np. politykom miejskim nakierowanym na likwidację pieców, zmniejszeniu zależności od samochodów osobowych wśród mieszkańców czy też zmianie w funkcjonowaniu przedsiębiorstw (np. wykorzystanie energii odnawialnej do produkcji). Projekt będzie realizowany do października 2025 r.

Strategia

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego oraz Strategia ZIT

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego oraz Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych są dokumentami obowiązkowymi w perspektywie finansowania projektów ZIT na lata 2021-2027 dla wszystkich miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych (odpowiednik Strategii ZIT). Możliwe jest opracowanie jednego dokumentu, który będzie pełnił funkcję obu strategii. W październiku 2020 r. decyzją Rady OMGGS powołano Komitet Sterujący nadzorujący powstanie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego. W jego składzie znaleźli się wiceprezydenci Trójmiasta oraz przedstawiciele gmin wiejskich, miejsko-wiejskich i powiatów oraz prezydium Komisji Strategii. Strategia określi kierunki współpracy metropolitalnej do 2030 roku i będzie podstawą do planowania i realizowania inwestycji w gminach. **Strategia Ponadlokalna OMGGS obejmuje trzy diagnozy: dot. energetyki i środowiska, diagnozę mobilności (ang. SUMP) oraz diagnozę społeczno-gospodarczą.** W 2021 r. Komitet Sterujący ds. prac nad Strategią Rozwoju Ponadlokalnego przyjął kryteria dot. naboru projektów pod przyszłą strategię; odbywały się także negocjacje dot. FEP 2021-2027; zakończyły się prace nad diagnozą środowiskowo-energetyczną i rozpoczęły nad diagnozą transportową oraz społeczno-gospodarczą. W drugiej połowie roku odbyły się warsztaty strategiczne, w ramach których zidentyfikowaliśmy priorytety pod przyszłą strategię unijną. Rozpoczęły się również prace nad przedsięwzięciami strategicznymi pod przyszłą strategię, w drugiej połowie listopada uruchomiono nabór projektów do mechanizmu ZIT 2021-2027.

CAMELOT

Wspólnie z **8 europejskimi miastami i metropoliami: Metropolią Mediolanu (Włochy), Obszarem Metropolitalnym Porto (Portugalia), Obszarem Metropolitalnym Barcelony (Hiszpania), Obszarem Metropolitalnym Bari (Włochy), Obszarem Funkcjonalnym Stuttgartu (Niemcy), Zagrzebiem (Chorwacja), Rygą (Litwa), Craiova (Rumunia) oraz Fundacją ALDA (Francja) współpracujemy w ramach projektu CAMELOT** (skrót z ang. Cities and Metropolis in Europe Labouring Onward Together). Polega na angażowaniu mieszkańców w działania europejskie, lepsze wykorzystanie funduszy unijnych, zwiększaniu świadomości nt. działań instytucji unijnych, a także na walce z eurosceptycyzmem. W ramach projektu realizowaliśmy m.in. cykl 9 warsztatów #MobilnaMetropolia. CAMELOT daje mieszkańcom Trójmiasta, Stuttgartu, Mediolanu czy Barcelony szansę na spotkania i dyskusje m.in. także o tym, jaki wpływ mogą mieć obywatele europejskich metropolii na zarządzanie Unią Europejską. Oprócz tego podczas seminariów i warsztatów mieszkańcy dowiadują się, jaka jest struktura UE, jak służy mieszkańcom, gdzie w najbliższym otoczeniu widać efekty jej działania i w jakich sprawach można się zwrócić do unijnych instytucji. Projekt wystartował w 2019 r. i potrwa do 2022 r.

Europe for Citizens

CAMELOT

ESPON METRO

ESPON METRO – to projekt badawczy, który polega na opracowaniu analizy porównawczej 9 europejskich metropolii pod kątem ich roli, kontekstu instytucjonalnego, możliwości w programowaniu i wdrażaniu polityki spójności. Jej wynikiem będzie wskazanie, jak można zintegrować cele polityki spójności z planowaniem i wdrażaniem polityk metropolitalnych, jak zintegrować działania z funduszami z polityki spójności oraz jaki jest optymalny model wdrażania tej idei. **OMGGS jest kluczowym interesariuszem tego projektu wraz z Turynem, Barceloną, Lizboną, Brnem, Florencją, Lyonem, Brukselą i Rygą.** W lutym 2022 r. odbędzie się spotkanie dla przedstawicieli władz lokalnych, regionalnych, krajowych, podczas którego zaprezentowane zostaną wyniki badań i rekomendacje wypracowane w ramach projektu.

ESPON
EUROPEAN UNION
Co-financed by the European Regional Development Fund
Inspire Policy Making with Territorial Evidence

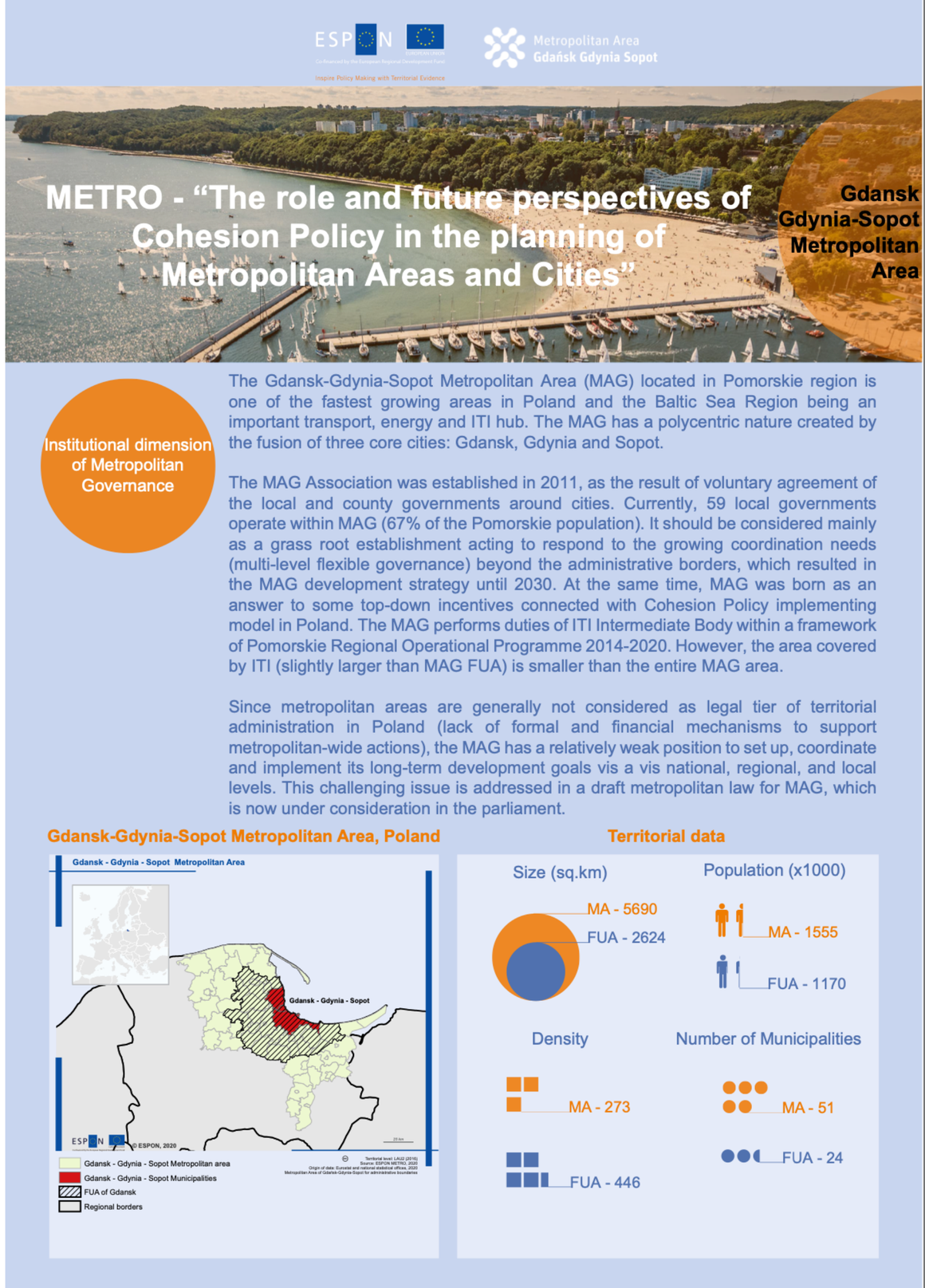

Administracja i finanse

Wspólne grupy zakupowe

W tym roku metropolitalne samorządy i podległe im jednostki **po raz 11** przystąpiły do wspólnych zakupów energii elektrycznej (kompleksowej i rozdzielonej), gazu ziemnego, oleju opałowego, usług pocztowych oraz paliwa. Powstały dwie grupy koordynowane przez Gdańsk i Gdynię. W obliczu gwałtownie rosnących cen energii elektrycznej i gazu metropolitalne wspólne zakupy okazały się dużym sukcesem. Ceny dostawy energii elektrycznej w 2022 r. roku wzrosną o ok. 30%, podczas gdy w innych polskich samorządach nawet o 70%.

Zamówienia koordynowane przez Gdańsk obejmują: **kompleksową dostawę energii elektrycznej** dla 42 podmiotów (m.in. Gmina Miasta Gdańsk, Gdański Ogród Zoologiczny, Gdański Ośrodek Sportu, Gdańskie Nieruchomości, Hewelianum, gminy: Cedry Wielkie, Chmielno, Gniewino, Kolbudy, Linia, Malbork, Nowy Staw, Ostaszewo, Pelplin, Pruszcz Gdański, Przodkowo, Przywidz, Skarszewy, Stegna, Subkowy, Sztutowo, Trąbki Wielkie, Wejherowo, Żukowo, Gmina Miasta Krynica Morska, Gmina Miasta Sopotu, Gmina Miejska Pruszcz Gdański, Gmina Miejska w Tczewie, powiaty: malborski, nowodworski, wejherowski, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku, Port Lotniczy Gdańsk), **rozdzieloną dostawę energii** dla 26 podmiotów (m.in Europejskie Centrum Solidarności, Gdańska Infrastruktura Społeczna, Gdańskie Autobusy i Tramwaje, Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego, gminy: Cedry Wielkie, Chmielno, Linia, Miłoradz, Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw, Pelplin, Pszczółki, Somonino, Szemud, Żukowo, Gmina Miejska w Tczewie, Miasto Malbork, Muzeum Zamkowe w Malborku, powiaty gdański, kartuski i pucki), **dostawę oleju opałowego** dla 17 podmiotów (Gmina Miasta Gdańska, Gmina Miasta Puck, Krynica Morska, gminy Sztutowo, Stegna, Nowy Dwór Gdański, Żukowo, Linia, Wejherowo, Cedry Wielkie, Ostaszewo, Subkowy, Suchy Dąb, Miłoradz oraz powiaty gdański i pucki), **dostawę paliwa do samochodów służbowych** oraz agregatów prądotwórczych i drobnego sprzętu dla 10 podmiotów (Gmina Miasta Gdańsk, gminy: Cedry Wielkie, Nowy Staw, Puck, starostwo puckie, pucki szpital, Gmina Miasta Puck, gmina Wejherowo, Władysławowo, Miłoradz, malborski zamek), świadczenie **usług pocztowych** dla 36 podmiotów (m.in. Gdańsk, Gdynia, Malbork, Krynica Morska, Puck, Rumia, Pruszcz Gdański, Wejherowo, Tczew, Sopot, gminy: Tczew, Sztutowo, Kolbudy, Stegna, Puck, Żukowo, Trąbki Wielkie, Pelplin, Władysławowo, Cedry Wielkie, Wejherowo, Chmielno, Szemud, Nowy Dwór Gdański, Pruszcz Gdański, Pszczółki, Somonino, Miłoradz, Nowy Staw, powiaty: gdański, pucki, tczewski, kartuski, malborski, Eksploatator Sp. z o.o.).

Zamówienia koordynowane przez **Gdynię** obejmują dostawę **gazu ziemnego** dla 42 podmiotów (m.in. Gdynia, Okręgowe Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Gdyni, Chmielno, Gdańsk, Gdański Archipelag Kultury, Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o., Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku, Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw, Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni, Sopot, Powiatowy Urząd Pracy w Lęborku, gmina Pruszcz Gdański, „Eksploatator" Sp. z o.o. w Pruszczu Gd., Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna Gminy Pruszcz Gd., gmina miejska Pruszcz Gdański, Reda, Rumia, Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk w Sopocie, Subkowy, Szemud, gmina Tczew, powiat tczewski, gmina Wejherowo,

W obliczu wciąż rosnących cen energii elektrycznej musimy poszukiwać sposobów, aby optymalizować koszty związane z dostawą prądu. Jednym ze sposobów jest dokonywanie zamówień w imieniu całej grupy zakupowej. Takie działanie daje nam doskonałą pozycję negocjacyjną, dzięki czemu oferty są korzystniejsze. W tym roku poszliśmy o krok dalej. Udało się nam przełamać wieloletnią dominację lokalnego dostawcy i podpisać bardzo korzystną – zważywszy na niezwykle trudną sytuację na rynku energetycznym – umowę z nowym dostawcą, czyli spółką Veolia Energy Contracting Poland Sp. z o.o. Umowa zapewnia naszej gminie oraz wszystkim podmiotom grupy zakupowej jedne z najkorzystniejszych cen w kraju - dużo mniej niż będą musiały zapłacić samorządy Poznania, Warszawy czy Górnego Śląska.

Piotr Borawski, zastępca prezydenta Gdańska ds. przedsiębiorczości i ochrony klimatu

Żukowo, Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, COPERNICUS Podmiot Leczniczy Sp. z o.o. w Gdańsku, SPZOZ Stacja Pogotowia Ratunkowego w Gdańsku, Teatr Wybrzeże w Gdańsku, Szpitale Pomorskie Sp. z o.o. w Gdyni, Pomorskie Centrum Reumatologiczne w Sopocie Sp. z o.o., Szpital Dziecięcy Polanki, Pomorski Ośrodek Ruchu Drogowego w Gdańsku) oraz dostawę **energii elektrycznej** dla 42 podmiotów (m.in. Gdynia, Zarząd Dróg i Zieleni w Gdyni, Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni, Uniwersytet Morski w Gdyni, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdyni, Przedsiębiorstwo Komunikacji Trolejbusowej Sp. z o.o. w Gdyni, Hel, Jastarnia, Kosakowo, Lębork, powiat lęborski, Liniewo, Luzino, Łęczyce, gmina Puck, miasto Puck, Reda, Rumia, gmina Tczew, powiat tczewski, gmina Wejherowo, miasto Wejherowo, gmina Władysławowo). Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r. Zapisy do grup zakupowych na kolejny rok odbędą się w pierwszej połowie 2022 r. Do tej pory, dzięki wspólnym zamówieniom publicznym, metropolitalnym samorządom i podległym im jednostkom udało się zaoszczędzić **ponad 150 mln zł.**

Zaczynaliśmy od wspólnego przetargu tylko z gminami zrzeszonymi w Forum NORDA. Inicjatywa okazała się na tyle udana, że w kolejnych latach do grupy zakupowej dołączyło również miasto Gdańsk z częścią gmin ówczesnego Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego oraz Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego ze swoimi jednostkami organizacyjnymi. A potem Gmina Miasto Sopot, Gmina Nowy Dwór Gdański, Gmina Nowy Staw, oraz WiMBP w Gdańsku. Dzięki temu udaje nam się uzyskiwać coraz lepsze ceny, coraz więcej oszczędności - liczonych w milionach złotych. Tak wysoka oszczędność warta jest współdziałania. Co istotne, zrzeszamy nie tylko partnerów publicznych i to również pokazuje, że jest to bardzo korzystna opcja zakupowa.

Katarzyna Gruszecka-Spychała wiceprezydent Gdyni ds. gospodarki

Metropolitalny program optymalizacji energii

Jak wynika z raportu Najwyższej Izby Kontroli, przygotowanego w pierwszej połowie 2021 r. - firmy z sektora finansów publicznych nie optymalizują wydatków na energię elektryczną. Pracownicy skontrolowanych podmiotów zazwyczaj nie posiadali wiedzy o możliwych sposobach oszczędzania na tych opłatach, co przełożyło się na straty sięgające przynajmniej kilkudziesięciu tysięcy złotych rocznie dla jednego samorządu. Biuro OMGGS już wcześniej dostrzegło ten problem i trzy lata temu rozpoczęliśmy program optymalizacji energii. Zajmujemy się analizą opłat za energię w gminnych budynkach, przygotowujemy zalecenia dot. zmian grup taryfowych, a także dokumenty do zakładu energetycznego, dzięki którym zmiany mogą być wprowadzane szybko. Do tej pory raporty optymalizacji opłat za energię przygotowaliśmy dla 32 samorządów i zgodnie z wyliczeniami, po wprowadzeniu rekomnendacji, mogłyby one wspólnie zaoszczędzić ponad 3 mln zł. **Nasze rekomendacje wprowadziły już m.in. Pszczółki, Żukowo, Trąbki Wielkie, Linia, Chmielno i Kolbudy, w trakcie są Sierakowice, Rumia, Władysławowo i powiat nowodworski.**

Lokalne zakupy

W 2019 r. rozpoczęliśmy wspólnie z 8 gminami pilotażowy projekt analizy wydatków w zamówieniach publicznych. Dzięki temu wiemy, ile pieniędzy trafia do wykonawców z metropolii, a ile poza nasz teren. Każda złotówka wydana na terenie metropolii to większa szansa na jej ponowny obrót w naszych gminach, to zatrudnienie naszych mieszkańców przez lokalnych pracodawców, a także rozwój lokalnych przedsiębiorstw. W 2020 r. projekt, ze względu na Covid-19 został zawieszony. Wznowiono go w 2021 r. W czerwcu odbyły się warsztaty z brytyjskim ekspertem Matthew Jacksonem. W pilotażu biorą udział: **miasto i gmina Wejherowo, Gdańsk, Gdynia, Sopot, Pszczółki, powiat kartuski i PUP w Gdyni.**

Warsztaty i szkolenia KAIF

W ramach Komisji ds. Administracji i Finansów organizujemy szkolenia i spotkania tematyczne dla pracowników samorządowych zajmujących się zamówieniami publicznymi, grupami zakupowymi, cyfryzacją i RODO. Były to m.in.:

- spotkanie dla gmin zainteresowanych **wdrożeniem elektronicznego obiegu dokumentów EZD** w samorządach; w spotkaniu wzięło udział 14 przedstawicieli gmin i powiatów m.in. ze Skarszew, powiatu nowodworskiego, Krynicy Morskiej, Żukowa, Jastarni, gminy Lichnowy i Kolbud,
- cztery **spotkania roboczej grupy inspektorów ochrony danych osobowych** działającej przy KAIF; wśród zespołu grupy IOD są pracownicy gminy Linia, miasta i gminy Wejherowa, Starostw Powiatowych w Nowym Dworze Gdańskim i Tczewie, Pszczółek, Pucka oraz Kolbud; spotkania w formie online organizowane są raz na kwartał i współprowadzone są przez członków grupy,
- **spotkanie poświęcone ochronie danych osobowych,**

- **szkolenia dot. nowej ustawy PZP** (wariant drugi trybu podstawowego, czynności weryfikacyjne, wezwania, uzupełnienia, rażąco niska cena, oferty dodatkowe; zasady weryfikacji podmiotowej wykonawców składających ofertę wspólną oraz podmiotów udostępniających swoje zasoby wykonawcy; prowadzenie postępowania, dokumenty podmiotowe i przedmiotowe; umowy o udzielenie zamówienia: obowiązkowa treść umowy o zamówienie publiczne oraz zakazy wynikające z treści ustawy PZP) - w spotkaniu udział wzięło 73 przedstawicieli metropolitalnych samorządów, m.in. z Gdańska, Gdyni, Sztutowa, Żukowa, Sopotu, Kartuz, Wejherowa, Redy, Rumi, Jastarni, Pszczółek, Helu, Pruszcza Gdańskiego, gminy Lichnowy, Lini, Stegny, Trąbek Wielkich, Pucka, powiatu nowodworskiego czy Pelplina,

- **szkolenie z radzenia sobie ze stresem** dla pracowników obsługi klienta (profilaktyka stresu, stawianie granic itp.) - wzięło w nim udział 18 uczestników m.in. z Gdańska, Pruszcza Gdańskiego, Krynicy Morskiej, gminy i miasta Wejherowa, Sopotu, Redy, Władysławowa i Luzina,

- **szkolenie dot. ustawy o ochronie sygnalistów** (przygotowanie samorządów do wdrożenie nowych przepisów) - w spotkaniu udział wzięli przedstawiciele m.in. z Malborka, gm. Subkowy, Liniewa, Starostwa Powiatowego Nowego Dworu Gdańskiego, Redy, Gdańska, Pucka, Pszczółek, Wejherowa i Żukowa.

Kultura

Metropolitalna Kadra Kultury

MKK to grupa skupiająca osoby pracujące w instytucjach kultury na terenie metropolii, dla których organizujemy warsztaty i szkolenia. Członkowie grupy informują się wzajemnie o realizowanych projektach, kursach i szkoleniach dla kadry kultury oraz wspólnych wizytach studyjnych do instytucji kultury, znajdujących się na terenie metropolii. Wymianę informacji ułatwia facebookowa grupa oraz zbudowana w tym roku **strona www.mkk.metropoliagdansk.pl.** Strona zawiera m.in. **mapę miejsc kultury,** czyli kilkuset instytucji i organizacji działających w naszym regionie. Narzędzie ma pomóc nie tylko w zwiększeniu widoczności miejsc kulturalnych, ale także w nawiązywaniu współpracy. W ramach MKK działa **Koło Dyrektorów,** czyli grupa zrzeszająca osoby zarządzające gminnymi ośrodkami kultury, domami i centrami kultury oraz innymi samorządowymi instytucjami kultury, które działają na terenie naszej metropolii. Podczas tegorocznych **szkoleń** w ramach MKK rozmawialiśmy (online i na żywo) m.in. na tematy związane z zarządzaniem w kryzysie, współpracą przy międzynarodowych projektach, zależnością instytucji od organizatora, a także o tworzeniu podcastów. W ramach **wizyt studyjnych** odwiedziliśmy sopocką instytucję Goyki 3 Artinkubator, Ośrodek Kultury i Sportu w Żukowie oraz przeszliśmy szlakiem pozainstytucjonalnych miejsc kultury w Gdańsku. Podczas pandemii na przełomie 2020 i 2021 zrealizowaliśmy cykl **Zoom na kulturę,** czyli spotkania online, podczas których osoby reprezentujące lokalną scenę kulturalną wymieniały się wiedzą i doświadczeniami. Pod koniec 2021 r. otrzymaliśmy 102 tys. euro dofinansowania z Programu Kultura Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na **projekt "Poprawa dostępu do kultury i sztuki".** W ramach projektu zorganizujemy szkolenia dla bibliotekarzy oraz pracowników domów kultury z metropolii dot. metod włączania grup z doświadczeniem migracji oraz osób z niepełnosprawnościami. Planowane są wizyty studyjne, powstanie też podręcznik dobrych praktyk. Projekt będzie realizowany w partnerstwie z Biblioteką Narodową w Oslo oraz Wojewódzką i Miejską Biblioteką w Gdańsku przez dwa lata - do marca 2024 r.

Dostępne Domy Kultury

Cykl Dostępne Domy Kultury to odpowiedź na potrzebę dostosowania instytucji publicznych pod kątem ustawy o dostępności. Cykl obejmował 5 spotkań online, podczas których poruszone zostały podstawowe zagadnienia związane z dostosowaniem instytucji dla poszczególnych grup osób z niepełnosprawnościami. W tej części wzięli w nich udział przedstawiciele ponad 20 instytucji, głównie lokalnych domów kultury z całej metropolii: Gdański Archipelag Kultury, Żuławski Ośrodek Kultury, Wejherowskie Centrum Kultury, OKSiBP Cieplewo, Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Gminie Puck, Gminny Dom Kultury w Lini, Dom Kultury w Subkowach, Centrum Kultury i Sztuki w Tczewie, Żuławski Ośrodek Kultury i Sportu w Cedrach Wielkich, Fabryka Kultury w Redzie, Ośrodek Kultury i Sportu w Żukowie, Gminny Ośrodek Kultury w Stegnie, Miejski Ośrodek Kultury w Pelplinie, Gminny Ośrodek Kultury w Luzinie, Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna w Gniewie, Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Skarszewach, Malborskie Centrum Kultury i Edukacji, Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku,

Miejska Biblioteka Publiczna im. Józefa Wybickiego w Sopocie, Biblioteka Publiczna w Pucku, Gminna Biblioteka Publiczna w Pszczółkach, Bałtycka Agencja Artystyczna BART. Następne przeprowadziliśmy wspólnie z Fundacją Kultury bez Barier zajęcia stacjonarne dla najbardziej aktywnych uczestników, w ramach których zostały przeszkolone zespoły ośmiu instytucji - od dużych, miejskich, po małe, lokalne ośrodki. Szkolenia odbyły się w Nadbałtyckim Centrum Kultury w Gdańsku, Ośrodku Kultury, Sztuki i Biblioteki Publicznej Gminy Pruszcz Gdański w Cieplewie, Gdańskim Archipelagu Kultury, Ośrodku Kultury i Sportu w Żukowie oraz Centrum Kultury i Sztuki w Tczewie.

Europejskie Dni Dziedzictwa - obchody wojewódzkie

W tym roku zaangażowaliśmy się w nowy projekt dot. promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego. Łącząc siły z koordynatorem edycji regionalnej, Muzeum Zamkowym w Malborku. promowaliśmy wydarzenie oraz zorganizowaliśmy spotkanie informacyjne dla lokalnych instytucji. Tegoroczna edycja odbyła się w drugi i trzeci weekend września (11-12 i 18-19 września), a jej tematem przewodnim były szeroko rozumiane Smaki Dziedzictwa. W ramach wydarzenia odbyły się m.in. festyny, biesiady, spotkania z gawędą, gry miejskie, inscenizacje lub rekonstrukcje, kiermasze, koncerty, konkursy, lekcje muzealne lub biblioteczne, projekcje filmowe, warsztaty rzemiosła lub kulinariów, seminaria i sesje naukowe, spotkania z podróżnikami lub regionalistami. W województwie pomorskim odbyło się 28 wydarzeń, w których uczestniczyło 24 205 osób.

Inne działania

Spotkanie przewodniczących rad miast, gmin i powiatów

Po raz drugi w historii metropolii w lipcu 2021 r. spotkali się przewodniczący rad samorządów należących do OMGGS. Po raz pierwszy w historii spotkanie odbyło się hybrydowo. Część pań i panów przewodniczących była obecna w sali obrad Rady Miasta Gdańska, pozostali dołączyli online. Wśród tematów rozmów znalazły się m.in. ustawa metropolitalna, potrzeby transportowe mieszkańców gmin OMGGS, ochrona środowiska i wspólne działania, jak np. zakupy grupowe. Przewodniczący zgodnie ustalili, że istnieje potrzeba cyklicznych spotkań i omawiania wspólnych tematów. W spotkaniu udział wzięli: **Agnieszka Owczarczak,** przewodnicząca Rady Miasta **Gdańska, Joanna Zielińska,** przewodnicząca Rady Miasta **Gdyni, Emilia Cyman,** wiceprzewodnicząca Rady **Gminy Cedry Wielkie, Bogdan Dombrowski,** przewodniczący Rady **Powiatu Gdańskiego, Bartłomiej Formela,** przewodniczący Rady **Gminy Luzino, Krzysztof Licau,** wiceprzewodniczący Rady **Gminy Łęczyce, Józef Reszke,** przewodniczący Rady **Powiatu Wejherowskiego, Paweł Dziwosz,** przewodniczący Rady Miasta **Malborka, Michał Jasiński,** przewodniczący Rady **Gminy Przywidz, Witold Szmidtke,** przewodniczący Rady **Gminy Żukowo** oraz online: **Piotr Bagiński,** przewodniczący Rady Miasta **Sopotu, Anna Grunau-Drążek,** przewodnicząca Rady **Gminy Lichnowy, Anna Kollek,** wiceprzewodnicząca Rady Miejskiej we **Władysławowie, Marcin Owsiński,** przewodniczący Rady **Gminy Sztutowo, Tadeusz Klein,** przewodniczący Rady **Gminy Linia, Jarosław Litwin,** przewodniczący Rady Miejskiej w **Lęborku, Wojciech Krawczyk,** przewodniczący Rady Miejskiej w **Nowym Dworze Gdańskim, Krzysztof Woźniak,** przewodniczący Rady **Powiatu Kartuskiego, Małgorzata Ossowska,** wiceprzewodnicząca Rady **Gminy Pruszcz Gdański, Anna Maria Jaworska,** przewodnicząca Rady Miejskiej w **Krynicy Morskiej, Kazimierz Okrój,** przewodniczący Rady Miejskiej w **Redzie, Anna Wojtunik,** przewodnicząca Rady **Powiatu Puckiego.**

Smart Metropolia i 10 lat OMGGS

6 września na gdańskim stadionie już po raz 9. odbył się kongres Smart Metropolia - w tym roku pod hasłem “Inteligentny samorząd”. Smart Metropolia jest coroczną konferencją poświęconą zagadnieniom współpracy dużych i małych samorządów w obszarach metropolitalnych oraz relacji metropolii z resztą kraju. O wyzwaniach dotyczących życia mieszkańców rozmawialiśmy w gronie ekspertów z zakresu mobilności, dostępności, nowych technologii, e-usług, cyfryzacji, a także działaczy miejskich, naukowców oraz polityków i samorządowców, którzy wdrażają nowoczesne rozwiązania w polskich miastach i wsiach. W programie znalazły się panele inspiracyjne, debaty, wystąpienia oraz posiedzenie komisji senackiej nt. metropolii w Polsce. Dyskutowano o tym, co oznacza mądra polityka państwa wobec metropolii i mniejszych miejscowości oraz jak rząd centralny powinien wspierać współpracę małych i dużych samorządów w rozwiązywaniu problemów ponadlokalnych. Partnerami tegorocznego wydarzenia byli: Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, Instytut Metropolitalny oraz Unia Metropolii Polskich.

Zwieńczeniem kongresu była Gala wręczenia nagród Smart Metropolia. W tym roku wyróżnienie trafiło do dwóch senatorów - Zygmunta Frankiewicza i Ryszarda Świlskiego - gorących orędowników powstania metropolii na Pomorzu.

Kongres Smart Metropolia zbiegł się z 10. rocznicą powołania OMGGS. Była to okazja do spojrzenia wstecz i pochwalenia się tym, z czego jesteśmy dumni, co zrobiliśmy wspólnie dla mieszkańców regionu przez te lata. Były wspomnienia i życzenia. Nie zabrakło też tortu.

> Świętujemy 10 lat współpracy! Doświadczenia GZM pokazały, że do tworzenia związku metropolitalnego potrzebna jest zmiana myślenia. Droga do pomorskiej metropolii nie była prosta, ale współpraca dużych ośrodków z tymi mniejszymi pozwoliła zbudować przyjazne zaplecze.
>
> **Wojciech Szczurek,** prezydent Gdyni

Początki OMGGS nie były proste, ale się udało. Teraz przekazujemy sobie bardzo różne doświadczenia - jedni w budowaniu tuneli i szkół, inni w zielonych budżetach. Możemy się od siebie uczyć. Metropolia jest skazana na sukces, bo ma samorządowców, którzy chcą się dzielić i potrafią odłożyć na bok tylko swoje korzyści.

Andrzej Bojanowski, prezes Związku Miast i Gmin Morskich

Jestem przedstawicielem małej gminy i uważam, że w metropolii właśnie małe gminy mają wiele do powiedzenia i dużo czerpią z jej doświadczeń. Mamy wspólne zamówienia, uczymy się jak zarządzać ładem przestrzennym, uczestniczymy w konferencjach, gdzie nasz głos jest słyszany. Musimy uczestniczyć w budowaniu planów i strategii rozwoju naszego regionu. Uważam, że w takim składzie, z takim entuzjazmem i z takimi pomysłami, naszą metropolię czeka świetlana przyszłość.

Bogusława Engelbrecht, wójt gminy Linia

Wystawa z okazji 10 lat OMGGS

Z okazji 10 lat OMGGS przygotowaliśmy urodzinową wystawę, która prezentuje dorobek współpracy metropolitalnej na Pomorzu. Na 10 planszach przedstawione zostały najważniejsze wydarzenia z metropolitalnej historii - od budowania wspólnoty samorządowej, wyznaczenia kierunków rozwoju metropolii, poprzez realizację wspólnych projektów, aż po plany i cele na przyszłość. Na wystawie pokazane zostały przykłady wspólnych osiągnięć: milionowych oszczędności ze wspólnych zakupów, zrealizowanych inwestycji, organizowanych inicjatyw wspierających postawy obywatelskie, współpracy w sferze kultury oraz działań skupiających się na problemach mniejszości, osób z niepełnosprawnościami, imigrantów i osób wykluczonych. Ostatnia część wystawy to spojrzenie w przyszłość - perspektywa realizacji nowych przedsięwzięć, ale też wyzwań związanych między innymi ze zmianami klimatu, starzeniem się społeczeństwa, globalnymi procesami politycznymi i gospodarczymi. Wystawa prezentuje również drogę projektu ustawy metropolitalnej do Parlamentu oraz korzyści wynikające z jej przyjęcia.

Przez ponad dwa miesiące wystawa **prezentowana była w 10 miejscach: na Długim Targu w Gdańsku, na stadionie Arena Gdańsk, na placu Kaszubskim w Gdyni, w Parku Północnym w Sopocie, na ul. Hallera we Władysławowie, na Starym Rynku w Pucku, na ul. Turystycznej w Sztutowie, na Rynku w Nowym Stawie, na ul. Dworcowej w Kartuzach oraz w Juszkowie przed Urzędem Gminy Pruszcz Gdański.**

Wielki Test Wiedzy o Metropolii

4 września na 34. piętrze najwyższego budynku na Pomorzu - Olivia Star w Gdańsku - odbył się **Wielki Test Wiedzy o Metropolii Gdańsk-Gdynia-Sopot.** O główną nagrodę 5 tys. złotych walczyło 120 uczestników. Test został zorganizowany we współpracy z Gazetą Wyborczą z okazji 10-lecia powstania Metropolii Gdańsk-Gdynia-Sopot. Na udzielenie odpowiedzi na 100 zamkniętych pytań jednokrotnego wyboru uczestnicy mieli godzinę. Pytania podzielone były na 10 bloków tematycznych: gospodarka, turystyka, ciekawostki, historia, ludzie, transport, geografia, kultura i rozrywka, sport, ekologia.

Najlepszy okazał się Pan Łukasz Malinowski, który wygrał także pierwszy Wielki Test Wiedzy o Metropolii w grudniu 2018 r.
Jeden punkt mniej niż zwycięzca zdobył Pan Wiktor Morawski, co dało mu drugie miejsce i nagrodę w wysokości 3 tys. zł. Na trzecim miejscu znalazł się Pan Mirosław Gąsior.

> Obrona tytułu jest trudniejsza niż zwycięstwo. Nie było łatwo, ale się udało. Zaskoczyła mnie szczegółowość pytań. Niektóre kategorie były dla mnie łatwiejsze, niektóre sprawiły więcej problemów. Pomogło mi codzienne śledzenie wiadomości i to, że jestem ciekawy świata, szczególnie regionu - mojej małej ojczyzny. To jest klucz do sukcesu.
>
> **Łukasz Malinowski**

Dni Solidarności Klimatycznej

Od 13 do 19 września 2021 r. wspólnie z samorządami zorganizowaliśmy pierwsze Dni Solidarności Klimatycznej (DSK). Do wydarzeń włączyły się urzędy miast i podległe im jednostki z **Gdyni, Gdańska, Sopotu i Wejherowa.** W sumie odbyło się kilkadziesiąt wydarzeń (spektakle, wystawy, warsztaty, lekcje on-line, debaty i pokazy filmowe) pod wspólnym hasłem ochrony środowiska i zwrócenia uwagi na zmiany klimatyczne. Podczas wirtualnych zajęć uczniowie szkół podstawowych obejrzeli eksperymenty związane ze zmianą klimatu, poznali skład atmosfery ziemskiej oraz zjawiska w niej zachodzące. Nauczyciele mogli skorzystać ze scenariuszy eko-lekcji i narzędzi dydaktycznych. W **Gdańsku** na chodnikach przy wpustach pojawiły się kolorowe grafiki uświadamiające, że to co wrzucamy do kanałów lub na ulice, może następnie trafić - wraz z rybami - na nasze stoły. Odbyły się debaty dotyczące konieczności zmiany naszych nawyków, warsztaty z architektami krajobrazu. Na Górze Gradowej aktorzy Teatru Miniatura zaprezentowali spektakl “Kierunek: Ziemia”. Mieszkańcy **Gdyni** wzięli udział w sąsiedzkich pogaduchach o klimacie, a Centrum Nauki Experyment obniżyło ceny biletów wstępu na wystawy i rodzinne eko-warsztaty. W Sopocie w ramach DSK zorganizowano Wielki Eko-piknik. W **Wejherowie** odbyły się warsztaty z przyrodnikami i ekologami, dzieci mogły obejrzeć spektakl ekologiczny „Dusza lasu”. Mieszkańcy otrzymali od miasta sadzonki, a na koniec wzięli udział w Wielkim Sprzątaniu Świata. **Organizatorami DSK byli też:** Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, UN Global Compact Network Poland, a wydarzenia przygotowały: **gdyńskie Centrum Nauki Experyment, Pomorski Park Naukowo-Technologiczny Gdynia, UrbanLab Gdynia – Laboratorium Innowacji Społecznych, Muzeum Emigracji w Gdyni, gdańskie Hevelianum, Czyste Miasto Gdańsk, Teatr Miniatura, spółka Gdańskie Wody, Port Czystej Energii, Wejherowskie Centrum Kultury, Urząd Miasta Sopot.**

Dni Solidarności Klimatycznej

Współpraca z Głównym Urzędem Statystycznym

Pod koniec 2019 r. rozpoczęliśmy współpracę z Urzędem Statystycznym w Gdańsku (GUS), która w połowie 2021 r. zaowocowała **polsko-angielską publikacją statystyczną** pn. “Sytuacja społeczno-gospodarcza Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot w latach 2014-2019”. Zawiera ona dane z takich obszarów, jak administracja, środowisko, kapitał ludzki, jakość życia i gospodarka. Można znaleźć w niej m.in. dane demograficzne z zakresu rynku pracy, migracji, infrastruktury komunalnej, mieszkalnictwa, jakości powietrza, ochrony zdrowia, kultury, gospodarki odpadami oraz odnawialnych źródeł energii. Wszystkie dane wraz z mapami są cyklicznie publikowane w mediach społecznościowych OMGGS i GUS. W ramach współpracy z GUS planowany jest również cykl szkoleń dla urzędników z korzystania z ogólnodostępnych baz danych (Bank Danych Lokalnych, STRATEG, Geoportal itp.).

Współpraca pomiędzy GZM i OMGGS

Podczas kongresu Smart Metropolia 2021 podpisaliśmy porozumienie o współpracy pomiędzy samorządami OMGGS a Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią. Wśród strategicznych obszarów współpracy znalazły się m.in. rozwój nowoczesnej mobilności, współpraca w zakresie ochrony środowiska, wspieranie zmian ustawowych inicjujących i wzmacniających rozwój obszarów metropolitalnych w naszym kraju, a także wymiana doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie organizowania grup zakupowych, rozwijanie idei smart city i współpraca w obszarach dotyczących transformacji energetycznej.

W połowie listopada odbyła się **wizyta studyjna pracowników GZM** w Trójmieście. Delegacja liczyła 11 osób z departamentu Projektów i Inwestycji, Infrastruktury i Środowiska, Komunikacji i Transportu, Rozwoju Społeczno-Gospodarczego i Współpracy oraz Strategii i Polityki Przestrzennej. Wizyta miała charakter przekrojowy. Uczestnicy wizyty odwiedzili: Zarząd Dróg i Zieleni w Gdyni, Urząd Miasta Gdyni - Wydział Strategii i Referat Zrównoważonej Mobilności, Referat Mobilności Aktywnej Miasta Gdańska, Gdański Zarząd Dróg i Zieleni, Pomorski Park Naukowo-Technologiczny oraz Laboratorium Innowacji Społecznej w Gdyni. Podczas spotkań goście ze Śląska rozmawiali m.in. o utrzymaniu dróg o znaczeniu regionalnym, rowerach cargo, zrównoważonej mobilności, elektromobilności, zastosowaniu wodoru w transporcie, polityce rowerowej miasta Gdańska, projekcie Tristar, uspokajaniu ruchu, wspólnych zakupach, integracji imigrantów, wydarzeniach w ramach Dni Solidarności Klimatycznej oraz o projekcie Urban Lab Gdynia. W biurze OMGGS przedstawiliśmy bieżące działania stowarzyszenia m.in.: projekt Mevo, realizację strategii OMGGS i ZIT oraz nasze starania o ustawę metropolitalną dla Pomorza.

> Metropolia GZM od czterech lat korzysta z narzędzi, jakie daje ustawowe powołanie związku metropolitalnego i już teraz możemy widzieć tego efekty w postaci m.in. integracji organizacji transportu publicznego czy sprawniejszego skoordynowania np. wspólnych inwestycji związanych z rozbudową systemu dróg rowerowych. Nasz region również potrzebuje takich rozwiązań, aby zapewnić spójny i zrównoważony rozwój w tak ważnych dla nas wszystkich obszarach jak ochrona środowiska czy mobilność miejska.
>
> **Michał Glaser,** prezes zarządu OMGGS

Patchworkowa flaga

Po raz trzeci 4 czerwca na najwyższym maszcie w Gdańsku zawisła patchworkowa flaga uszyta w 2019 r. podczas Święta Wolności i Solidarności. Podczas ubiegłorocznych obchodów flaga była symbolem solidarności ze służbami medycznymi zaangażowanymi w walkę z koronawirusem. W tym roku stała się symbolem solidarności z przedsiębiorcami, którzy od początku pandemii starają się utrzymać swoje firmy oraz miejsca pracy. Akcja Wspólna Flaga została zainicjowana przez OMGGS. Biało-czerwony patchwork złożony z kilkuset skrawków materiału o wymiarach 5x8m, przez dwa dni szyło prawie tysiąc osób: mieszkańcy metropolii, turyści, organizacje pozarządowe, przedstawiciele rad dzielnic, samorządowcy i imigranci. Flaga będzie powiewać na Górze Gradowej 4 czerwca każdego roku.

4 czerwca to święto państwowe, ustanowione przez Sejm. Święto wolności i praw obywatelskich. To data, która pokazała, że obywatele mają moc - moc zmieniania naszej ojczyzny. Kiedy myślimy o Polsce sprzed 32 lat i o Polsce dzisiaj - widzimy jak wielka pracę my, obywatele wykonaliśmy. W Gdańsku co roku podnosimy flagę z różnych kawałków, którą uszyliśmy w trzydziestą rocznice wyborów. Ta flaga uosabia Polskę, która jest domem dla każdego, Polskę w której szanuje się wolność, demokrację, praworządność, konstytucję i w której nade wszystko cenimy drugiego człowieka.

Aleksandra Dulkiewicz, prezydent Gdańska

Ta flaga pokazuje mi wolność. Zawsze powtarzam, że wy nie wiecie co to jest brak demokracji - wy żyjecie w wolnym kraju. Jestem dumna, że mogłam szyć tę flagę i zostawić tam cząstkę swojej duszy.

Khedi Alieva z Fundacji Kobiety Wędrowne, która w 2019 r. nadzorowała szycie patchworkowej flagi

#PiątekzMetropolią

Od lutego co piątek w mediach społecznościowych OMGGS zachęcamy mieszkańców do odwiedzenia najpiękniejszych zakątków metropolii. Prezentujemy miejsca warte zobaczenia, lokalne atrakcje, ciekawostki związane z daną gminą, zaglądamy do historii oraz podpowiadamy, jak dojechać. Wpisy w mediach społecznościowych powstają przy współpracy z pracownikami odpowiedzialnymi w urzędach gmin za promocję. Dotychczas podczas cyklu #PiątekzMetropolią odwiedziliśmy wirtualnie 46 metropolitalnych samorządów: Sopot, Puck, Hel, Gniew, Lębork, Pelplin, miasto Wejherowo, Nowy Dwór Gdański, Kartuzy, Krynicę Morską, gminę Pruszcz Gdański, Żukowo, Władysławowo, Malbork, Cedry Wielkie, gminę Puck, Skarszewy, Kolbudy, Stegnę, miasto Pruszcz Gdański, miasto Tczew, Chmielno, Kosakowo, Somonino, Suchy Dąb, Stężycę, Gniewino, Sztutowo, Sierakowice, gminę Tczew, Rumię, Linię, Luzino, Szemud, Nowy Staw, Redę, Trąbki Wielkie, Pszczółki, gminę Wejherowo, Miłoradz, Ostaszewo, Lichnowy, Przywidz, Przodkowo, Subkowy i Jastarnię.

OMGGS w liczbach

Mieszkańcy

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego dot. liczby ludności na koniec czerwca 2021 r. wynika, że w pierwszych sześciu miesiącach tego roku liczba mieszkańców Polski zmniejszyła się o 102 789 osób. Półrocze zakończyło się z 38 162 224 mieszkańcami Polski. Liczba mieszkańców zmniejszyła się w 1993 gminach, w 16 się nie zmieniła, a w 468 wzrosła. **Największy wzrost liczbowo zanotowano w gminie Żukowo + 868 osób.**

W samym Trójmieście liczba ludności przez pierwsze pół roku spadła o 1274 osoby (w Gdańsku - minus 172 mieszkańców, w Gdyni - minus 865, a w Sopocie - minus 237). Mieszkańców zyskują ościenne gminy.

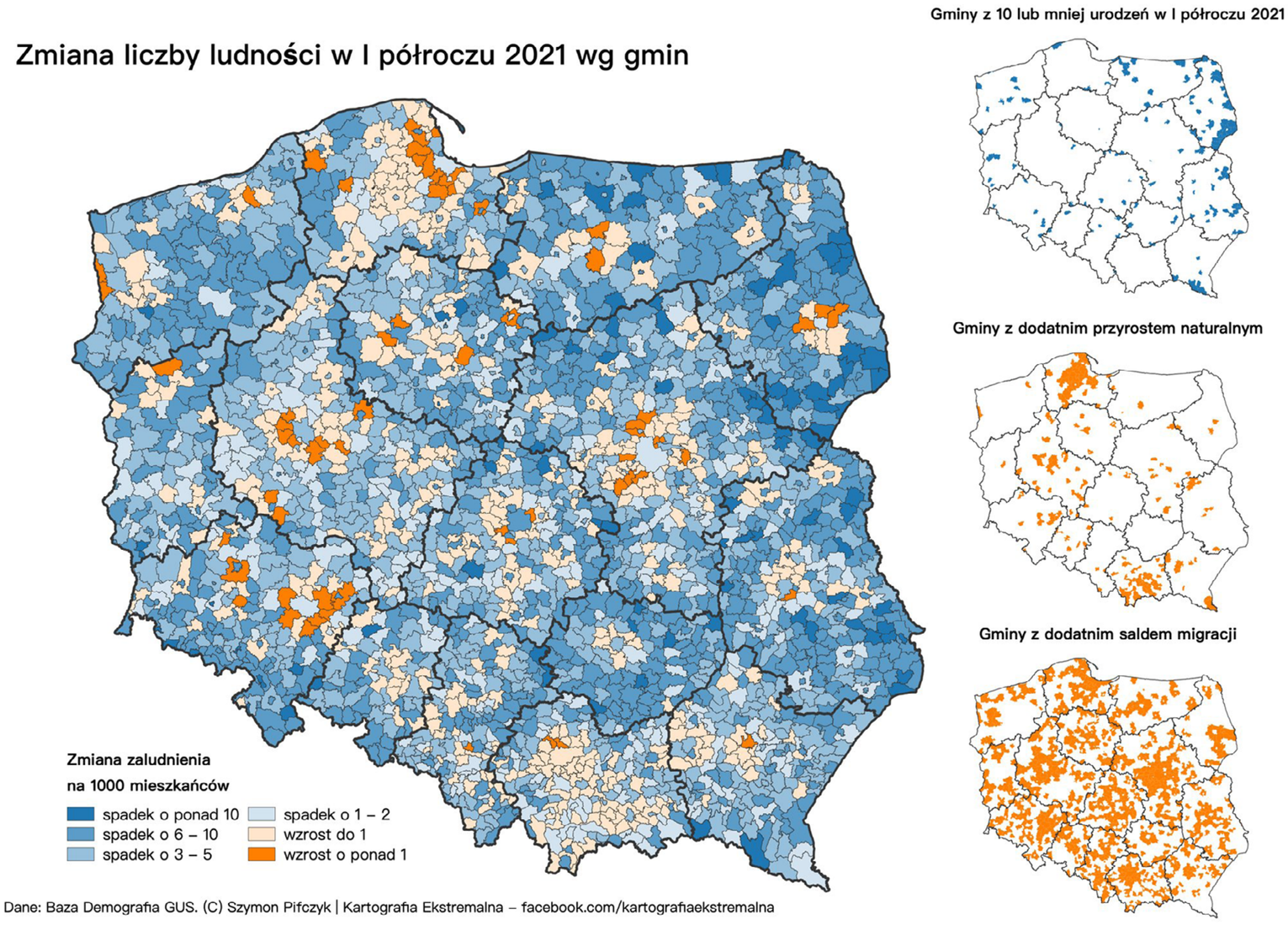

Liczba mieszkańców OMGGS:

Wg danych GUS za pierwszą połowę 2021 r. - w metropolii mieszka 1 620 956 osób, wśród nich 837 123 kobiet i 783 833 mężczyzn.

2020 1 619 816 osób

2021 1 620 956 osób (dane do 30.06.2021)

Wzrost liczby mieszkańców: **1140 osób**
(porównanie danych za 2020 i I poł. 2021 + mieszkańcy gminy Liniewo)

W pierwszej połowie 2021 r. w OMGGS urodziło się **8463** dzieci, dla porównania w tym samym okresie w 2020 r. było to: **8582.**

51,6%	kobiet	837 123
48,4%	mężczyzn	783 833
69,5%	mieszkańcy miast	1 126 409
30,5%	mieszkańcy wsi	494 547

Gminy OMGGS z największym przyrostem mieszkańców:

(porównanie 2020 i pierwszego półrocza 2021)

Nazwa gminy	Przyrost mieszkańców
1. Gmina Żukowo	868
2. Gmina Kosakowo	407
3. Gmina wiejska Pruszcz Gd.	348
4. Gmina Wejherowo	324
5. Miasto Pruszcz Gdański	244
6. Gmina Szemud	220
7. Gmina Kolbudy	205
8. Gmina Puck	161
9. Gmina Luzino	150
10. Gmina Pszczółki	140

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Od 2015 r. pełnimy funkcję Związku Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) i koordynujemy realizację pakietu projektów europejskich współfinansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 o wartości 2,02 mld zł (w tym 1,12 mld z funduszy UE). Środki pochodzą z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) - 830,19 mln zł oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) - 285,09 mln zł.

Poziom kontraktacji wynosi: **100,17%**

Beneficjentom wypłacono: **603,6 mln zł,** co stanowi **56,07%** alokacji

Liczba projektów: **178**

Wartość całkowita: **2,02 mld zł**

Dofinansowanie UE: **1,12 mld zł**

Oś priorytetowa	Alokacja środków ZIT (w mln zł)	Wkład w UE w Umowach
Przedsiębiorstwa	6,01	5,69
Zatrudnienie	170,12	182,80
Integracja	110,94	102,30
Zdrowie	50,30	50,30
Konwersja	188,28	188,28
Mobilność	364,41	362,58
Energia	223,33	223,33

Dane z XII 2021 r. (alokacja ZIT) oraz 03.01.2022 (wartości dla umów).

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Rzeczpospolita Polska | Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego | Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Przedsiębiorstwa

oś priorytetowa 2

Realizujemy: 1 projekt
Alokacja: 6,01 mln zł
Wypłacono: 930 tys. zł

Inwestujemy w:

- program współpracy parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości,
- stworzenie platformy informatycznej do współpracy 3 instytucji otoczenia biznesu: Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego, Fundacji Gospodarczej w Gdyni i Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
- ofertę usług doradczych skierowaną do przedsiębiorców np. badania patentowe, analizy chemiczne i biotechnologiczne, wdrażanie innowacji, szkolenia i warsztaty, pozyskiwanie partnerów badawczych, sieciowanie działań przedsiębiorców.

Zatrudnienie

oś priorytetowa 5

Zrealizowaliśmy: 29 projektów
W realizacji: 30 projektów
Alokacja: 170,12 mln zł
Wypłacono: 160,91 mln zł

Efekty na koniec 2021 r.:

- 11 tys. osób bezrobotnych objętych wsparciem
- prawie 3 tys. osób otrzymało bezzwrotną dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej
- 6,5 tys. osób objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19
- ponad 9 tys. osób znalazło zatrudnienie, w tym ponad 500 osób z niepełnosprawnościami
- 1500 osób zgłosiło się na badania w ramach metropolitalnego programu profilaktyki cukrzycy typu 2

Integracja

oś priorytetowa 6

Zrealizowaliśmy: 13 projektów
W realizacji: 31 projektów
Alokacja: 110,94 mln zł
Wypłacono: 58,16 mln zł

Efekty na koniec 2021 r.:

- ponad 6 tys. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym skorzystało z kursów, szkoleń, poradnictwa psychologiczno-zawodowego, pośrednictwa pracy itp.,
- ponad 1000 osób z niepełnosprawnościami skorzystało z pomocy opiekunów i asystentów oraz poradnictwa psychologicznego,
- ze wsparcia skorzystało 96 podmiotów ekonomii społecznej (szkolenia, doradztwo biznesowe i mentoring, usługi prawne, księgowe i marketingowe), powstało ponad 100 miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.

Zdrowie

oś priorytetowa 7

Zrealizowaliśmy: 1 projekt
W realizacji: 1 projekt
Alokacja: 50,30 mln zł
Wypłacono: 34,09 mln zł

Od 2019 r. działa **Centrum Opieki Geriatrycznej w Sopocie.** Kolejne takie miejsce - **Centrum Geriatrii w Gdańsku** - powstaje przy Gdańskim Uniwersytecie Medycznym i Uniwersyteckim Centrum Klinicznym, gdzie działa Poradnia Geriatryczna, wspierana przez lekarzy specjalistów, m.in. z zakresu kardiologii i pneumonologii oraz rehabilitacji. Został zakupiony specjalistyczny sprzęt do rehabilitacji ruchowej, kardiologicznej i pneumonologicznej, a także nowe wyposażenie diagnostyczne. W ramach projektu przeprowadzono szkolenia z opieki geriatrycznej dla lekarzy, pielęgniarek, fizjoterapeutów, koordynatorów zespołu, a także psychologów i opiekunów.

Konwersja

oś priorytetowa 8

Zrealizowaliśmy: 3 projekty
W realizacji: 10 projektów
Alokacja: 188,28 mln zł
Wypłacono: 71,02 mln zł

Inwestujemy w:

- centra wsparcia i terapii rodzin, kluby rodzica i integracji społecznej,
- centra i domy sąsiedzkie dla mieszkańców 8 miast metropolii,
- zagospodarowanie placów, podwórek, parków i innych przestrzeni publicznych,
- przebudowę i modernizację dróg oraz infrastruktury podziemnej,
- modernizację i remonty budynków mieszkalnych (dachów, elewacji, klatek schodowych, okien).

Mobilność

oś priorytetowa 9

Zrealizowaliśmy: 13 projektów
W realizacji: 6 projektów
Alokacja: 364,41 mln zł
Wypłacono: 164,71 mln zł

Inwestujemy w:

- budowę 24 węzłów integracyjnych (do końca 2021 r. udostępniono 16 węzłów),
- drogi dojazdowe do węzłów, wiadukty, tunele, kładki, chodniki, drogi rowerowe i nowoczesne parkingi dla samochodów i rowerów, do tej pory wybudowano 109,15 km ścieżek rowerowych (prowadzących do węzłów przesiadkowych) oraz 2195 miejsc parkingowych,
- małą architekturę i zieleń,
- budowę zintegrowanego systemu m.in.: zarządzania informacją pasażerską, monitoringiem, kontrolą dostępu, kontrolą pracy urządzeń, systemem ppoż, sygnalizacji włamania

i napadu, urządzeń gaśniczych wraz z utworzeniem platformy synchronizującej działanie systemów na linii 250,

- budowę Centrum Monitoringu,
- modernizację 8 przystanków, stacji kolejowych SKM: Rumia Janowo, Gdynia Chylonia, Gdynia Leszczynki, Gdynia Grabówek, Gdynia Stocznia, Gdynia Redłowo, Gdynia Orłowo i Gdańsk Stocznia (ukończono Janowo, Chylonię, Redłowo),
- modernizację budynku Dworca Podmiejskiego na stacji Gdynia Główna wraz z peronem SKM.

Energia

oś priorytetowa 10

Zrealizowaliśmy: 31 projektów
W realizacji: 9 projektów
Alokacja: 223,33 mln zł
Wypłacono: 134,46 mln zł

Efekty:

w 2021 r. zakończyła się modernizacja energetyczna 215 budynków (użyteczności publicznej i mieszkalnych komunalnych) i 691 gospodarstw domowych (ocieplono stropodachy, ściany zewnętrzne i wewnętrzne, zmodernizowano systemy grzewcze i wentylacyjne, wymieniono okna, drzwi i oświetlenie).

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)

Fundusze Europejskie Infrastruktura i Środowisko | Rzeczpospolita Polska | Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

OMGGS pośrednio koordynuje pakiet 23 projektów współfinansowanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, o wartości 1,4 mld zł (w tym 708,3 mln dofinansowanie UE).

Projekty transportowe

o wartości 862,4 mln zł (z dofinansowaniem 468,5 mln zł)

- zakup autobusów, tramwajów i modernizacja trolejbusów - 55 nowych autobusów, 15 nowych tramwajów, 30 nowych trolejbusów, 21 zmodernizowanych trolejbusów,
- budowa 2 węzłów integracyjnych
- modernizacja i budowa dróg dojazdowych oraz torów, budowa dróg rowerowych i chodników

FALA Platforma Zintegrowanych Usług Mobilności

(beneficjent InnoBaltica Sp. z o.o.)

o wartości 130,4 mln zł (z dofinansowaniem 90,7 mln zł)

- platforma elektroniczna do optymalnego planowania przejazdów i opłat, integrująca wszystkie środki transportu.

Sieci ciepłownicze

19 projektów realizowanych przez GPEC i OPEC

o wartości 410,6 mln zł (z dofinansowaniem 149 mln zł)

- budowa i modernizacja sieci ciepłowniczych 73 km sieci, 400 budynków, w tym w 2021 7,3 km sieci i 24 budynki,
- termomodernizacja ciepłociągów.

Program Operacyjny Pomoc Techniczna (POPT)

Od 2015 r. korzystamy ze wsparcia dla Związków ZIT finansowanego z POPT. W 2020 r. podpisano nową, trzyletnią umowę, która zakłada wsparcie do kwoty 2,34 mln zł, w tym 1,64 mln zł dotacji oraz 700 tys. zł wkładu własnego.

W 2021 roku dotacja wynosi 949 tys. zł, z czego sfinansowaliśmy:

- **6 wynagrodzeń** pracowników Biura Metropolii,
- **szkolenia, warsztaty i doradztwo dla beneficjentów,** m.in. szkolenie z zakresu nowej ustawy PZP, szkolenie dla pracowników obsługi klienta – „Radzenie sobie ze stresem”,
- **ekspertyzy i analizy** (m.in. Opracowanie audytów energetycznych, Prace nad planem zrównoważonej mobilności, Warsztaty na temat lokalnych zakupów, Proces badawczy prognozujący trendy rozwoju Metropolii, Projekt graficzny identyfikacji wizualnej Mobilna Metropolia),
- część środków przeznaczono na **funkcjonowanie biura** (czynsz i sprzątanie).

Podsumowanie współpracy metropolitalnej w powiatach

Gdańsk

64 mln zł unijnego dofinansowania trafiło do Gdańska na realizację dwóch projektów węzłowych. Powstają łącznie **4 centra przesiadkowe w Gdańsku Rębiechowie, Osowej, Gdańsku Głównym oraz Gdańsku Wrzeszczu** wraz z trasami dojazdowymi do przystanków SKM/PKM. W marcu 2021 roku rozpoczęła się budowa **węzła Osowa.** Mieszkańcy zyskają trzy nowe perony autobusowe, tablice SIP, wiaty rowerowe, powstanie parking kiss&ride, zostanie przebudowana część ul. Barniewickiej oraz wybudowany staw, który będzie zbierał wody opadowe. W ramach tras dojazdowych do **węzła Gdańsk Główny** powstają drogi rowerowe wzdłuż ul. Wały Jagiellońskie, Podwale Przedmiejskie, Kartuskiej oraz naziemne przejścia dla pieszych przy dworcu PKP. Powstaną także parking rowerowy, wiaty na przystankach oraz miejsca kiss&ride. We **Wrzeszczu** budowane są trasy rowerowe przy ul. Jaśkowa Dolina, Dmowskiego, Kołobrzeskiej, al. Grunwaldzkiej, Jana Pawła II i Legionów. Zmiany czekają również plac przy dworcu, gdzie powstaną m.in. parking dla 500 rowerów i nowe trasy dojazdowe.

Gdańsk jest jedną z 16 gmin, w których uruchomiony zostanie **rower metropolitalny Mevo.** Przetarg został rozstrzygnięty pod koniec tego roku. W sumie w Gdańsku będzie jeździć **2 226** rowerów i staną **344** stacje.

17 czerwca **w ramach prac nad Planem Zrównoważonej Mobilności dla całej metropolii (ang. SUMP)** dla mieszkańców Trójmiasta odbyły się **warsztaty #MobilnaMetropolia.** Mieszkańcy, eksperci, przedstawiciele stowarzyszeń, samorządowcy, radni i osoby odpowiedzialne w gminach za politykę transportową - dyskutowali o transporcie zbiorowym, ruchu pieszym i rowerowym, poruszaniu się samochodem i parkowaniu, bezpieczeństwie ruchu drogowego, transporcie towarów, zarządzaniu mobilnością oraz wizji rozwoju transportu i komunikacji miejskiej.

Metropolitalne samorządy oraz jednostki im podległe po raz kolejny biorą udział we **wspólnych zakupach koordynowanych przez OMGGS.** W ciągu 10 lat funkcjonowania grup zakupowych udało się zaoszczędzić ponad 150 mln zł. **Gdańsk jest liderem grupy zakupowej,** która przeprowadza postępowania na: rozdzieloną dostawę energii elektrycznej (oddzielnie na dostawę i oddzielnie na przesył), kompleksową dostawę energii elektrycznej, dostawę oleju opałowego i dostawę paliwa do samochodów służbowych oraz na świadczenie usług pocztowych w obrocie krajowym i zagranicznym. Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r.

Przedstawiciele Gdańska wchodzą w skład grupy pracującej nad projektami uchwał rad gmin i procedurami wzorcowych konsultacji społecznych **dot. uchwał krajobrazowych.** Grupa bazuje na doświadczeniach praktyków z Gdańska i Sopotu. Działania grupy przewidują też edukację urzędników, którzy będą wdrażać zapisy uchwał krajobrazowych w metropolitalnych samorządach. Grupa będzie wspierać samorządy aż do etapu przyjęcia uchwały przez radę gminy.

W Gdańsku realizowane są **4 projekty termomodernizacyjne.** Do tej pory zakończono 2 z nich. Wartość projektów to **144,6 mln zł,** w tym

dofinansowanie unijne to **66,2 mln zł.** Prace zostały wykonane m.in. w budynkach PSP w Gdańsku, w budynkach przy ul. Lastadia 2 oraz ul. Lastadia 41 będących pod opieką konserwatora zabytków, należących do spółki Gdańskie Wody. W 2021 r. zakończył się remont budynku **Wielkiego Młyna w Gdańsku.** W lipcu zostało tu otwarte Muzeum Bursztynu z największą kolekcją bursztynu na świecie. Ponadto w Gdańsku zakończyła się termomodernizacja szkół i żłobków.

OMGGS, w ramach POIiŚ, pośrednio nadzoruje podłączanie sieci ciepłowniczych do **kilkunastu dzielnic i miejscowości, w tym w Gdańsku m.in. do dzielnic Lipce, Święty Wojciech, Piecki Migowo, Ujeścisko, Łostowice, Kokoszki, Osowa.** W ramach **projektów realizowanych przez GPEC,** w 2021 r. w Gdańsku zmodernizowano 4,27 km sieci ciepłowniczej oraz podłączono 20 budynków.

OMGGS wspiera samorządy w działaniach służących poprawie efektywności energetycznej i ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych. Ogłoszono postępowanie na opracowanie potrzeb doradczych w tym zakresie oraz przygotowanie wniosku aplikacyjnego do Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) w programie **ELENA.** Do wspólnej inicjatywy zgłosiło się **25 metropolitalnych samorządów,** w tym Gdańsk. Grant z programu ELENA może pokryć 90 procent kosztów zatrudnienia ekodoradców w gminach. Będą to specjaliści ds. energetycznych oraz odnawialnych źródeł energii.

W ramach **unijnego projektu Liquid Energy** OMGGS pracuje nad analizami, których celem jest zbadanie możliwości wykorzystania **skroplonego biogazu (bio-LNG) lub gazu ziemnego (LNG).** Eksperci OMGGS wytypowali kierunki opracowań. Dla **Zakładu Utylizacyjnego w Gdańsku** zaproponowali budowę stacji LNG do zasilania bazy samochodowej, śmieciarek, ładowarek i koparek oraz uzupełnienie obecnej instalacji o zbiornik na bio-LNG i stacje regazyfikacji. W wyniku konsultacji z **Żeglugą Gdańską,** spośród dwóch zaproponowanych jednostek wstępnie został wybrany statek **„Opal”,** celem dostosowania do spalania paliwa LNG/bioLNG.

W **Gdańsku** projekty rewitalizacyjne są realizowane **w 4 obszarach miasta.** Są to: Biskupia Górka i Stary Chełm, Nowy Port, Orunia oraz Dolne Miasto i Stare Przedmieście. W 2021 r. zagospodarowany został plac przy ul. Styp-Rekowskiego na **Starym Chełmie.** W **Nowym Porcie** w 2021 r. zakończyła się przebudowa ulic: Góreckiego, Strajku Dokerów i Wilków Morskich. Wyremontowano też 10 budynków komunalnych oraz 5 domów należących do wspólnot mieszkaniowych. Na **Oruni** w 2021 r. zakończyła się przebudowa budynku dawnego Ratusza przy ul. Gościnnej. Będzie tu działać Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej, powstanie mediateka, strefa gier konsolowych i planszowych. Swoją siedzibę będzie tu miała Rada Dzielnicy Orunia - Św. Wojciech - Lipce. W trakcie realizacji jest budowa domu sąsiedzkiego przy ul. Dworcowej 11. Na **Dolnym Mieście** w 2021 r. zakończyła się przebudowa budynku przy ul. Królikarnia 13. Powstała tu Placówka Wsparcia Dziennego. Będą tu prowadzone zajęcia edukacyjne, profilaktyczne oraz wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dla dzieci, młodzieży oraz ich opiekunów. Na końcowym etapie jest rewitalizacja obszaru ulic Przyokopowej, Polnej i Wierzbowej. W ramach rewitalizacji w Gdańsku prowadzone są też działania

dotyczące **aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców.**

W ramach prac nad **Standardem Minimum na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia** Gdańsk uczestniczył we wszystkich działaniach zaplanowanych na rok 2021: przeprowadzeniu ankiety badającej potrzeby OzN, podpisaniu deklaracji partnerstwa na rzecz wdrażania standardu, spotkaniach tematycznych w ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej, szkoleniu dla koordynatorów budżetów obywatelskich. Wdrożył również zasady komunikacji dostępnej (działanie Dostępne materiały) oraz uzupełnił strony internetowe o informacje przeznaczone dla OzN (Dostęp do wiedzy). Gdańsk aktywnie zaangażował się również w tworzenie koncepcji działań przewidzianych w standardzie, uczestnicząc w grupach roboczych w tematach: turystyka, współpraca z NGO, mieszkalnictwo, wypracowaniu koncepcji podręcznika savoir-vivre, Dostępnej Metropolii. W ramach spotkań tematycznych dla gmin OMGGS zaprezentowano Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego. Przedstawiciele Gdańska aktywnie uczestniczą w procesie wymiany praktyk, dzieląc się wypracowanymi rozwiązaniami z zakresu turystyki, savoir-vivre, standardów dostępności, deinstytucjonalizacji oraz mieszkalnictwa. W maju w biurze OMGGS twórcom standardu osobiście pogratulował **Paweł Wdówik,** sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej, pełnomocnik rządu ds. osób z niepełnosprawnościami.

Gdańsk uczestniczy w pracach nad **Standardem Minimum w Integracji Imigrantów** realizowanym we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego. Przedstawiciele Gdańska z Wydziału Spraw Obywatelskich są liderami grupy roboczej "informacja dla imigrantów". Gdańsk uczestniczył również w szkoleniu dla pracowników pomocy społecznej oraz w konferencji dwóch standardów 17 listopada 2021 r.

OWES dofinansował **10 miejsc pracy na kwotę ponad 200 tys. zł.** Pracę uzyskały osoby korzystające z pomocy społecznej, PUP oraz z innych świadczeń. Kilkanaście innych organizacji i przedsiębiorstw społecznych korzysta z pomocy prawnej, mentorów, specjalistów z różnych branż, dofinansowania do udziału w targach i np. Jarmarku Dominikańskim i Bożonarodzeniowym. Do niewątpliwych sukcesów należy rozwój działalności **Fundacji „Twoja Rola",** która dzięki OWES stworzyła markę produktów ekologicznych. Za uprawę i produkcję odpowiadają osoby z niepełnosprawnościami oraz matki w kryzysie życiowym. O dofinansowanie ubiega się inicjatywa utworzenia **Muzeum Niewidzialny Gdańsk,** miejsca prowadzonego przez osoby niewidome, w którym można by zwiedzić miasto, korzystając z innych zmysłów niż wzrok. **Fundacja „Świat Wrażliwy",** wspierana przez OWES startuje z projektem **„Pensjonat Wrażliwy"** (miejsca noclegowe m.in. dla osób ze szczególnymi potrzebami). Gdańskie PES prężnie rozwijają się poszerzając swoją działalność i zdobywając nagrody za innowacyjność. Gdańsk zrealizował największe do tej pory w OMGGS **zamówienie publiczne tzw. odpowiedzialne społecznie.** Oznacza to, że dodał preferencje dla przedsiębiorstw, które w przewadze zatrudniają osoby z wykluczenia społecznego i zrealizują cel społeczny. Zlecenie z urzędu miasta było warte **1,1 mln zł.** Spółdzielnia Socjalna Heca, w ramach której działają **Tczewscy**

Kurierzy Rowerowi i Warsztat na Patencie, była odpowiedzialna za rozwiezienie **150 tys. decyzji podatkowych** gdańszczanom. Zatrudnienie jako doręczyciele uzyskali m.in. bezrobotni przez pandemię pracownicy gastronomii.

Przy Gdańskim Uniwersytecie Medycznym i UCK powstaje **Centrum Geriatrii.** Projekt jest realizowany w ramach ZIT. W ramach projektu został zakupiony specjalistyczny sprzęt do rehabilitacji ruchowej, kardiologicznej i pneumonologicznej, a także nowe wyposażenie diagnostyczne. Przeprowadzono szkolenia dla kadr medycznych w obszarze opieki geriatrycznej – m.in. lekarzy, pielęgniarek, fizjoterapeutów, koordynatorów zespołu, a także psychologów i opiekunów. Termin zakończenia realizacji projektu to grudzień 2022 r.

W ramach działań profilaktycznych dla mieszkańców Gdańska oraz gminy Stegna realizowany jest **metropolitalny Program Profilaktyki Cukrzycy typu 2.** Program otrzymał dofinansowanie unijne w wysokości 3 mln zł. Zakłada on wczesną identyfikację osób ze stanem przedcukrzycowym, także chorych na cukrzycę w fazie jej bezobjawowego przebiegu. Docelowo ma być przebadanych ponad 7 tys. mieszkańców Gdańska i gminy Stegna.

Gdańskie instytucje kultury wzięły udział w programie **Dostępne Domy Kultury,** dzięki którym całe zespoły miały okazję poznać perspektywę osób z niepełnosprawnościami, sprawdziły, co może być dla nich największą barierą podczas uczestnictwa w ofercie kulturalnej. Ze szkolenia stacjonarnego skorzystali pracownicy m.in. GAK i NCK. Instytucje kultury z Gdańska brały udział w spotkaniach, szkoleniach i wizytach studyjnych organizowanych w ramach **Metropolitalnej Kadry Kultury.** Szkolenia dotyczyły m.in. radzenia sobie w kryzysie związanym z pandemią, komunikacji w zespole czy relacji pomiędzy organizatorem a zarządzającymi instytucjami kultury.

Na przełomie sierpnia i września **w Gdańsku,** na Długim Targu prezentowaliśmy **urodzinową wystawę przygotowaną z okazji 10 lat współpracy** w ramach OMGGS. Także z okazji 10-lecia OMGGS 4 września na 34. piętrze najwyższego budynku na Pomorzu Olivia Star w Gdańsku odbył się **Wielki Test Wiedzy o Metropolii Gdańsk-Gdynia-Sopot.** O główną nagrodę 5 tys. złotych walczyło 120 uczestników. Zwyciężył Łukasz Malinowski z Gdańska.

6 września na gdańskim stadionie już po raz 9. odbył się **kongres Smart Metropolia** - w tym roku pod hasłem “Inteligentny samorząd”. O wyzwaniach dotyczących życia mieszkańców rozmawialiśmy w gronie ekspertów z zakresu mobilności, dostępności, nowych technologii, e-usług, cyfryzacji, a także działaczy miejskich, naukowców oraz polityków i samorządowców, którzy wdrażają nowoczesne rozwiązania w polskich miastach i wsiach. Koszty organizacji wydarzenia w całości pokrył Gdańsk, w ramach dodatkowej składki członkowskiej.

Ustawa metropolitalna to temat, który wielokrotnie gościł na terenie Gdańska. 6 września 2021 r. podczas kongresu Smart Metropolia **prezydent Aleksandra Dulkiewicz i wiceprezydent Piotr Borawski** wzięli udział w posiedzeniu senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej. Podczas posiedzenia omawiano ocenę prawodawstwa

dotyczącego współpracy metropolitalnej w Polsce na podstawie doświadczeń 4 lat istnienia GZM oraz 10 lat funkcjonowania OMGGS.

Od 13 do 19 września metropolitalne samorządy i podległe im jednostki włączyły się w pierwsze **Dni Solidarności Klimatycznej (DSK).** Hevelianum we współpracy z Portem Czystej Energii zaprosiło uczniów klas 4-8 szkół podstawowych na pokazy online. PCE przygotował też scenariusze eko-lekcji i materiały dydaktyczne dla nauczycieli. W czasie DSK na chodnikach przy wpustach ulicznych w Gdańsku pojawiła się wystawa Gdańskich Wód “Tu jest droga do Bałtyku, nie wrzucaj plastiku”, a Teatr Miniatura zaprezentował spektakl plenerowy “Kierunek: Ziemia”.

Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 w Gdańsku weźmie udział w nowym metropolitalnym **projekcie edukacyjnym “Klimat w szkołach metropolii”.** W placówce powstanie skrzyniowy ogród deszczowy, a w ramach projektu przeszkolimy nauczycieli oraz dostarczymy komplet materiałów dydaktycznych. Każda z 40 szkół biorących udział w projekcie otrzyma także sadzonki i narzędzia do dodatkowych nasadzeń roślin. Projekt realizowany jest we współpracy z partnerem merytorycznym Gdańskie Wody oraz z partnerem zagranicznym International Development Norway.

Gdynia

Gdynia buduje 2 węzły integracyjno-przesiadkowe. Dobiega końca budowa węzła **Gdynia Chylonia.** W ramach inwestycji wartej 46 mln zł przebudowano plac Dworcowy, pod którym powstał podziemny parking dla 140 aut i 24 rowerów. Zbudowano trakcję trolejbusową, drogę rowerową wzdłuż ul. Kartuskiej, buspasy o długości 1,71 km, 30 zatok komunikacji miejskiej oraz wykonano i zamontowano 41 tablic informacji pasażerskiej. W maju Gdynia podpisała umowę na realizację **węzła Karwiny.** Za 101 mln przy przystanku PKM powstanie parking dla 140 samochodów i motocykli oraz 50 rowerów. Do węzła prowadzić będzie nowa droga rowerowa oraz 3 km buspasów. W ramach inwestycji nie zabraknie energooszczędnego oświetlenia i zieleni. Zakończenie prac zaplanowane jest na połowę roku 2023.

17 czerwca **w ramach prac nad Planem Zrównoważonej Mobilności dla całej metropolii (ang. SUMP)** dla mieszkańców Trójmiasta odbyły się **warsztaty #MobilnaMetropolia.** Mieszkańcy, eksperci, przedstawiciele stowarzyszeń, samorządowcy, radni i osoby odpowiedzialne w gminach za politykę transportową - dyskutowali o transporcie zbiorowym, ruchu pieszym i rowerowym, poruszaniu się samochodem i parkowaniu, bezpieczeństwie ruchu drogowego, transporcie towarów, zarządzaniu mobilnością oraz wizji rozwoju transportu i komunikacji miejskiej.

Gdynia jest jedną z 16 gmin, w których uruchomiony zostanie **rower metropolitalny Mevo.** Przetarg został rozstrzygnięty pod koniec tego roku. W sumie w Gdyni będzie jeździć 1137 rowerów i staną 154 stacje.

Od 2019 r. metropolitalne samorządy biorą udział w unikatowym na skalę kraju projekcie budowy dróg w ramach **Metropolitalnego Pakietu Drogowego** w formule PPP. Obecnie projektem zainteresowane są 23 samorządy, w tym Gdynia. Samorządy

zgłosiły do pakietu łącznie około 100 różnych odcinków dróg. Wartość inwestycji szacuje się wstępnie na 850 mln zł.

Gdynia po raz kolejny bierze udział we **wspólnych zakupach koordynowanych przez OMGGS.** W ciągu 10 lat funkcjonowania grup zakupowych udało się zaoszczędzić ponad 150 mln zł. **Gdynia jest liderem grupy zakupowej,** która przeprowadza postępowania na rozdzieloną dostawę energii elektrycznej (oddzielnie na dostawę i oddzielnie na przesył) oraz kompleksową dostawę gazu ziemnego. Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r.

Władze Gdyni mają swojego przedstawiciela w grupie pracującej nad projektami uchwał rad gmin i procedurami wzorcowych konsultacji społecznych **dot. uchwał krajobrazowych.** Działania grupy przewidują również edukację urzędników, którzy będą wdrażać zapisy uchwał krajobrazowych w danych samorządach. Grupa będzie wspierać samorządy aż do etapu przyjęcia uchwały przez radę miasta.

Gdynia otrzymała **37,8 mln zł** dotacji z UE na 2 **projekty termomodernizacyjne.** Wartość projektów to **108,2 mln zł.** Zakończono już kompleksową modernizację 14 komunalnych budynków mieszkalnych. W drugim projekcie zakończono termomodernizację 14 na 17 budynków oświatowych. Prace remontowe są obecnie realizowane w dwóch obiektach: w budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 5 przy ul. Porębskiego 21 oraz II Liceum Ogólnokształcącego.

7 budynków w Gdyni przeszło **przegląd zakończonych termomodernizacji.** Dzięki badaniom finansowanym ze środków pomocy technicznej (30% dofinansowania OMGGS) samorządy uniknęły dodatkowych wydatków związanych z prowadzeniem audytów energetycznych swoich obiektów. Audyty termomodernizacyjne zostały przeprowadzone w obiektach szkół i budynków komunalnych. Od 2018 do 2021 r. przeprowadzono audyty w 4 obiektach oświatowych: SP nr 31, SP nr 33, SP nr 11 oraz SP nr 52. W 2019 r. przegląd przeszły komunalny budynek mieszkalny przy ul. Chwarznieńskiej 6 oraz budynek Zespołu Szkolno - Przedszkolnego nr 2 przy ul. Staffa 10, a w roku 2018 - komunalny budynek mieszkalny przy ul. Zamenhofa 9.

OMGGS, w ramach POIiŚ, pośrednio nadzoruje podłączanie sieci ciepłowniczych do kilkunastu dzielnic i miejscowości, w tym do **Orłowa, Małego Kacka, Wiczlina, Chwarzna.** W ramach **projektów realizowanych przez OPEC,** w 2021 r. wybudowano lub zmodernizowano 3 km sieci ciepłowniczej w dzielnicach Gdyni: Śródmieście, Redłowo, Chwarzno Wiczlino i os. Kacze Buki.

Od 13 do 19 września 2021 r. metropolitalne samorządy i podległe im jednostki włączyły się w pierwsze **Dni Solidarności Klimatycznej (DSK).** Wspólnie zastanawialiśmy się, jak nasze działania wpływają na środowisko i co możemy zrobić, żeby powstrzymać degradację planety. **Centrum Nauki Experyment** z okazji DSK obniżyło bilet wstępu na wystawy i na weekendowe eko-warsztaty rodzinne “Zróbmy dobry klimat!”. **Muzeum Emigracji** zaprosiło do zwiedzenia wystawy czasowej Klimaks. W czasie DSK mieszkańcy Gdyni wzięli

też udział w sąsiedzkich pogaduchach o klimacie, zorganizowanych przez **Laboratorium Innowacji Społecznych** pt. “Klimat i my. My i klimat”.

3 szkoły z Gdyni wezmą udział w nowym metropolitalnym **projekcie edukacyjnym “Klimat w szkołach metropolii”.** Na terenie 40 metropolitalnych szkół zgłoszonych do projektu zostaną wybudowane tzw. zielono-niebieskie inwestycje. **W Gdyni do projektu zgłosiły się: III Liceum Ogólnokształcące im. Marynarki Wojennej RP i Szkoła Podstawowa nr 26, gdzie powstaną zielone ściany oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3, gdzie powstanie skrzyniowy ogród deszczowy.** W ramach projektu przeszkolimy nauczycieli oraz dostarczymy komplet materiałów dydaktycznych. Każda ze szkół otrzyma także sadzonki i narzędzia do dodatkowych nasadzeń roślin. Projekt realizowany jest we współpracy z partnerem merytorycznym Gdańskie Wody oraz z partnerem zagranicznym International Development Norway.

OMGGS w ramach unijnego projektu **Liquid Energy** pracuje nad analizami, których celem jest zbadanie możliwości wykorzystania LNG i bio-LNG m.in. jako zapasowego źródła energii zasilającej sieci trolejbusowe na potrzeby Przedsiębiorstwa Komunikacji Trolejbusowej w Gdyni. Eksperci OMGGS wytypowali kierunki opracowań dla tej instytucji. Pierwszą propozycją jest zastosowanie agregatu zasilanego paliwem bio-LNG jako dodatkowe źródło zasilania. Drugą propozycją jest wykorzystanie agregatu zasilanego paliwem bio-LNG do zasilania wydzielonej sieci, bądź sieci rezerwowej. To rozwiązanie jest możliwe przy ciągłym dostarczaniu bioLNG do stacji zasilającej.

W **Gdyni** metropolitalny **program rewitalizacji** realizowany w ramach ZIT obejmuje 3 obszary: rejon ulic Zamenhofa – Opata Hackiego w Chyloni, fragmenty dzielnicy Oksywie i zachodnią część dawnej dzielnicy Witomino-Radiostacja. Na realizację projektów Gdynia otrzymała w sumie 41,5 mln zł dofinansowania z UE. Działają już dwie **przystanie sąsiedzkie:** Śmidowicza 49 na Oksywiu oraz Opata Hackiego 33 w Chyloni. Trwa budowa trzeciej - Przystani Widna 2A na Witominie. Przystanie to nowe miejsca sąsiedzkiej aktywności i integracji, ale także usług społecznych świadczonych blisko miejsca zamieszkania. Na Oksywiu przy ul. Żeglarzy oddano do użytku plac zabaw. Wraz z boiskiem i siłownią tworzą kompleks rekreacyjny. Przebudowano też ulicę ks. E. Makowskiego. Piesi zyskali bezpieczne przejście z ul. płk. Dąbka do ul. Arciszewskich i położonego przy niej cmentarza. Powstał chodnik ze schodami, podjazdami i spocznikami. Utwardzono nawierzchnię, pojawiły się nowe nasadzenia, a na całej trasie zamontowano oświetlenie uliczne. W rewitalizowanej części Witomina trwają przygotowania do przebudowy układu komunikacyjnego między ulicami Widną, Nauczycielską i Chwarznieńską. O tym, jak będzie wyglądać ta część dzielnicy zdecydowano po konsultacjach z mieszkańcami. Powstanie miejsce, w którym priorytet będą mieli piesi. W **ramach rewitalizacji** prowadzone są **działania społeczne i zawodowe** aktywizujące mieszkańców Gdyni.

W ramach prac nad **Standardem Minimum na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia** Gdynia uczestniczyła we wszystkich działaniach zaplanowanych na rok 2021: przeprowadzeniu

ankiety badającej potrzeby OzN, podpisaniu deklaracji partnerstwa na rzecz wdrażania standardu, spotkaniach tematycznych w ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej. Wdrożyła również zasady komunikacji dostępnej (działanie Dostępne materiały) oraz uzupełniła strony internetowe o informacje przeznaczone dla OzN (Dostęp do wiedzy). W maju w biurze OMGGS twórcom Standardu osobiście pogratulował **Paweł Wdówik,** sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej, pełnomocnik rządu ds. osób z niepełnosprawnościami. W spotkaniu z ministrem uczestniczyła wiceprezydent Gdyni **Katarzyna Gruszecka-Spychała,** przewodnicząca Komisji ds. Społeczno-Gospodarczej przy OMGGS. Gdynia aktywnie zaangażowała się również w tworzenie koncepcji działań przewidzianych w standardzie, uczestnicząc w grupach roboczych w tematach: turystyka, współpraca z NGO, mieszkalnictwo, wypracowaniu koncepcji podręcznika savoir-vivre, Dostępna Metropolia. Szczególnie zaznaczyła się rola Gdyni w dzieleniu się doświadczeniami z zakresu **dostępnej turystyki, deinstytucjonalizacji, standardów dostępności oraz mieszkalnictwa.** W ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej zaprezentowano m.in. **komunalny blok bez barier przy ul. Dickmana 30.**

Gdynia uczestniczy w pracach nad **Standardem Minimum w Integracji Imigrantów** realizowanym we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego. Dyrektorka Biblioteki w Gdyni jest liderką grupy w zakresie nauczania języka polskiego, upowszechniając model realizowania lekcji polskiego w bibliotekach.

Gdynia wspólnie z Gdańskiem i Sopotem tworzy **trójmiejską sieć wsparcia dla ekonomii społecznej.** Inicjatywa powstała w projekcie OWES. OMGGS animuje nieformalne partnerstwo w podejmowaniu wspólnych inicjatyw (tzw. sieć współpracy to m.in. 6 spotkań nt. planów rozwoju eS w Trójmieście oraz webinar o zakładaniu przedsiębiorstw społecznych w ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości, z udziałem 35 osób potencjalnie przyszłych młodych przedsiębiorców społecznych). Na terenie Gdyni działają **przedsiębiorstwa społeczne,** które wyszły ze wsparcia OWES oraz inicjatywy społeczne, które dopiero planują rozpoczęcie działalności. Z dofinansowania OWES działa Spółdzielnia Socjalna „DOBRE MIEJSCE" założona przez Parafię św. Mikołaja w Gdyni oraz Stowarzyszenie Świętego Mikołaja Biskupa w Gdyni. W ramach działalności Spółdzielni otwarty został **foodtruck** (barobus). W okresie pandemii spółdzielnia wydawała ok. 400 posiłków tygodniowo dla osób bezdomnych. Gdynia podpisała porozumienie w ramach projektu OWES do udziału w tzw. sieci JST i OWES. Dzięki oddelegowaniu pracownika Gdynia zapewnia wkład własny do projektu.

W ramach działań profilaktycznych dla mieszkańców Gdyni oraz powiatów puckiego i wejherowskiego realizowany jest **metropolitalny Program Profilaktyki Cukrzycy typu 2.** Program otrzymał dofinansowanie unijne w wysokości ponad 3 mln zł. Zakłada on wczesną identyfikację osób ze stanem przedcukrzycowym, także chorych na cukrzycę w fazie jej bezobjawowego przebiegu. Projekt obejmie **4000** mieszkańców Gdyni.

6 września na gdańskim stadionie już po raz 9.

odbył się kongres **Smart Metropolia** - w tym roku pod hasłem “Inteligentny samorząd”. O wyzwaniach dotyczących życia mieszkańców rozmawialiśmy w gronie ekspertów z zakresu mobilności, dostępności, nowych technologii, e-usług, cyfryzacji, a także działaczy miejskich, naukowców oraz polityków i samorządowców, którzy wdrażają nowoczesne rozwiązania w polskich miastach i wsiach. W panelu pn. „Refleksje po 10 latach współpracy OMGGS - wnioski na przyszłość” uczestniczył prezydent Gdyni **Wojciech Szczurek,** a wiceprezydent Gdyni **Marek Łucyk** brał udział w posiedzeniu senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej. Podczas posiedzenia omawiano ocenę prawodawstwa dotyczącego współpracy metropolitalnej w Polsce na podstawie doświadczeń 4 lat istnienia GZM oraz 10 lat funkcjonowania OMGGS. Gdyńscy radni podczas wrześniowej sesji przyjęli rezolucję, w której wezwali posłów Ziemi Gdańskiej do podjęcia szybkiej decyzji ws. utworzenia na Pomorzu prawnie usankcjonowanej metropolii.

W pierwszej połowie września **w Gdyni,** na placu Kaszubskim prezentowaliśmy **urodzinową wystawę przygotowaną z okazji 10 lat współpracy** w ramach OMGGS. Na 10 planszach przedstawione zostały najważniejsze wydarzenia z metropolitalnej historii.

Z okazji 10-lecia OMGGS 4 września na 34. piętrze najwyższego budynku na Pomorzu Olivia Star w Gdańsku odbył się **Wielki Test Wiedzy o Metropolii Gdańsk-Gdynia-Sopot.** Zwyciężył Łukasz Malinowski z Gdańska.

Instytucje kultury oraz kulturotwórcze organizacje pozarządowe z siedzibą w Gdyni, brały udział w spotkaniach, szkoleniach i wizytach studyjnych organizowanych w ramach **Metropolitalnej Kadry Kultury.** Szkolenia dotyczyły m.in. radzenia sobie w kryzysie związanym z pandemią, komunikacji w zespole czy relacji pomiędzy organizatorem a zarządzającymi instytucjami kultury. W przestrzeni online działał cykl **Zoom na kulturę,** który służył wymianie praktyk z gdyńskich instytucji (m.in. Muzeum Emigracji) i pomysłów na działania w czasie pandemii.

Sopot

Za ok. 30 mln zł, w tym 19,5 mln z UE w Sopocie zbudowano **węzeł Kamienny Potok wraz z trasami dojazdowymi.** Przy przystanku SKM powstały: pętla autobusowa, dwa ronda w ciągu ul. Wejherowskiej, miejsca postojowe, nowe drogi rowerowe w ciągu al. Niepodległości i ul. Wejherowskiej. Przebudowano również chodniki i jezdnie, skrzyżowanie al. Niepodległości z ul. Malczewskiego oraz drogę rowerową na ul. Armii Krajowej, gdzie powstały wyniesione skrzyżowania. Po przebudowie ulic i chodników nasadzono 66 drzew, 47 tys. krzewów i bylin oraz założono 10 tys. m kw. trawników.

17 czerwca **w ramach prac nad Planem Zrównoważonej Mobilności dla całej metropolii (ang. SUMP)** dla mieszkańców Trójmiasta odbyły się **warsztaty #MobilnaMetropolia.** Mieszkańcy, eksperci, przedstawiciele stowarzyszeń, samorządowcy, radni i osoby odpowiedzialne w gminach za politykę transportową - dyskutowali o transporcie zbiorowym, ruchu pieszym i rowerowym, poruszaniu się samochodem

i parkowaniu, bezpieczeństwie ruchu drogowego, transporcie towarów, zarządzaniu mobilnością oraz wizji rozwoju transportu i komunikacji miejskiej.

Sopot jest jedną z 16 gmin, w których uruchomiony zostanie **rower metropolitalny Mevo.** Przetarg został rozstrzygnięty pod koniec tego roku. W Sopocie będzie jeździć **170** rowerów i stanie **28** stacji.

Od 2019 r. metropolitalne samorządy biorą udział w unikatowym na skalę kraju projekcie budowy dróg w ramach **Metropolitalnego Pakietu Drogowego w formule PPP.** Obecnie projektem zainteresowane są 23 samorządy, w tym Sopot. Samorządy zgłosiły do pakietu łącznie około 100 różnych odcinków dróg. Wartość inwestycji szacuje się wstępnie na 850 mln zł.

Sopot po raz kolejny bierze udział we **wspólnych zakupach koordynowanych przez OMGGS.** W ciągu 10 lat funkcjonowania grup zakupowych udało się zaoszczędzić ponad 150 mln zł. Na **zakup rozdzielonej energii elektrycznej** zdecydował się Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk w Sopocie. Gmina Miasta Sopot realizuje wspólne **zakupy kompleksowej energii elektrycznej, gazu i usług pocztowych.** Na zakup gazu zdecydowały się też Instytut Oceanologii PAN i Pomorskie Centrum Reumatologiczne w Sopocie sp. z o.o. Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r.

Maria Czerniak, autorka sopockiej uchwały krajobrazowej oraz przedstawiciel UM Sopot wchodzą w skład grupy pracującej nad projektami uchwał rad gmin i procedurami wzorcowych konsultacji społecznych **dot. uchwał krajobrazowych.** Grupa bazuje głównie na doświadczeniach praktyków z Gdańska i Sopotu, którzy uchwały krajobrazowe z powodzeniem wdrażają od ponad dwóch lat. Działania grupy przewidują też edukację urzędników, którzy będą wdrażać zapisy uchwał krajobrazowych w danych samorządach. Grupa będzie wspierać samorządy aż do etapu przyjęcia uchwały przez radę miasta.

Sopot bierze udział **w metropolitalnym programie optymalizacji energii.** Biuro OMGGS zajmuje się analizą opłat za energię w gminnych budynkach, przygotowujemy zalecenia dot. zmian grup taryfowych, a także dokumenty do zakładu energetycznego, dzięki którym zmiany mogą być szybko wprowadzane. Do tej pory raporty optymalizacji opłat za energię przygotowaliśmy dla 32 samorządów i zgodnie z wyliczeniami, po wprowadzeniu rekomendacji, mogłyby one wspólnie zaoszczędzić ponad 3 mln zł.

W Sopocie przeprowadzono **kompleksową modernizację energetyczną w 25 budynkach** oświatowych oraz wychowawczo-opiekuńczych (w tym m.in. szkoły, przedszkola, żłobek, Dom Dziecka, sopockie ognisko plastyczne). Wartość projektu to **29 mln zł,** z czego **10,9 mln zł** sfinansowała UE. Przeprowadzono głęboką termomodernizację, modernizację oświetlenia wewnętrznego, zainstalowano OZE i wdrożono system zarządzania energią, co znacznie obniżyło zużycie energii cieplnej i elektrycznej oraz poprawiło stan budynków, będących pod ochroną konserwatorską.

OMGGS, w ramach POIiŚ, pośrednio nadzoruje **podłączanie sieci ciepłowniczych oraz modernizację sieci.** W ramach projektów realizowanych przez GPEC, w 2021 r. w sumie zmodernizowano 4,27 km sieci ciepłowniczej w Gdańsku oraz 0,04 km w Sopocie Kamiennym Potoku. Podłączono 20 budynków do centralnego ogrzewania na terenie 7 dzielnic Gdańska oraz 1 w Sopocie Kamiennym Potoku.

Wspieramy samorządy w działaniach służących poprawie efektywności energetycznej i ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych. Ogłosiliśmy postępowanie na opracowanie potrzeb doradczych w tym zakresie oraz przygotowanie wniosku aplikacyjnego do Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) w programie **ELENA.** Do wspólnej inicjatywy zgłosiło się **25 metropolitalnych samorządów,** w tym Sopot. Grant z programu ELENA może pokryć 90 procent kosztów zatrudnienia ekodoradców w gminach. Będą to specjaliści ds. energetycznych oraz odnawialnych źródeł energii.

Od 13 do 19 września metropolitalne samorządy i podległe im jednostki włączyły się w pierwsze **Dni Solidarności Klimatycznej (DSK).** Wspólnie zastanawialiśmy się, jak nasze działania wpływają na środowisko i co możemy zrobić, żeby powstrzymać degradację planety. W **Sopocie** w ramach DSK zorganizowano Wielki Eko-piknik, podczas którego odbyły się warsztaty kiszenia i fermentacji na sopockiej solance, wymianka roślin i ubrań, pokazy np. jak bez chemii dbać o porządek w domu, wykłady jak żyć w zgodzie z naturą.

W ramach prac nad **Standardem Minimum na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia** Sopot uczestniczył we wszystkich działaniach zaplanowanych na rok 2021: przeprowadzeniu ankiety badającej potrzeby OzN, podpisaniu deklaracji partnerstwa na rzecz wdrażania standardu, spotkaniach tematycznych w ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej. Wdrożył również zasady komunikacji dostępnej (działanie Dostępne materiały) oraz uzupełnił strony internetowe o informacje przeznaczone dla OzN (Dostęp do wiedzy). Sopot aktywnie zaangażował się również w tworzenie koncepcji działań przewidzianych w standardzie, uczestnicząc w grupach roboczych w tematach turystyka, współpraca z NGO, mieszkalnictwo, wypracowaniu koncepcji podręcznika savoir-vivre, Dostępna Metropolia. W ramach prac dotyczących mieszkalnictwa Sopot przedstawił swoje praktyki w obszarze rozwoju mieszkalnictwa społecznego, podzielił się również rozwiązaniami w zakresie zapisów oraz rozporządzeń.

Sopot uczestniczy też w pracach roboczych nad **Standardem Minimum w Integracji Imigrantów** realizowanym we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego. Przedstawiciele Sopotu są liderami grupy “pomoc społeczna”.

Fundacja Przyjazny Dom działająca na rzecz usamodzielniania się osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi w Sopocie opracowała model biznesowy oparty o prowadzenie m.in. pensjonatu i obecnie staje się wizytówką Sopotu jako dobrze prosperującego podmiotu ekonomii społecznej. **Spółdzielnia Kooperacja Sopot,** prowadząca m.in. sklepy charytatywne oraz pensjonat Luk Luk, poszerzyła swoje usługi o działalność internetową oraz usługi parkingowe. Obecnie korzysta ze wsparcia OWES Dobra Robota w ramach rozwoju swoich usług.

W Sopocie prowadzony jest **Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej.** W trakcie realizacji jest projekt pn. ”Sopot - Aktywni mieszkańcy (etap 2)”. Mieszkańcy kurortu mogą skorzystać ze wsparcia asystenta, który towarzyszy im w poszukiwaniu pracy, w działaniach dotyczących rozwoju osobistego, może być wsparciem w poruszaniu się po mieście czy załatwianiu spraw urzędowych. W ramach projektu dostępne są także konsultacje psychologiczne, doradztwo zawodowe, szkolenia i kursy zawodowe potwierdzone certyfikatem. Rodzaj wsparcia, wybór kursu zawodowego, ścieżka rozwoju są dopasowywane do predyspozycji i możliwości uczestnika. Projekt skierowany jest do osób bezrobotnych bądź pracujących w niepełnym wymiarze godzin, uczniów lub studentów. Wsparcie udzielane jest także osobom z niepełnosprawnościami, osobom zmagającym się z problemami psychicznymi, a także w trudnej sytuacji materialnej, życiowej. Projekt ma objąć wsparciem 58 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Dotychczas wzięło w nim udział 29 osób. Trwa również realizacja projektu “Sopot - Dostępne usługi (etap 2)”, w ramach którego wsparciem ma być objętych 51 mieszkańców Sopotu zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Projekt ukierunkowany jest na zwiększenie dostępu do zdeinstytucjonalizowanych, spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych, skierowanych do osób o różnym stopniu niesamodzielności, w szczególności do seniorów, osób z niepełnosprawnościami i z chorobami przewlekłymi oraz ich opiekunów.

W ramach działań profilaktycznych dla mieszkańców Sopotu realizowany jest **metropolitalny Program Profilaktyki Cukrzycy typu 2.** Program otrzymał dofinansowanie unijne w wysokości 230 tys. zł. Zakłada on wczesną identyfikację osób ze stanem przedcukrzycowym, także chorych na cukrzycę w fazie jej bezobjawowego przebiegu. Projekt skierowany jest do sopocian w wieku 18-64 lata, u których dotychczas nie stwierdzono cukrzycy typu 2, ani nie badali się w tym kierunku w ciągu ostatniego roku. Program ma objąć 578 mieszkańców Sopotu.

Od dwóch lat w **Pomorskim Centrum Reumatologicznym** przy ul. 23 Marca działa **Centrum Opieki Geriatrycznej.** Placówka powstała w ramach ZIT. W 2021 r. centrum otrzymało **dodatkowe 1,9 mln zł** na zakup sprzętu medycznego i wyposażenia oraz środków ochrony, w związku z koniecznością dostosowywania infrastruktury szpitala do potrzeb stanu epidemii SARS-Cov-2. Na terenie Centrum przez 6 miesięcy działał oddział do leczenia Covid-19. Po jego likwidacji zwiększono liczbę łóżek rehabilitacyjnych z 17 do 38, w tym 10 łóżek do prowadzenia rehabilitacji pacjentów po przebytym zakażeniu Covid-19. Powiększony oddział został wyposażony w sprzęt rehabilitacyjny. Wyremontowano trzy izolatki, pomieszczenie higieniczno-sanitarne i łazienki w salach przeznaczonych dla pacjentów z Covid-19.

6 września na gdańskim stadionie już po raz 9. odbył się kongres **Smart Metropolia** - w tym roku pod hasłem “Inteligentny samorząd”. O wyzwaniach dotyczących życia mieszkańców rozmawialiśmy w gronie ekspertów z zakresu mobilności, dostępności, nowych technologii,

e-usług, cyfryzacji, a także działaczy miejskich, naukowców oraz polityków i samorządowców, którzy wdrażają nowoczesne rozwiązania w polskich miastach i wsiach. Podczas kongresu prezydent Sopotu **Jacek Karnowski** i wiceprezydent **Marcin Skwierawski** wzięli udział w posiedzeniu senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej. Podczas posiedzenia omawiano ocenę prawodawstwa dotyczącego współpracy metropolitalnej w Polsce na podstawie doświadczeń 4 lat istnienia GZM oraz 10 lat funkcjonowania OMGGS. Obrady zakończono wnioskiem o skierowanie do marszałek Sejmu listu w sprawie pilnego podjęcia prac legislacyjnych projektu ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim.

We wrześniu w **Sopocie,** w Parku Północnym prezentowaliśmy **urodzinową wystawę przygotowaną z okazji 10 lat współpracy** w ramach OMGGS. Na 10 planszach przedstawione zostały najważniejsze wydarzenia z metropolitalnej historii. Z okazji 10-lecia OMGGS 4 września na 34. piętrze najwyższego budynku na Pomorzu Olivia Star w Gdańsku odbył się **Wielki Test Wiedzy o Metropolii Gdańsk-Gdynia-Sopot.** Zwyciężył Łukasz Malinowski z Gdańska. O główną nagrodę 5 tys. złotych walczyło 120 uczestników.

Sopockie instytucje kultury wzięły udział w programie **Dostępne Domy Kultury,** dzięki którym całe zespoły miały okazję poznać perspektywę osób z niepełnosprawnościami, sprawdzały, co może być dla nich największą barierą podczas uczestnictwa w ofercie kulturalnej. Szkolenia prowadzili trenerzy Fundacji Kultury Bez Barier i zostały poprzedzone cyklem warsztatów merytorycznych z obsługi klienta z niepełnosprawnością. Z cyklu online skorzystały: Miejska Biblioteka Publiczna im. Józefa Wybickiego w Sopocie, Państwowa Galeria Sztuki, Muzeum Sopotu, Bałtycka Agencja Artystyczna BART.

Powiat pucki

15,2 mln zł dofinansowania unijnego trafia do puckich gmin w ramach realizacji metropolitalnych inwestycji transportowych. Na terenie powiatu powstaną w sumie **trzy węzły przesiadkowe w Pucku, we Władysławowie i w Jastarni.** Wartość wszystkich projektów to 27,3 mln zł. W połowie 2020 r. zakończyła się budowa węzła w Pucku, który został zrealizowany w oparciu o metropolitalne standardy wizualne dla węzłów integracyjnych, opracowane przez Biuro OMGGS we współpracy z samorządowcami.

Władze **powiatu puckiego, a także miasta Puck i gminy Kosakowo** biorą udział w unikatowym na skalę kraju projekcie budowy dróg w ramach **Metropolitalnego Pakietu Drogowego w formule PPP.** Obecnie projektem zainteresowane są 23 samorządy OMGGS, które zgłosiły do pakietu łącznie około 100 różnych odcinków dróg. Wśród nich są lokalne drogi gminne, wymagające remontu lub przebudowy, ale są też duże inwestycje, jak np. budowa obwodnicy Pierwoszyna w gminie Kosakowo. Wartość inwestycji zgłoszonych do Metropolitalnego Pakietu Drogowego w formule PPP szacuje się wstępnie na 850 mln zł.

Gmina Kosakowo dołącza do partnerów **projektu Mevo.** Przetarg na rower metropolitalny został rozstrzygnięty pod koniec roku. System swoim

zasięgiem obejmie 16 gmin, a Kosakowo stanie się kolejną po Pucku i Władysławowie - gminą z powiatu puckiego, w której pojawią się rowery Mevo (Puck - 22 rowery, Władysławowo - 44, Kosakowo - 30) i 45 stacji postojowych dla rowerów.

W ramach działań związanych z transportem i mobilnością wspólnie z ekspertami pracujemy nad **Planem Mobilności dla Półwyspu Helskiego.** Wraz z mieszkańcami, samorządowcami i ekspertami chcemy znaleźć najlepsze alternatywy dla komunikacji samochodowej. 6 października w Jastarni pod hasłem **#odkorkujMYHEL** odbyły się warsztaty, na których rozmawialiśmy m.in. o rozbudowie infrastruktury kolejowej, zwiększeniu częstotliwości kursowania pociągów, utworzeniu węzła przesiadkowego i poszerzeniu oferty żeglugi pasażerskiej. Plan dla Półwyspu Helskiego realizowany jest w ramach **europejskiego projektu RiConnect,** sieciującego 8 europejskich metropolii. Pod koniec października w Amsterdamie odbyło się pierwsze od blisko 2 lat spotkanie projektowe, w którym udział wzięła burmistrz Pucka **Hanna Pruchniewska.** W ramach projektu RiConnect wspólnie z Wydziałem Architektury PG studenci kierunku Architektura i Gospodarka Przestrzenna wzięli udział w **warsztatach projektowych zakończonych konkursem studenckim pt. RiConnect – Rethinking Infrastructure.** Studenci mieli za zadanie przygotować plan zagospodarowania wskazanych zdegradowanych obszarów z trzech miast: Helu, Pucka i Władysławowa.

Oprócz działań transportowych obejmujących tylko powiat, pracujemy także nad **Planem Zrównoważonej Mobilności dla całej metropolii (ang. SUMP).** Na przełomie maja i czerwca 2021 r. zaprosiliśmy mieszkańców Pomorza do dyskusji o największych wyzwaniach transportowych w regionie. Pierwsze warsztaty odbyły się **18 maja dla mieszkańców powiatu puckiego.**

23,5 mln zł dotacji unijnych trafi do powiatu puckiego na projekty związane z **termomodernizacją.** Remonty obejmują **powiat pucki, miasto i gminę Puck oraz Władysławowo, Hel i Jastarnię.** W maju **we Władysławowie** rozpoczął się drugi etap gruntownego **remontu Domu Rybaka,** czyli miejskiego ratusza. W 2020 r. wymienione zostały okna i drzwi zewnętrzne w budynku Urzędu Miejskiego. W 2021 r. kontynuowano prace przy elewacji budynku związane z dociepleniem ścian zewnętrznych. Wizerunek ratusza łącznie z wieżą zmieni się dzięki renowacji elementów zewnętrznych takich jak tarasy, schody i balustrady. Nową elewację podświetli iluminacja. **12 budynków** w powiecie puckim przeszło **przegląd zakończonych termomodernizacji.** Audyty termomodernizacyjne zostały przeprowadzone w 2018 r. w budynku remizy OSP w Jastarni, a w 2019 r. w budynku Hali Widowiskowo-Sportowej w Jastarni, OSP w Połczynie (gm. Puck), budynku Wiejskiego Domu Kultury w Strzelnie (gm. Puck), w szkołach podstawowych: w Jastrzębiej Górze (gm. Władysławowo), nr 3 we Władysławowie, w Gnieżdżewie (gm. Puck), w Połczynie, w Mieroszynie (gm. Puck), w Swarzewie (gm. Puck), budynku Urzędu Miasta oraz Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Pucku.

Miasto Puck realizuje **projekt rewitalizacyjny** o wartości 13,1 mln zł, z dofinansowaniem UE

w wys. 5,64 mln zł. W lutym 2021 r. ukończone zostały remonty dwóch budynków należących do miasta - przy ul. Hallera 5 i 7. Budynki zostały docieplone, zyskały nową elewację, wyremontowano dachy i klatki schodowe, wymieniono drzwi i okna w częściach wspólnych, zagospodarowano teren wokół budynków. Renowacje kolejnych budynków - przy ul. 10 Lutego 27 i Wspólnoty Mieszkaniowej Sobieskiego 13 - zakończyły się w lipcu. Przy Sobieskiego 13 wykonano izolację fundamentów, wyremontowano balkony, dachy, piwnice, klatkę schodową (wraz z wymianą okien i instalacji elektrycznej), ocieplono elewację, a także zagospodarowano podwórka. W ramach rewitalizacji budynku przy ul. 10 Lutego 27 wyremontowano ściany zewnętrzne i fundamentowe (wykonanie ocieplenia i elewacji), wymieniono drzwi i okna, wyremontowano klatkę schodową, wymieniono strop między piwnicą a parterem i pion kanalizacyjny oraz zagospodarowano teren wokół budynku. Na zachodniej ścianie powstał mural nawiązujący do istniejącej w Pucku Bazy Morskiego Dywizjonu Lotniczego. W ramach rewitalizacji w powiecie puckim prowadzone są też działania dotyczące **aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców.**

1000 osób z powiatu puckiego zostanie objętych **metropolitalnym projektem profilaktyki cukrzycy typu 2 "Nie cukrzymy. Wolni od cukrzycy" -** realizowanym przez Gdynię. Program otrzymał dofinansowanie unijne w wysokości ponad 3 mln zł i skierowany jest do osób aktywnych zawodowo i będących w grupie podwyższonego ryzyka.

Dzięki OWES w powiecie wzmacniane są inicjatywy powstania podmiotów ekonomii społecznej, które zatrudniają osoby z grup wykluczenia. Część samorządów w powiecie korzysta z tzw. sieci współpracy, która ułatwia współpracę samorządów i edukację pracowników urzędów nt. korzystania z ekonomii społecznej. Porozumienie o współpracy podpisało Władysławowo, a planuje miasto Puck. Przykładem dobrych praktyk współpracy OWES - samorządy są cykle spotkań z NGO we Władysławowie oraz w COP w Pucku. OWES zapewnia stałe doradztwo dla spółdzielni socjalnej Przystań z Pucka. Nowe inicjatywy to utworzenie grupy inicjatywnej przez Kosakowo i Rumię. Gminy planują w 2022 r. powołanie spółdzielni do realizacji zadań gminnych.

Samorządy z powiatu puckiego po raz kolejny biorą udział we wspólnych zakupach koordynowanych przez OMGGS. Do tej pory dzięki wspólnym zamówieniom publicznym udało się zaoszczędzić **ponad 150 mln zł.** Na zakup **rozdzielonej energii elektrycznej** zdecydowały się władze powiatu puckiego, miasta i gminy Puck, Władysławowa, Helu, Jastarni i Kosakowa. W postępowaniu na wspólne zakupy **usług pocztowych** wzięły udział władze powiatu puckiego, miasta i gminy Puck oraz gminy Władysławowo. **Paliwo** do samochodów służbowych kupują wspólnie starostwo, Szpital Pucki oraz miasto Puck i gmina Władysławowo. Na zakup **oleju opałowego** w ramach grup zakupowych zdecydowały się władze powiatu i miasta Puck. Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r.

3 gminy z powiatu puckiego wzięły udział w **metropolitalnym programie optymalizacji energii.** Biuro OMGGS zajmuje się analizą opłat za energię w gminnych budynkach, przygotowujemy zalecenia dot. zmian grup taryfowych, a także dokumenty do zakładu energetycznego, dzięki którym zmiany mogą być wprowadzane szybko. Do tej pory raporty

optymalizacji opłat za energię przygotowaliśmy dla 32 samorządów i zgodnie z wyliczeniami, po wprowadzeniu rekomnendacji, mogłyby one wspólnie zaoszczędzić ponad 3 mln zł. W powiecie puckim optymalizacja została przeprowadzona dla **gminy wiejskiej Puck, Helu oraz dla Władysławowa,** które jest w trakcie wdrażania rekomendacji.

Władysławowo i miasto Puck mają swoich przedstawicieli w grupie pracującej nad projektami uchwał rad gmin i procedurami wzorcowych konsultacji społecznych dot. **uchwał krajobrazowych.** Działania grupy przewidują również edukację urzędników, którzy będą wdrażać zapisy uchwał krajobrazowych w danych samorządach. Grupa będzie wspierać samorządy aż do etapu przyjęcia uchwały przez radę gminy.
Gminy Puck i Władysławowo uczestniczą w pracach nad **Standardem Minimum na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia.** Gminy podpisały deklarację partnerstwa na rzecz wdrażania standardu, ich przedstawiciele uczestniczyli w spotkaniach tematycznych w ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej. Przedstawiciele gminy Władysławowo wzięli udział w spotkaniach dotyczących dostępnej turystyki i dostępnych plaż. Gmina przeprowadziła również ankietę badającą potrzeby OzN i opiekunów. Przedstawiciele Władysławowa uczestniczyli w spotkaniu dla koordynatorów budżetów obywatelskich z dostępności i otrzymali proponowane zapisy do regulaminów.

Gmina Hel włączyła się do **Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej (tzw. SIM Metropolitalny).** Jej zadaniem będzie budowa tanich mieszkań na wynajem. Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa (dawny TBS) to propozycja dla osób i rodzin o średnich dochodach, których nie stać na zakup lub wynajem mieszkania na rynku komercyjnym oraz nie mają zdolności kredytowej.
4 szkoły z powiatu puckiego wezmą udział w nowym metropolitalnym **projekcie edukacyjnym "Klimat w szkołach metropolii".** Projekt otrzymał prawie 3 mln zł dofinansowania i opiera się na działaniach, które mają podnieść świadomość mieszkańców metropolii na temat łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków. Na terenie 40 metropolitalnych szkół zgłoszonych do projektu zostaną wybudowane tzw. zielono-niebieskie inwestycje. W powiecie puckim do projektu zgłosiły się: **Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Pucku, Szkoła Podstawowa im. M. Zaruskiego w Pucku, Szkoła Podstawowa im. Józefa Wybickiego w Jastarni oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dębogórzu w gminie Kosakowo.** We wszystkich placówkach zostaną wybudowane skrzyniowe ogrody deszczowe. W ramach projektu przeszkolimy nauczycieli. Każda ze szkół otrzyma także sadzonki i narzędzia do dodatkowych nasadzeń roślin. Projekt będzie realizowany przez 3 lata.

Ustawa metropolitalna to temat, który wielokrotnie gościł na terenie powiatu puckiego w 2021 roku. Przeprowadziliśmy szereg działań promocyjnych, które pokazywały mieszkańcom metropolii korzyści wynikające z uchwalenia ustawy metropolitalnej dla Pomorza. W pierwszej połowie roku TV Bałtycka wyprodukowała cykl filmów dot. ustawy metropolitalnej z udziałem samorządowców z powiatu puckiego, w których wystąpili: **Hanna**

Pruchniewska, burmistrz Pucka, Marcin Majek, wójt Kosakowa, Jarosław Białk, starosta pucki, Roman Kużel, burmistrz Władysławowa oraz Tadeusz Puszkarczuk, wójt gminy Puck i Tyberiusz Narkowicz, burmistrz Jastarni.

Instytucje kultury z powiatu puckiego wzięły udział w programie **Dostępne Domy Kultury,** dzięki którym całe zespoły miały okazję poznać perspektywę osób z niepełnosprawnościami, sprawdziły, co może być dla nich największą barierą podczas uczestnictwa w ofercie kulturalnej. Szkolenia prowadzili trenerzy Fundacji Kultury Bez Barier i zostały poprzedzone cyklem warsztatów merytorycznych z obsługi klienta z niepełnosprawnością. Z cyklu online skorzystały: **Biblioteka Publiczna w Pucku i Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Gminie Puck.**
Na koniec września **we Władysławowie** wzdłuż ulicy Hallera, a na początku października 2021 r. na puckim Starym Rynku prezentowaliśmy **urodzinową wystawę przygotowaną z okazji 10 lat współpracy w ramach OMGGS.** Na 10 planszach przedstawione zostały najważniejsze wydarzenia z metropolitalnej historii.

Powiat wejherowski

W powiecie wejherowskim trwa budowa **metropolitalnego węzła integracyjnego Rumia Janowo.** Prace przy drążeniu tunelu pod torami są zaawansowane. Zakończono przebudowę układu drogowego na drodze krajowej nr 6. Powstały parkingi po obu stronach torów oraz kładka dla pieszych. Inwestycja zakończy się jesienią 2022 r. W przygotowaniu jest centrum przesiadkowe w **Rumi.** W minionych latach oddano do użytku węzły integracyjne **w Gościcinie, Redzie i Wejherowie.**

Biuro OMGGS wspólnie z przedstawicielami metropolitalnych samorządów pracuje nad **Planem Zrównoważonej Mobilności dla całej metropolii (ang. SUMP),** który określi najważniejsze wyzwania transportowe w naszym regionie, a także wskaże kierunki rozwoju. W ramach prac nad SUMP, na przełomie maja i czerwca 2021 r. zaprosiliśmy mieszkańców Pomorza do dyskusji o największych wyzwaniach transportowych w regionie. **20 maja odbyły się warsztaty #MobilnaMetropolia dla mieszkańców powiatu wejherowskiego.** Mieszkańcy, eksperci, przedstawiciele stowarzyszeń, samorządowcy, radni i osoby odpowiedzialne w gminach za politykę transportową dyskutowali o transporcie zbiorowym, ruchu pieszym i rowerowym, poruszaniu się samochodem i parkowaniu, bezpieczeństwie ruchu drogowego, transporcie towarów, zarządzaniu mobilnością oraz wizji rozwoju transportu i komunikacji miejskiej.

Reda i Rumia są jednymi z 16 gmin, w których uruchomiony zostanie **rower metropolitalny Mevo.** Przetarg został rozstrzygnięty pod koniec tego roku. W sumie w powiecie wejherowskim będzie jeździć 118 rowerów i stanie 40 stacji.

Od 2019 r. metropolitalne samorządy biorą udział unikatowym na skalę kraju projekcie budowy dróg w ramach **Metropolitalnego Pakietu Drogowego w formule PPP.** Obecnie projektem zainteresowane są 23 samorządy, w tym z powiatu wejherowskiego: miasta **Wejherowo, Rumia i Reda oraz gminy Wejherowo, Gniewino i Szemud. Liderem projektu jest Rumia z burmistrzem Michałem Pasiecznym.** Samorządy zgłosiły do pakietu łącznie około 100

różnych odcinków dróg. Wartość inwestycji szacuje się wstępnie na 850 mln zł.

Samorządy z powiatu wejherowskiego po raz kolejny biorą udział we **wspólnych zakupach koordynowanych przez OMGGS.** W ciągu 10 lat funkcjonowania grup zakupowych udało się zaoszczędzić ponad 150 mln zł. Na **zakup rozdzielonej energii elektrycznej** zdecydowały się: miasta Wejherowo, Reda i Rumia oraz gminy Wejherowo, Linia, Szemud, Luzino i Łęczyce. Wspólny **zakup kompleksowej energii elektrycznej** zrealizują władze powiatu oraz gminy Wejherowo, Gniewino i Linia. W postępowaniu na **wspólne zakupy usług pocztowych** udział wzięły: miasta Rumia i Wejherowo oraz gminy Wejherowo i Szemud. **Olej opałowy** kupią wspólnie gminy Linia i Wejherowo. Na **zakupy gazu** zdecydowały się miasta Reda i Rumia oraz gminy Szemud i Wejherowo, z kolei we **wspólnych zakupach paliwa do samochodów** służbowych udział wzięła gmina Wejherowo. Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r.

Powiat wejherowski, Reda, Rumia, gminy Wejherowo, Linia i Szemud wzięły udział w metropolitalnym programie optymalizacji energii. Biuro OMGGS zajmuje się analizą opłata za energię w gminnych budynkach, przygotowujemy zalecenia dot. Zmian grup taryfowych, a także dokumenty do zakładu energetycznego, dzięki którym zmiany mogą być szybko wprowadzane. Do tej pory raporty optymalizacji opłat za energię przygotowaliśmy dla 32 samorządów i zgodnie z wyliczeniami, po wprowadzeniu rekomendacji, mogłyby one wspólnie zaoszczędzić ponad 3 mln zł.

Rumia oraz gminy Wejherowo i Szemud mają swoich przedstawicieli w grupie pracującej nad projektami uchwał rad gmin i procedurami wzorcowych konsultacji społecznych dot. uchwał krajobrazowych. Działania grupy przewidują również edukację urzędników, którzy będą wdrażać zapisy uchwał krajobrazowych w danych samorządach. Grupa będzie wspierać samorządy aż do etapu przyjęcia uchwały przez radę gminy.

Powiat wejherowski, miasto Wejherowo i gmina Szemud realizują projekty termomodernizacyjne. Do tej pory modernizację energetyczną zakończyły: gminy **Wejherowo i Luzino, miasta Rumia i Reda oraz powiat wejherowski.** Wartość projektów to **41,5 mln zł,** w tym dofinansowanie unijne to **25,8 mln zł.** W ramach projektów termomodernizacji poddanych zostało ponad 40 budynków użyteczności publicznej i gospodarstw domowych. Prace zostały wykonane m.in. w szkołach, budynkach komunalnych i należących do wspólnot mieszkaniowych, w obiekcie sportowym, remizach, bibliotece. **26 budynków** w powiecie wejherowskim przeszło **przegląd zakończonych termomodernizacji.** Audyty termomodernizacyjne zostały przeprowadzone w Wejherowie, Redzie, Rumi, Łebnie, Donimierzu i Koleczkowie. Od 2018 do 2021 r. najwięcej audytów termomodernizacyjnych przeprowadzono w gminie Luzino - w sumie w 15 budynkach.

Ze środków POIiŚ, w ramach projektu komplementarnego z ZIT, na terenie powiatu **w Rumi i Redzie** rozbudowywana jest **sieć ciepłownicza OPEC, a także termomodernizowana sieć ciepłownicza w Wejherowie.**

7 szkół z powiatu wejherowskiego weźmie udział w nowym metropolitalnym **projekcie edukacyjnym "Klimat w szkołach metropolii".** Projekt opiera się na działaniach, które mają podnieść świadomość mieszkańców metropolii na temat łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków. Na terenie 40 metropolitalnych szkół zgłoszonych do projektu zostaną wybudowane tzw. zielono-niebieskie inwestycje (skrzyniowy ogród deszczowy, gruntowy ogród deszczowy, zielona ściana, niecka infiltracyjna, albo kompostownik). W powiecie wejherowskim do projektu zgłosiły się: **SP nr 1 w Rumi, SP w Lini, SP nr 5 w Redzie, SP w Gościcinie, SP w Bolszewie, SP w Kielnie i Powiatowy Zespół Kształcenia Specjalnego w Wejherowie.**

Od 13 do 19 września metropolitalne samorządy i podległe im jednostki włączyły się w pierwsze **Dni Solidarności Klimatycznej (DSK).** Wspólnie zastanawialiśmy się, jak nasze działania wpływają na środowisko i co możemy zrobić, żeby powstrzymać degradację planety. **W Wejherowie** zorganizowano warsztaty - jak zbudować jeżostrefę i jak dokarmiać ptaki, Noc Nietoperzy, warsztaty artystyczno-ekologiczne zakończone wystawą. Dzieci mogły obejrzeć spektakl ekologiczny „Dusza lasu". Mieszkańcy otrzymali od miasta sadzonki kwiatów, drzew i krzewów oraz wzięli udział w Wielkim Sprzątaniu Świata.

Wspieramy samorządy w działaniach służących poprawie efektywności energetycznej i ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych. Ogłosiliśmy postępowanie na opracowanie potrzeb doradczych w tym zakresie oraz przygotowanie wniosku aplikacyjnego do Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) w programie **ELENA.** Do wspólnej inicjatywy zgłosiło się **25 metropolitalnych samorządów,** w tym z powiatu wejherowskiego **gminy Linia, Wejherowo, Szemud oraz miasta Rumia i Wejherowo.** Grant z programu ELENA może pokryć 90 procent kosztów zatrudnienia ekodoradców w gminach. Będą to specjaliści ds. energetycznych oraz odnawialnych źródeł energii.

Wejherowo zyskało ponad 15,5 mln zł dofinansowania na realizację projektu **„Rewitalizacja Śródmieścia Wejherowa".** Całkowita wartość projektu to ponad 19,7 mln zł. W 2021 r. zostały odnowione kolejne budynki należące do wspólnot mieszkaniowych. Przebudowano również fragmenty ciągu pieszego wzdłuż rzeki Cedron w rejonie ulic Wałowej oraz Rzeźnickiej. Projekt przewidywał m.in. budowę nowych ścieżek dla pieszych, zagospodarowanie terenów zielonych oraz nadbudowę istniejących betonowych nabrzeży rzeki Cedron, wykonanie oświetlenia i zamontowanie małej architektury. W rejonie ul. Rzeźnickiej zagospodarowane zostało podwórko przy ul. Judyckiego 9. W ramach rewitalizacji przebudowywana została też jedna z najstarszych ulic w mieście - ul. Kopernika. Oprócz nawierzchni, przebudowano kanalizację deszczową i sanitarną oraz sieć wodociągową i gazową. Wybudowane zostały chodniki, zjazdy na posesję, zatoka parkingowa. Inwestycja obejmuje także wykonanie zieleni, małej architektury oraz oświetlenia ulicy.

Rumia na zadanie **„Rewitalizacja Zagórza"** dostała 10,3 mln zł. Całkowita wartość projektu to 22,2 mln zł. W 2021 r. przy ul. Sabata 3 otwarto Klub Integracji Społecznej, oferujący kompleksowe wsparcie mieszkańcom Zagórza. Znajdują się tu klub młodzieżowy oraz świetlica dla młodszych dzieci.

Dorosłym świadczona jest pomoc w znalezieniu zatrudnienia. W ramach odnowy dzielnicy Zagórze wyremontowano też 10 budynków wielorodzinnych oraz zbudowano kładkę pieszo-rowerową nad Zagórską Strugą. Powstaje również nowe miejsce spędzania czasu wolnego na Wzgórzu Markowca. Zostaną tu zbudowane: tor rolkowo-rowerowy, ścianka wspinaczkowa, góra saneczkowa, park linowy, ścieżki piesze, schody terenowe, trasa kolarstwa górskiego, a nawet wieża i pomost widokowy. W powiecie realizowane są także projekty aktywizacji społeczno-zawodowej i usług społecznych. Głównym celem projektów jest aktywne włączenie oraz zwiększenie szans na zatrudnienie osób i rodzin zamieszkujących powiat wejherowski, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami poprzez wdrożenie kompleksowego programu aktywizacji społeczno - zawodowej.

Powiat wejherowski, miasta Wejherowo, Reda i Rumia oraz gmina Luzino uczestniczą w pracach nad **Standardem Minimum na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia.** Samorządy te podpisały deklarację partnerstwa na rzecz wdrażania standardu, ich przedstawiciele uczestniczyli w spotkaniach tematycznych w ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej. Powiat wejherowski oraz miasta Wejherowo i Reda przeprowadziły również ankietę badającą potrzeby osób z niepełnosprawnościami i opiekunów. Przedstawiciele Wejherowa i Redy uczestniczyli w spotkaniu dla koordynatorów budżetów obywatelskich z dostępności i otrzymali proponowane zapisy do regulaminów. Przedstawiciele Wejherowa uczestniczą również w pracach nad **Standardem Minimum w Integracji Imigrantów.** Biblioteka w Wejherowie uczestniczy w pracach zespołu ds. nauczania języka polskiego. Przedstawiciele miasta uczestniczyli również w konferencji dwóch standardów 17 listopada 2021 r.

Dzięki OWES w powiecie wzmacniane są inicjatywy powstania podmiotów ekonomii społecznej, które zatrudniają osoby z grup wykluczenia. Część samorządów w powiecie korzysta z tzw. sieci współpracy, która ułatwia współpracę samorządów i edukację pracowników nt. korzystania z ekonomii społecznej. Porozumienie o współpracy podpisały miasto Wejherowo, Reda, Luzino, Linia, a planuje Rumia. Przykładem korzystania ze wsparcia OWES jest m.in. cykl spotkań dla NGO we współpracy z Radą Działalności Pożytku Publicznego powiatu wejherowskiego i COP (Centrum Organizacji Pozarządowych). Dzięki OWES w powiecie wzmacniane są inicjatywy powstania podmiotów ekonomii społecznej, które zatrudniają osoby z grup wykluczenia. W trwałym wsparciu animacyjnym i Doradcy Kluczowego, korzystając z usług OWES jest spółdzielnia socjalna osób prawnych Kaszubia z gminy Wejherowo. Miasto Wejherowo z miastem Reda (powiat wejherowski) przy wsparciu animacyjnym OWES stworzyły Grupę Inicjatywną (GI), celem utworzenia w roku 2022 r. spółdzielni osób prawnych do realizacji zadań gminnych. W grudniu rady miejskie Wejherowa i Redy podjęły uchwały o utworzeniu spółdzielni osób prawnych KOMPAS w branży usług opiekuńczych i innych usług komunalnych. Miasto Wejherowo od kilku lat udostępnia lokal dla fundacji prowadzącej sklep charytatywny, gdzie pracują osoby niepełnosprawne.

Gmina Szemud włączyła się do Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej (tzw. SIM Metropolitalny), której zadaniem będzie budowa tanich mieszkań na wynajem. Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa (dawny TBS) to propozycja dla osób i rodzin o średnich dochodach, których nie stać na zakup lub wynajem mieszkania na rynku komercyjnym oraz nie mają zdolności kredytowej.

W ramach działań profilaktycznych dla mieszkańców powiatu wejherowskiego realizowany jest **metropolitalny Program Profilaktyki Cukrzycy typu 2.** Program otrzymał dofinansowanie unijne w wysokości ponad 3 mln zł. Zakłada on wczesną identyfikację osób ze stanem przedcukrzycowym, także chorych na cukrzycę w fazie jej bezobjawowego przebiegu. Docelowo ma być przebadanych 3 tys. mieszkańców powiatu.

Aż 3 gminy z powiatu wejherowskiego znajdują się w TOP 10 gmin w metropolii z największym przyrostem mieszkańców. Porównując dane z końca 2020 r. i połowy 2021 r. w **gminie Wejherowo** przybyło 324 mieszkańców (4 miejsce w OMGGS), w **gminie Szemud** – 220 (6 miejsce), w **gminie Luzino** – 150 (9 miejsce).

Ustawa metropolitalna to temat, który wielokrotnie gościł na terenie powiatu wejherowskiego w ostatnim roku. 6 września 2021 r. podczas kongresu Smart Metropolia burmistrz Rumi **Michał Pasieczny** i wójt gminy Linia **Bogusława Engelbrecht** brali udział w posiedzeniu senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej. Podczas posiedzenia omawiano ocenę prawodawstwa dotyczącego współpracy metropolitalnej w Polsce na podstawie doświadczeń 4 lat istnienia GZM oraz 10 lat funkcjonowania OMGGS. Obrady zakończono wnioskiem o skierowanie do marszałek Sejmu listu w sprawie pilnego podjęcia prac legislacyjnych projektu ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim. W 2021 r. przeprowadziliśmy szereg działań promocyjnych, które pokazywały mieszkańcom metropolii korzyści wynikające z uchwalenia ustawy metropolitalnej dla Pomorza. W pierwszej połowie roku Twoja Telewizja Morska wyprodukowała i wyemitowała na swoich kanałach materiał filmowy dot. ustawy metropolitalnej z udziałem samorządowców z powiatu wejherowskiego w którym wystąpili: **Jarosław Wejer, wójt Luzina, Krzysztof Krzemiński, burmistrz Redy, Bogusława Engelbrecht, wójt Linii i Piotr Wittbrodt, wójt Łęczyc.**

Przedstawiciele instytucji kultury z powiatu wejherowskiego wzięli udział w programie **Dostępne Domy Kultury,** dzięki którym całe zespoły miały okazję poznać perspektywę osób z niepełnosprawnościami, sprawdziły, co może być dla nich największą barierą podczas uczestnictwa w ofercie kulturalnej. Szkolenia prowadzili trenerzy Fundacji Kultury Bez Barier i zostały poprzedzone cyklem warsztatów merytorycznych z obsługi klienta z niepełnosprawnością. Z cyklu online skorzystały: **Wejherowskie Centrum Kultury, Gminny Dom Kultury w Lini, Fabryka Kultury w Redzie, Gminny Ośrodek Kultury w Luzinie.**

6 września na gdańskim stadionie już po raz 9. odbył się kongres **Smart Metropolia** - w tym roku pod hasłem “Inteligentny samorząd”. W jednej z debat poświęconej roli i przyszłości samorządu w Polsce

uczestniczyła wiceprezydent Wejherowa Beata Rutkiewicz.

Powiat lęborski

Wspólnie z samorządowcami, biuro OMGGS pracuje nad **Planem Zrównoważonej Mobilności dla całej metropolii (ang. SUMP),** który określi najważniejsze wyzwania transportowe w naszym regionie, a także wskaże kierunki rozwoju. W ramach prac nad SUMP, na przełomie maja i czerwca 2021 r. zaprosiliśmy mieszkańców Pomorza do dyskusji o największych wyzwaniach transportowych w regionie. **25 maja odbyły się warsztaty dla mieszkańców powiatu lęborskiego. Na 9 warsztatach #MobilnaMetropolia,** we wszystkich metropolitalnych powiatach, spotkało się w sumie kilkaset osób. Mieszkańcy, eksperci, przedstawiciele stowarzyszeń, samorządowcy, radni i osoby odpowiedzialne w gminach za politykę transportową dyskutowali o transporcie zbiorowym, ruchu pieszym i rowerowym, poruszaniu się samochodem i parkowaniu, bezpieczeństwie ruchu drogowego, transporcie towarów, zarządzaniu mobilnością oraz wizji rozwoju transportu i komunikacji miejskiej.

Samorządy z powiatu lęborskiego po raz kolejny biorą udział we **wspólnych zakupach koordynowanych przez OMGGS.** W ciągu 10 lat funkcjonowania grup zakupowych udało się zaoszczędzić ponad 150 mln zł. Na **zakup rozdzielonej energii elektrycznej** zdecydowały się władze powiatu lęborskiego i miasta Lęborka, a na **zakupy gazu** - Powiatowy Urząd Pracy w Lęborku. Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r.

Władze Lęborka mają swoich przedstawicieli w grupie pracującej nad projektami uchwał rad gmin i procedurami wzorcowych konsultacji społecznych **dot. uchwał krajobrazowych.** Działania grupy przewidują również edukację urzędników, którzy będą wdrażać zapisy uchwał krajobrazowych w danych samorządach. Grupa będzie wspierać samorządy aż do etapu przyjęcia uchwały przez radę gminy.

Lębork uczestniczy w pracach nad **Standardem Minimum na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia.** Podpisał deklarację partnerstwa na rzecz wdrażania standardu, jego przedstawiciele uczestniczyli w spotkaniach tematycznych w ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej.

OMGGS bierze udział w pracach nad strategią rozwoju ponadlokalnego oraz strategią ZIT. Starosta powiatu lęborskiego, pani Alicja Zajączkowska decyzją Rady OMGGS w listopadzie została powołana do składu Komitetu Sterującego ds. Prac nad Strategią Rozwoju Ponadlokalnego.

W połowie roku w Gdańsku odbyło się (po raz drugi w historii OMGGS) **spotkanie przewodniczący rad metropolitalnych samorządów.** Wśród tematów rozmów znalazły się m.in. ustawa metropolitalna, potrzeby transportowe mieszkańców gmin OMGGS, ochrona środowiska i wspólne działania, jak np. zakupy grupowe. Przewodniczący zgodnie ustalili, że istnieje potrzeba cyklicznych spotkań i omawiania wspólnych tematów. **Powiat lęborski reprezentował Jarosław Litwin, przewodniczący Rady Miejskiej w Lęborku.**

Przedstawiciele instytucji kultury z siedzibą w Lęborku brali udział w spotkaniach, szkoleniach

i wizytach studyjnych organizowanych w ramach **Metropolitalnej Kadry Kultury.** Szkolenia dotyczyły m.in. radzenia sobie w kryzysie związanym z pandemią, komunikacji w zespole czy relacji pomiędzy organizatorem a zarządzającymi instytucjami kultury. W 2021 roku po raz pierwszy włączyliśmy się w promocję działań w ramach **Europejskich Dni Dziedzictwa,** służących rozwojowi lokalnej turystyki. Podczas obchodów w dwa weekendy września pomorskie instytucje, w tym **Muzeum w Lęborku,** organizowały darmowe wydarzenia dla publiczności. W 2021 roku powstała również strona **www.mkk.metropoliagdansk.pl** oraz mapa instytucji kultury, w ramach której zostało ujętych kilkaset instytucji i organizacji pozarządowych związanych z kulturą, w tym podmioty z Lęborka. W prezydium Komisji Kultury zasiada przedstawicielka **Młodzieżowego Domu Kultury w Lęborku - Teresa Szczepańska.**

Piątek z metropolią to cykl w mediach społecznościowych, w którym zachęcamy mieszkańców do odwiedzenia najpiękniejszych zakątków metropolii. Na profilach OMGGS na Facebooku, Instagramie i Twitterze prezentujemy miejsca warte zobaczenia, lokalne atrakcje, ciekawostki związane z daną gminą, zaglądamy do historii oraz podpowiadamy jak dojechać. Wpisy powstają przy współpracy z pracownikami odpowiedzialnymi w urzędach gmin za promocję. Dotychczas podczas cyklu #PiątekzMetropolią odwiedziliśmy wirtualnie 46 metropolitalnych samorządów, w tym **Miasto Lębork.**

Powiat kartuski

W powiecie kartuskim powstało **5 węzłów** integracyjnych oraz **szósty** w partnerstwie z miastem Gdańsk. Centra przesiadkowe zrealizowano w Kartuzach, Gołubiu (gmina Stężyca), Sierakowicach, Somoninie oraz Żukowie. Wartość wszystkich inwestycji to **89 mln zł,** w tym dofinansowanie unijne to **39 mln zł.** W 2021 roku zakończono wszystkie prace budowlane przy węźle Żukowo. W pobliżu przystanku PKM Żukowo Wschodnie, przy ul. Tuwima powstał oświetlony parking dla 106 samochodów oraz zadaszony parking dla 20 rowerów. Przebudowano ulice Pożarną i Tuwima w Żukowie, powstał system monitoringu oraz informacji miejskiej. Utworzono 15 km tras rowerowych w miejscowościach: Żukowo, Borkowo, Rutki, Glincz, Otomino i Małkowo. Koszt wszystkich prac to **14,9 mln zł,** z czego **6,2 mln zł** to środki z UE. Na ukończeniu są prace przy trasach dojazdowych do węzła Gdańsk-Rębiechowo. Cała inwestycja zakończy się w pierwszej połowie 2022 r.

Biuro OMGGS wspólnie z przedstawicielami metropolitalnych samorządów pracuje nad **Planem Zrównoważonej Mobilności dla całej metropolii (ang. SUMP),** który określi najważniejsze wyzwania transportowe w naszym regionie, a także wskaże kierunki rozwoju. W ramach prac nad SUMP, na przełomie maja i czerwca 2021 r. zaprosiliśmy mieszkańców Pomorza do dyskusji o największych wyzwaniach transportowych w regionie. 27 maja odbyły się warsztaty dla mieszkańców powiatu kartuskiego.

Kartuzy, Sierakowice, Żukowo, Somonino i Stężyca są jednymi z 16 gmin, w których uruchomiony

zostanie **rower metropolitalny Mevo.** Przetarg został rozstrzygnięty pod koniec tego roku. W sumie w powiecie kartuskim będzie jeździć **115** rowerów i stanie **30** stacji.

Od 2019 r. metropolitalne samorządy biorą udział w unikatowym na skalę kraju projekcie budowy dróg w ramach **Metropolitalnego Pakietu Drogowego w formule PPP.** Obecnie projektem zainteresowane są 23 samorządy, w tym z powiatu kartuskiego: **Kartuzy, Żukowo i gmina Chmielno.** Samorządy zgłosiły do pakietu łącznie około 100 różnych odcinków dróg. Wartość inwestycji szacuje się wstępnie na 850 mln zł.

Samorządy z powiatu kartuskiego po raz kolejny biorą udział we **wspólnych zakupach koordynowanych przez OMGGS.** W ciągu 10 lat funkcjonowania grup zakupowych udało się zaoszczędzić ponad 150 mln zł. Na zakup **rozdzielonej energii elektrycznej** zdecydowały się władze powiatu kartuskiego, Żukowa, Chmielna i Somonina. Do **kompleksowego zakupu energii elektrycznej** przystąpiły władze Żukowa, Chmielna i Przodkowa.

W postępowaniu na dostawę **gazu ziemnego** biorą udział Żukowo i Chmielno, a na wspólne zakupy usług pocztowych zdecydowały się władze powiatu kartuskiego, Żukowa, Chmielna i Somonina. Żukowo przystąpiło też do wspólnych zakupów **oleju opałowego.** Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r. Zapisy do grup zakupowych na kolejny rok odbędą się w pierwszej połowie przyszłego roku.

Biuro OMGGS od 3 lat prowadzi metropolitalny program optymalizacji energii. Do tej pory raporty optymalizacji opłat za energię przygotowaliśmy dla 32 samorządów i zgodnie z wyliczeniami, po wprowadzeniu rekomendacji, mogłyby one wspólnie zaoszczędzić ponad 3 mln zł. **Nasze rekomendacje wprowadziły już Żukowo i Chmielno, w trakcie są Sierakowice.**

Żukowo ma swoich przedstawicieli w grupie pracującej nad projektami uchwał rad gmin i procedurami wzorcowych konsultacji społecznych **dot. uchwał krajobrazowych.** Działania grupy przewidują również edukację urzędników, którzy będą wdrażać zapisy uchwał krajobrazowych w danych samorządach. Grupa będzie wspierać samorządy aż do etapu przyjęcia uchwały przez radę gminy.

W powiecie kartuskim oraz gminach realizowanych było **7 projektów termomodernizacyjnych: w gm. Kartuzy** (w I etapie zmodernizowano budynki 3 szkół podstawowych - SP nr 1 w Kartuzach, SP w Kolonii i SP w Brodnicy Górnej oraz przedszkola w Brodnicy Górnej, a w II etapie budynki Zespołu Szkół w Kiełpinie oraz Ośrodka Geriatrycznego w Sianowie), **w gm. Przodkowo** (zmodernizowano 4 budynki: SP w Czeczewie, SP w Szarłacie, Biblioteki Publicznej w Przodkowie i remizy OSP w Smołdzinie), **w pow. kartuskim** (zmodernizowano 4 budynki: PCPR w Kartuzach, SOSW w Żukowie, DPS w Kobysewie - filia Sulęczyno i DPS w Kobysewie k. Przodkowa oraz - w kolejnym etapie - 3 budynki Powiatowego Centrum Zdrowia w Kartuzach), **w gm. Somonino** (zmodernizowano budynki: OSP w Ostrzycach, Gminnego Przedszkola w Goręczynie, OSP z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Somoninie oraz budynki komunalne w Egiertowie, Połęczynie i Goręczynie) oraz w **gm. Żukowo**

(zmodernizowano 4 budynki użyteczności publicznej). Wartość projektów wynosi **28,95 mln zł,** w tym dofinansowanie unijne to **14,42 mln zł.** W ramach projektów termomodernizacji poddanych zostało 27 budynków użyteczności publicznej i komunalnych. **13 budynków** w powiecie kartuskim przeszło **przegląd zakończonych termomodernizacji.** Audyty termomodernizacyjne zostały przeprowadzone w 2018 r. w budynku Powiatowego Centrum Zdrowia w Kartuzach oraz w budynku Biblioteki Publicznej w Przodkowie, w 2019 r. w budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Żukowie, w GOK z OSP w Somoninie oraz w gminie Kartuzy w szkołach podstawowych w Brodnicy Górnej i w Kolonii oraz w SP nr 1 w Kartuzach, a także w budynku przedszkola w Brodnicy Górnej. W 2021 r. audyty zakończyły się w budynku Powiatowego Centrum Zdrowia w Kartuzach oraz w szkołach podstawowych w Chwaszczynie, Leźnie, Skrzeszewie i Pępowie.

5 szkół z powiatu kartuskiego weźmie udział w nowym metropolitalnym **projekcie edukacyjnym "Klimat w szkołach metropolii".** Projekt opiera się na działaniach, które mają podnieść świadomość mieszkańców metropolii na temat łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków. Na terenie 40 metropolitalnych szkół zgłoszonych do projektu zostaną wybudowane tzw. zielono-niebieskie inwestycje. W powiecie kartuskim do projektu zgłosiły się: Szkoła Podstawowa nr 1 i nr 2 w Żukowie, SP w Borczu (na ich terenie zostaną zbudowane skrzyniowe ogrody deszczowe) oraz SP w Niestępowie i SP w Chwaszczynie (powstaną tam gruntowe ogrody deszczowe).

Wspieramy samorządy w działaniach służących poprawie efektywności energetycznej i ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych. Ogłosiliśmy postępowanie na opracowanie potrzeb doradczych w tym zakresie oraz przygotowanie wniosku aplikacyjnego do Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) w programie **ELENA.** Do wspólnej inicjatywy zgłosiło się **25 metropolitalnych samorządów,** w tym z powiatu kartuskiego **Żukowo i gmina Sierakowice.** Grant z programu ELENA może pokryć 90 procent kosztów zatrudnienia ekodoradców w gminach. Będą to specjaliści ds. energetycznych oraz odnawialnych źródeł energii.
W ramach ZIT w Kartuzach realizowany był projekt rewitalizacji centrum. Projekt, którego wartość wyniosła **20,91 mln zł,** zakładał m.in. adaptację Dworu Kaszubskiego przy ul. Gdańskiej. Swoje miejsce znalazły tam Klub Integracji Społecznej oraz Centrum Usług Społecznych, z ofertą skierowaną do osób niesamodzielnych, ich opiekunów oraz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Część zadań Klubu Integracji Społecznej realizowana jest w nowej siedzibie Biblioteki, która od września 2018 r. rezyduje w nowo wybudowanym budynku dworca kolejowego. Zagospodarowano i uzupełniono małą architekturę na Rynku, zrewitalizowano parki im. A. Majkowskiego (2020) oraz im. dr. H.Kotowskiego (2019) wraz z budową boiska wielofunkcyjnego przy SP nr 1. W projekcie ujęto również remonty części wspólnych (klatki schodowe, obejścia) w budynkach 23 wspólnot mieszkaniowych. Gmina Kartuzy przeznaczyła **ćwierć miliona zł** na projekty rewitalizacyjne zgłaszane przez mieszkańców w ramach **Kartuskich Inicjatyw Mieszkańców.** Dzięki temu mieszkańcy zyskali nowe miejsca do wspólnego spędzania czasu m.in. z placem zabaw

i miejscami do grillowania. W 2021 r. udostępniono dla mieszkańców **strefę do grillowania** przy parkingu przy ul. Wzgórze Wolności oraz przeprowadzono - przy udziale mieszkańców - **renowację pomnika** nauczycieli przy SP nr 1. Dofinansowanie unijne projektu rewitalizacyjnego w Kartuzach wyniosło **12,3 mln zł.**

W Żukowie w ramach programu inwestycyjno-społecznego polegającego na **„Rewitalizacji Starego Centrum Żukowa”,** Urząd Gminy zlecił przebudowę zabytkowego obiektu będącego dawniej spichlerzem. Pełni on funkcję reprezentacyjnego i nowoczesnego Centrum Kultury; swoją siedzibę ma tam również gminne **Centrum Aktywności Rodzin.** Odbywają się tu zajęcia grupowe i indywidualne oraz świadczone są usługi specjalistyczne. Projekt utworzenia centrum zakończył się w czerwcu 2021 r. Na obszarze przylegającym do zmodernizowanego budynku dawnego spichlerza **przebudowano fragment ulicy 3-go Maja.** Zagospodarowano też przestrzeń parkową oraz odtworzono zbiornik wodny. Dofinansowanie UE wyniosło ponad **7,3 mln zł,** a całkowita wartość projektu to **ponad 14,2 mln zł.**

Powiat kartuski, Kartuzy oraz gminy Sierakowice, Chmielno, Sulęczyno, Stężyca i Somonino uczestniczą w pracach nad **Standardem Minimum na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia.** Samorządy te podpisały deklarację partnerstwa na rzecz wdrażania standardu, a ich przedstawiciele uczestniczyli w spotkaniach tematycznych w ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej. Spośród wszystkich gmin realizujących Standard, Kartuzy najbardziej skutecznie przeprowadziły ankietę badającą poziom życia OzN i opiekunów. Kartuzy zadeklarowały opracowanie Standardów Dostępności we współpracy z Politechniką Gdańską. Ankietę przeprowadziły też gminy Chmielno i Sulęczyno. Żukowo wprowadziło ciche godziny w urzędach, aby ułatwić obsługę klientów w spektrum autyzmu.

Powiat kartuski wyróżnia się liczbą powstających spółdzielni. Powiat Kartuski, Gmina Kartuzy, Somonino, Stężyca, Sierakowice, Chmielno podpisały porozumienie do udziału w sieci współpracy JST-OWES. Podpisanie porozumienia planuje również Żukowo. Dzięki zaangażowaniu gminy wnoszą wkład własny do projektu **OWES.** Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Wejherowskiego i Centrum Organizacji Pozarządowych w Kartuzach zorganizowały cykle spotkań z lokalnymi NGO. OWES zapewnia stałe wsparcie doradcze i usługowe działającym spółdzielniom, w tym spółdzielni socjalnej osób prawnych Kaszubska Ostoja, spółdzielniom osób fizycznych: Słoneczne Wzgórze ze Stężycy, Pozytywka z Kartuz, Lary Bar z Kartuz, Pasja z Dzierżążna, Bezpieczni Podopieczni z Żukowa, a także Fundacji Słoneczne Wzgórze ze Stężycy, Fundacji Alpaki na Kaszubach z Nowej Huty, Fundacji Izba Regionalna Zgorzałe z gminy Stężyca. Pomorskie Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Społecznej z Nowych Łosienic (gmina Stężyca) oraz Gmina Żukowo dzięki OWES zawiązały grupę inicjatywną, celem stworzenia w roku 2022 r. spółdzielni osób prawnych do realizacji zadań gminnych. Gmina Kartuzy przy wsparciu animacyjnym i doradczym OWES stworzyła spółkę non profit, do prowadzenia społecznego cateringu. **OWES sfinansował 7 miejsc pracy o wartości ok. 210 tys. zł (dotacje, pomostówki).**

Dla mieszkańców powiatu kartuskiego będzie realizowany **metropolitalny Program Profilaktyki Cukrzycy typu 2.** Zakłada on wczesną identyfikację osób ze stanem przedcukrzycowym, także chorych na cukrzycę w fazie jej bezobjawowego przebiegu. Przebadanych zostanie 1390 mieszkańców powiatu. Powiat kartuski na ten program otrzymał 532 tys. zł z UE.

Przedstawiciele instytucji kultury z powiatu kartuskiego wzięli udział w programie **Dostępne Domy Kultury,** dzięki którym zespoły miały okazję poznać perspektywę osób z niepełnosprawnościami, sprawdziły, co może być dla nich największą barierą podczas uczestnictwa w ofercie kulturalnej. Szkolenia prowadzili trenerzy Fundacji Kultury Bez Barier i zostały poprzedzone cyklem warsztatów merytorycznych z obsługi klienta z niepełnosprawnością. Ze szkolenia stacjonarnego skorzystał **Ośrodek Kultury i Sportu w Żukowie.** Przedstawiciele instytucji kultury brali udział w spotkaniach, szkoleniach i wizytach studyjnych organizowanych w ramach **Metropolitalnej Kadry Kultury.** Szkolenia dotyczyły m.in. radzenia sobie w kryzysie związanym z pandemią, komunikacji w zespole czy relacji pomiędzy organizatorem a zarządzającymi instytucjami kultury.

Na przełomie października i listopada **w Kartuzach** wzdłuż ulicy Dworcowej prezentowaliśmy **urodzinową wystawę przygotowaną z okazji 10 lat współpracy** w ramach OMGGS. Na 10 planszach przedstawione zostały najważniejsze wydarzenia z metropolitalnej historii.

Powiat gdański

W powiecie gdańskim zakończyła się budowa **3 metropolitalnych węzłów integracyjnych: Pruszcz Gdański, Pszczółki i Cieplewo.** 18 maja 2021 r. odbyło się oficjalne podsumowanie wszystkich inwestycji, które w sumie kosztowały **49 mln zł,** z czego **26 mln zł** pokryła UE. Inwestycje, które rozpoczęły się w 2017 r., obejmowały także budowę i przebudowę dróg, chodników, tras rowerowych i miejsc parkingowych. Powstały parkingi na 239 aut, 156 rowerów oraz 16 km dróg rowerowych i chodników. W sumie na terenie 5 samorządów: **Gmina Miejska Pruszcz Gdański, Gmina Pruszcz Gdański, Gmina Pszczółki, Gmina Trąbki Wielkie oraz Powiat Gdański zrealizowano 23 inwestycje.**

Biuro OMGGS wspólnie z przedstawicielami metropolitalnych samorządów pracuje nad **Planem Zrównoważonej Mobilności dla całej metropolii (ang. SUMP),** który określi najważniejsze wyzwania transportowe w naszym regionie, a także wskaże kierunki rozwoju. W ramach prac nad SUMP, na przełomie maja i czerwca 2021 r. zaprosiliśmy mieszkańców Pomorza do dyskusji o największych wyzwaniach transportowych w regionie. **1 czerwca odbyły się warsztaty dla mieszkańców powiatu gdańskiego.**

Miasto Pruszcz Gdański oraz gmina Kolbudy są jednymi z 16 gmin, w których uruchomiony zostanie **rower metropolitalny Mevo.** Przetarg został rozstrzygnięty pod koniec tego roku. W sumie w powiecie gdańskim będzie jeździć 112 rowerów i staną 34 stacje.

Od 2019 r. metropolitalne samorządy biorą udział w unikatowym na skalę kraju projekcie budowy dróg w ramach **Metropolitalnego Pakietu Drogowego**

w formule PPP. Obecnie projektem zainteresowane są 23 samorządy OMGGS, **w tym z powiatu gdańskiego: gminy Trąbki Wielkie, Cedry Wielkie oraz Pruszcz Gdański.** Wszystkie samorządy zgłosiły do pakietu łącznie około 100 różnych odcinków dróg. Wartość inwestycji szacuje się wstępnie na 850 mln zł.

Samorządy z powiatu gdańskiego po raz kolejny biorą udział we **wspólnych zakupach koordynowanych przez OMGGS.** Do tej pory dzięki wspólnym zamówieniom publicznym udało się zaoszczędzić ponad 150 mln zł. Na **zakup rozdzielonej energii elektrycznej** zdecydowały się władze powiatu, gminy Pszczółki oraz gminy Cedry Wielkie. Wspólny **zakup kompleksowej energii elektrycznej** zrealizują: miasto i gmina Pruszcz Gdański (w tym także Eksplorator, OKS i Biblioteka Publiczna Gminy Pruszcz Gdański), gminy Przywidz, Trąbki Wielkie, Pszczółki oraz Cedry Wielkie. W postępowaniu na **wspólne zakupy usług pocztowych** udział wzięły: władze powiatu, miasto i gmina Pruszcz Gdański, gmina Kolbudy, Trąbki Wielkie, Pszczółki oraz Cedry Wielkie. **Olej opałowy** kupią wspólnie: władze powiatu, gminy Suchy Dąb oraz Cedry Wielkie. Na **zakupy gazu** zdecydowały się gmina i miasto Pruszcz Gdański, z kolei we **wspólnych zakupach paliwa do samochodów** służbowych udział wzięła gmina Cedry Wielkie. Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r.

Wszystkie gminy z powiatu gdańskiego wzięły udział w **metropolitalnym programie optymalizacji energii. Jako pierwsza do programu zgłosiła się gmina Pszczółki,** która w zaledwie kilka miesięcy oszczędziła 30 tys. zł. Biuro OMGGS zajmuje się analizą opłat za energię w gminnych budynkach, przygotowujemy zalecenia dot. zmian grup taryfowych, a także dokumenty do zakładu energetycznego, dzięki którym zmiany mogą być wprowadzane szybko. Do tej pory raporty optymalizacji opłat za energię przygotowaliśmy dla 32 samorządów i zgodnie z wyliczeniami, po wprowadzeniu rekomendacji, mogłyby one wspólnie zaoszczędzić ponad 3 mln zł. W powiecie gdańskim optymalizacja wdrażana jest w **gminach Kolbudy, Trąbki Wielkie oraz Pszczółki.**

Gmina Pruszcz Gdański, miasto Pruszcz Gdański oraz Kolbudy mają swoich przedstawicieli w grupie pracującej nad projektami uchwał rad gmin i procedurami wzorcowych konsultacji społecznych **dot. uchwał krajobrazowych.** Działania grupy przewidują również edukację urzędników, którzy będą wdrażać zapisy uchwał krajobrazowych w danych samorządach. Grupa będzie wspierać samorządy aż do etapu przyjęcia uchwały przez radę gminy.

W powiecie gdańskim oraz gminach **Trąbki Wielkie, Pszczółki, Cedry Wielkie, Pruszcz Gdański, Przywidz i miasto Pruszcz Gdański realizowanych jest 7 projektów termomodernizacyjnych.** Wartość projektów to 27,7 mln zł, w tym dofinansowanie unijne to 11,9 mln zł. W ramach projektów termomodernizacji poddanych zostało 29 budynków użyteczności publicznej oraz 47 gospodarstw domowych. Prace zostały wykonane m.in. w szkołach, urzędach czy budynkach komunalnych. Wyremontowano także remizę OSP w Jodłownie, bibliotekę i GOK w Przywidzu. **12 budynków w powiecie gdańskim przeszło przegląd zakończonych termomodernizacji.** W 2018 r. audyty

zostały przeprowadzone w budynku Zespołu Szkół Ogrodniczych i Ogólnokształcących w Pruszczu Gdańskim oraz Urzędu Gminy w Pszczółkach. W 2019 r. w Urzędzie Gminy i budynku szkoły w Kolbudach oraz w Szkole Podstawowej Buszkowy, a także w Urzędzie Gminy i w budynku komunalnym przy ul. Płażyńskiego w Cedrach Wielkich, w Szkole Podstawowej oraz w budynku komunalnym w Giemlicach, w Szkole Podstawowej Trutnowy i budynku Publicznego Gimnazjum w Pszczółkach. W 2021 r. przeprowadzono audyt budynku Szkoły Podstawowej w Pszczółkach.

6 szkół z powiatu gdańskiego weźmie udział w nowym metropolitalnym projekcie edukacyjnym "Klimat w szkołach metropolii". Projekt opiera się na działaniach, które mają podnieść świadomość mieszkańców metropolii na temat łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków. Na terenie 40 metropolitalnych szkół zgłoszonych do projektu zostaną wybudowane tzw. zielono-niebieskie inwestycje. W powiecie gdańskim do projektu zgłosiły się: **Szkoła Podstawowa nr 4 w Pruszczu Gdańskim, Szkoły Podstawowe w Kłodawie, Łęgowie, Suchym Dębie i Pszczółkach oraz Zespół Kształcenia i Wychowania w Bielkówku. W placówkach zostaną wybudowane skrzyniowe ogrody deszczowe, zielone ściany lub niecka infiltracyjna.**

OMGGS wspiera samorządy w działaniach służących poprawie efektywności energetycznej i ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych. Ogłosiliśmy postępowanie na opracowanie potrzeb doradczych w tym zakresie oraz przygotowanie wniosku aplikacyjnego do Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) **w programie ELENA.** Do wspólnej inicjatywy zgłosiło się 25 metropolitalnych samorządów, w tym **z powiatu gdańskiego: Cedry Wielkie, miasto i gmina Pruszcz Gdański, Pszczółki, Suchy Dąb, Trąbki Wielkie.** Grant z programu ELENA może pokryć 90 procent kosztów zatrudnienia ekodoradców w gminach. Będą to specjaliści ds. energetycznych oraz odnawialnych źródeł energii.

W ramach **aktywizacji zawodowej** w Starostwie Powiatowym w Pruszczu Gdańskim 14 czerwca 2021 marszałek Mieczysław Struk oraz Starosta Powiatu Gdańskiego podpisali umowę o dofinansowanie projektu pt. **"Mieszkańcy Powiatu Gdańskiego aktywni zawodowo – etap III".** Dzięki unijnemu wsparciu **ponad 130 mieszkańców** powiatu otrzyma wsparcie związane z ich aktywizacją zawodową. Osoby pozostające bez pracy uzyskają pomoc w zdobyciu kwalifikacji niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Wartość projektu to blisko **2,5 mln zł,** a unijne dofinansowanie wyniesie **2,3 mln zł.** W trakcie realizacji jest także projekt **„Mieszkańcy Powiatu Gdańskiego aktywni zawodowo - etap II",** w ramach którego dotychczas wsparciem objęto 140 osób, w tym ponad **60 osób** podjęło lub kontynuuje zatrudnienie. Projekt obejmuje szkolenia, kursy, staże, zatrudnienie subsydiowane i doposażenie stanowiska dla osób pozostających bez pracy oraz pracujących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Objęto wsparciem także **16 migrantów.** Dofinansowanie UE w projekcie wynosi **2,1 mln zł.** W ramach **aktywizacji społeczno-zawodowej** 19 kwietnia podpisano umowę o dofinansowanie projektu **„Przyszłość bez barier - integracja w powiecie gdańskim".** Projekt realizowany w partnerstwie

z Towarzystwem Pomocy Brata Alberta ma na celu zwiększenie aktywności społeczno – zawodowej 235 osób bezrobotnych lub biernych zawodowo (w tym 36 osób z niepełnosprawnościami). W ramach projektu 20 października w Pruszczu Gdańskim otwarte zostało Centrum Integracji Społecznej. Centrum służyć będzie pomocą osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Oferta pomocy skierowana będzie szczególnie do osób z niepełnosprawnościami oraz kobiet mających problem z powrotem na rynek pracy po okresie macierzyństwa. 19 kwietnia podpisano także umowę na projekt z zakresu rozwoju usług społecznych tj. **„Wsparcie to podstawa - rozwój usług społecznych w powiecie gdańskim".** To projekt ukierunkowany na zwiększenie katalogu spersonalizowanych usług społecznych dla min. **100** uczestników z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym: dzieci w wieku 0-6 lat, 7-11 lat oraz młodzieży w wieku 12-21 lat doświadczających traum, stresu pourazowego oraz pogłębiających się napięć prowadzących do zaburzeń psychospołecznych, zdrowotnych i psychicznych. Przewidziano wsparcie profilaktyczne dla rodzin, dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej, szczególnie z rozpoznaniem zaburzeń zachowania i emocji.

Gminy Pruszcz Gdański, Przywidz, Trąbki Wielkie, Pszczółki, Cedry Wielkie uczestniczą w pracach nad **Standardem Minimum na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia.** Gminy podpisały deklarację partnerstwa na rzecz wdrażania standardu, ich przedstawiciele uczestniczyli w spotkaniach tematycznych w ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej. Gminy Pruszcz Gd. i Cedry Wielkie przeprowadziły również ankietę badającą potrzeby OzN i opiekunów.

W ramach OWES, nowym i jedynym w regionie działaniem jest **sieć współpracy samorządów.** Na podstawie porozumienia Cedry Wielkie i gmina miejska Pruszcz Gdański oddelegowały swoich pracowników do stałej współpracy w tematyce ekonomii społecznej. Starostwo powiatowe oraz gminy Kolbudy, Trąbki Wielkie i Przywidz zadeklarowały udział w sieci współpracy JST OWES. Obecnie trwają rozmowy. Sieć to szkolenia, doradztwo indywidualne i wymiana praktyk, jak samorządy mogą skuteczniej pracować z NGO, przedsiębiorcami m.in. dzięki zleceniu usług.

Gmina Pruszcz Gdański włączyła się do Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej (tzw. SIM Metropolitalny). Jej zadaniem będzie budowa tanich mieszkań na wynajem. To propozycja dla osób i rodzin o średnich dochodach, których nie stać na zakup lub wynajem mieszkania na rynku komercyjnym oraz nie mają zdolności kredytowej.

W ramach działań profilaktycznych dla mieszkańców powiatu gdańskiego realizowany jest **metropolitalny Programem Profilaktyki Cukrzycy typu 2.** Program otrzymał dofinansowanie unijne w wysokości ponad 800 tys. zł. Zakłada on wczesną identyfikację osób ze stanem przedcukrzycowym, także chorych na cukrzycę w fazie jej bezobjawowego przebiegu. Docelowo projekt obejmie prawie 2 tys. mieszkańców powiatu gdańskiego.

Instytucje kultury z powiatu gdańskiego wzięły udział w programie **Dostępne Domy Kultury,** dzięki którym zespoły miały okazję poznać perspektywę osób

z niepełnosprawnościami, sprawdziły, co może być dla nich największą barierą podczas uczestnictwa w ofercie kulturalnej. Szkolenia prowadzili trenerzy Fundacji Kultury Bez Barier i zostały poprzedzone cyklem warsztatów merytorycznych z obsługi klienta z niepełnosprawnością. Ze szkoleń skorzystali pracownicy m.in. **Żuławskiego Ośrodka Kultury i Sportu w Cedrach Wielkich, OKSiBP Cieplewo i Gminnej Biblioteki Publicznej w Pszczółkach.** Przedstawiciele instytucji kultury z powiatu brali udział w spotkaniach, szkoleniach i wizytach studyjnych organizowanych w ramach **Metropolitalnej Kadry Kultury.** Szkolenia dotyczyły m.in. radzenia sobie w kryzysie związanym z pandemią, komunikacji w zespole czy relacji pomiędzy organizatorem a zarządzającymi instytucjami kultury. W prezydium Komisji Kultury zasiada przedstawiciel instytucji OKSiBP Cieplewo, Grzegorz Cwaliński.

Ustawa metropolitalna to temat, który wielokrotnie gościł na terenie powiatu gdańskiego w ostatnim roku. 6 września 2021 r. podczas kongresu **Smart Metropolia, wójt Pruszcza Magdalena Kołodziejczak, wójt Kolbud Andrzej Chruścicki oraz wójt Trąbek Wielkich Błażej Konkol** brali udział w posiedzeniu senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej. W pierwszej połowie roku Północna TV wyprodukowała i wyemitowała na swoich kanałach materiał filmowy dot. ustawy metropolitalnej z udziałem samorządowców z powiatu gdańskiego, w którym wystąpili: **Stefan Skonieczny, starosta gdański, Janusz Wróbel, burmistrz Pruszcza Gdańskiego, Magdalena Kołodziejczak, wójt Pruszcza Gdańskiego i Błażej Konkol, wójt Trąbek Wielkich.**

W listopadzie **w Juszkowie przed Urzędem Gminy Pruszcz Gdański prezentowaliśmy urodzinową wystawę przygotowaną z okazji 10 lat współpracy w ramach OMGGS.** Na 10 planszach przedstawione zostały najważniejsze wydarzenia z metropolitalnej historii.

Aż 4 gminy z powiatu gdańskiego znajdują się w TOP 10 gmin w metropolii z największym przyrostem mieszkańców. Porównując dane z końca 2020 r. i połowy 2021 r. w gminie Pruszcz Gdański przybyło 348 mieszkańców (3 miejsce w OMGGS), w Pruszczu Gdańskim – 244 (5 miejsce), w gminie Kolbudy – 205 (7 miejsce), natomiast w gminie Pszczółki 140 mieszkańców (10 miejsce). W sumie w całej metropolii przybyło 1125 osób.

Powiat tczewski

W Tczewie w 2020 r. zakończyła się **budowa węzeła integracyjnego** przy dworcu kolejowym. Powstał tam parking dla ponad 100 samochodów, chodniki i drogi rowerowe w ciągu Al. Zwycięstwa, ul. Armii Krajowej i ul. Wojska Polskiego. Przebudowano również ulicę Gdańską, powstała tam ścieżka rowerowa do bulwaru nadwiślańskiego oraz zamontowano nowe oświetlenie. Wartość wszystkich inwestycji to **41 mln zł, z dofinansowaniem UE 25 mln zł.**

Biuro OMGGS wspólnie z przedstawicielami metropolitalnych samorządów pracuje nad **Planem Zrównoważonej Mobilności dla całej metropolii (ang. SUMP),** który określi najważniejsze wyzwania

transportowe w naszym regionie, a także wskaże kierunki rozwoju. W ramach prac nad SUMP, na przełomie maja i czerwca 2021 r. zaprosiliśmy mieszkańców Pomorza do dyskusji o największych wyzwaniach transportowych w regionie. 15 czerwca odbyły się **warsztaty #MobilnaMetropolia** dla mieszkańców powiatu tczewskiego.

Miasto Tczew jest jedną z 16 gmin, w których uruchomiony zostanie **rower metropolitalny Mevo.** Przetarg został rozstrzygnięty pod koniec tego roku. W Tczewie będzie jeździć 125 rowerów i stanie 28 stacji.

Od 2019 r. metropolitalne samorządy biorą udział w unikatowym na skalę kraju projekcie budowy dróg w ramach **Metropolitalnego Pakietu Drogowego w formule PPP.** Obecnie projektem zainteresowane są 23 samorządy OMGGS, w tym z powiatu tczewskiego miasto Tczew oraz gminy Subkowy i Pelplin. Wszystkie samorządy zgłosiły do pakietu łącznie około 100 różnych odcinków dróg. Wartość inwestycji szacuje się wstępnie na 850 mln zł.

Samorządy z powiatu gdańskiego po raz kolejny biorą udział we **wspólnych zakupach koordynowanych przez OMGGS.** Do tej pory dzięki wspólnym zamówieniom publicznym udało się zaoszczędzić ponad 150 mln zł. Na **zakup rozdzielonej energii elektrycznej** zdecydowały się władze powiatu, miasta i gminy Tczew oraz Pelplina. Wspólny **zakup kompleksowej energii elektrycznej** zrealizują: miasto Tczew i Pelplin. Na wspólne **zakupy gazu** zdecydowały się władze powiatu, miasta i gminy Tczew oraz gminy Subkowy. Usługi pocztowe kupują wspólnie: władze powiatu, miasta i gminy Tczew oraz Pelplina. **Olej opałowy** we wspólnych zakupach kupuje gmina Subkowy. Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r.

Dwie gminy z powiatu tczewskiego - **Subkowy oraz Pelplin** - wzięły udział w **metropolitalnym programie optymalizacji energii.** Biuro OMGGS zajmuje się analizą opłat za energię w gminnych budynkach, przygotowujemy zalecenia dot. zmian grup taryfowych, a także dokumenty do zakładu energetycznego, dzięki którym zmiany mogą być wprowadzane szybko. Do tej pory oszczędności dla 32 samorządów, które wzięły udział w projekcie szacujemy na ponad 3 mln zł.

W powiecie realizowany jest projekt termomodernizacyjny o wartości **17,02 mln zł** z dofinansowaniem UE - **10,96 mln zł.** Projekt obejmuje przeprowadzenie prac w 10 budynkach użyteczności publicznej: PUP w Tczewie, ZST w Tczewie, ZKZ w Tczewie, ZPS w Tczewie, ZSRiK w Tczewie (2 budynki), ZSP w Pelplinie, DPS w Wielkich Wyrębach (3 budynki). Prace obejmują m.in. docieplenie przegród budynków, modernizację instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, wymianę źródeł ciepła oraz montaż OZE i wymianę oświetlenia w wybranych obiektach. Ukończono remont 4 z 10 budynków. Planowane zakończenie wszystkich prac to II połowa 2022 r. **7 budynków** w powiecie tczewskim przeszło **przegląd zakończonych termomodernizacji.** Dokumenty finalne wraz z uwagami i rekomendacjami zostały przekazane do wszystkich samorządów z sugestią ich uwzględnienia w ramach działań gwarancyjnych u wykonawców. Audyty termomodernizacyjne

w powiecie tczewskim zostały przeprowadzone w 2018 r. w budynku DPS w Wielkich Wyrębach, PUP oraz SP nr 10 w Tczewie. W 2019 r. przeprowadzono przeglądy w budynkach Zespołu Placówek Specjalnych, Przedszkola nr 8 i Sportowej SP nr 2 w Tczewie oraz w budynku Urzędu Miasta i Gminy Pelplin.

Gmina Pelplin ma swoich przedstawicieli w grupie pracującej nad projektami uchwał rad gmin i procedurami wzorcowych konsultacji społecznych **dot. uchwał krajobrazowych.** Działania grupy przewidują również edukację urzędników, którzy będą wdrażać zapisy uchwał krajobrazowych w danych samorządach. Grupa będzie wspierać samorządy aż do etapu przyjęcia uchwały przez radę gminy.

7 szkół z powiatu tczewskiego weźmie udział w nowym metropolitalnym **projekcie edukacyjnym "Klimat w szkołach metropolii".** Projekt opiera się na działaniach, które mają podnieść świadomość mieszkańców metropolii na temat łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków. Na terenie 40 metropolitalnych szkół zgłoszonych do projektu zostaną wybudowane tzw. zielono-niebieskie inwestycje. **W powiecie tczewskim do projektu zgłosiły się: szkoły podstawowe nr 10 i 11 w Tczewie oraz Zespół Kształcenia i Wychowania w Rudnie (gm. Pelplin), gdzie zostaną wybudowane zielone ściany. Skrzyniowe ogrody deszczowe powstaną w Zespole Szkół Budowlanych i Odzieżowych w Tczewie, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Pelplinie oraz w Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Pelplinie, z kolei kompostownik zostanie wybudowany w Zespole Szkół Technicznych w Tczewie.**

Wspieramy samorządy w działaniach służących poprawie efektywności energetycznej i ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych. Ogłosiliśmy postępowanie na opracowanie potrzeb doradczych w tym zakresie oraz przygotowanie wniosku aplikacyjnego do Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) w programie ELENA. Do wspólnej inicjatywy zgłosiło się **25 metropolitalnych samorządów, w tym z powiatu tczewskiego gminy Pelplin i Subkowy.** Grant z programu ELENA może pokryć 90 procent kosztów zatrudnienia ekodoradców w gminach.

Tczew uzyskał 16,9 mln zł dofinansowania na projekt związany z **rewitalizacją Starego Miasta i Zatorza.** Całkowita wartość projektu to 27,7 mln zł. Na osiedlu Zatorze przebudowano układ dróg oraz zamontowano oświetlenie i monitoring na ulicach: Kolejowej, Prostej, Półwiejskiej, Młyńskiej i Wilczej. W drugiej połowie roku rozpoczęto przebudowę kolejnych ulic: Kruczej, Prostej, Elżbiety oraz budowę ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż Kanału Młyńskiego do istniejącej kładki na kanałem. W ramach rewitalizacji trwa przebudowa i remont głównego budynku biblioteki przy ulicy Dąbrowskiego. Wewnątrz urządzone zostaną nowe sale spotkań warsztatowych i integracyjnych, duża sala konferencyjna i mediateka do odsłuchiwania zbiorów audio. Zbudowana zostanie winda zewnętrzna dla osób niepełnosprawnych. Na poddaszu znajdą się sale wystawiennicze. Przy ul. Podgórnej 8 powstaje Centrum Wspierania Rodziny. Kamienica jest przebudowywana na potrzeby tymczasowego, bezpłatnego schronienia dla osób doświadczających przemocy. Dodatkowo powstanie pomieszczenie do prowadzenia wsparcia przez psychologa czy pracownika socjalnego. Równolegle do działań

inwestycyjnych realizowanych na obszarze Starego Miasta i Zatorza, trwały działania społeczne, w ramach projektu **„Społeczna od-nowa”.** Projekt objął 125 osób z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym ze Starego Miasta i Zatorza. Celem było zwiększenie dostępu do miejsc świadczenia usług społecznych dla tych rodzin oraz zmniejszenie zjawisk przemocy, uzależnienia i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

W ramach **aktywizacji zawodowej** w trakcie realizacji jest projekt pn. **„Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w powiecie tczewskim IV”,** który dotychczas objął wsparciem **ponad 400 osób bezrobotnych** z powiatu tczewskiego. Realizatorem projektu jest Powiatowy Urząd Pracy w Tczewie. W ramach projektu przewidziano m.in pośrednictwo pracy lub doradztwo zawodowe, szkolenia, staże, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej lub doposażenia stanowiska pracy. W ramach aktywizacji **społeczno-zawodowej** na terenie powiatu realizowany jest obecnie projekt pn. **„Lokalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w partnerstwie tczewskim”,** w ramach którego od początku realizacji ponad 200 mieszkańców zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym otrzymało wsparcie. Celem projektu jest zmniejszenie poziomu ubóstwa i włączenie społeczne poprzez wzrost aktywności społecznej i zawodowej osób wykluczonych społecznie oraz ich otoczenia, zamieszkałych na terenie powiatu.

Gmina Pelplin uczestniczy w pracach nad **Standardem Minimum na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia.** Gmina podpisała deklarację partnerstwa na rzecz wdrażania standardu, jej przedstawiciele uczestniczyli w spotkaniach tematycznych w ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej.

Nowym działaniem w OWES i jedynym tego typu w regionie działaniem w powiecie jest **sieć współpracy samorządów.** Na podstawie porozumień **Pelplin** oddelegował swoich pracowników do stałej współpracy w tematyce ekonomii społecznej. Sieć to szkolenia, doradztwo indywidualne i wymiana praktyk, jak samorządy mogą skuteczniej pracować z NGO, przedsiębiorcami m.in. dzięki zleceniu usług. Pracownicy w sieci są oddelegowani do pracy w OWES do 2022 r. Dzięki temu uzyskujemy wkład własny do projektu. Obecnie samorządy OMGGS tworzą **6** spółdzielni socjalnych, w tym **1 tworzy Pelplin i Morzeszczyn.** W **Tczewie** sukcesem było połączenie usług OWES i projektu aktywizacji społeczno-zawodowej ZIT. Po projekcie aktywizacyjnym uczestniczki zaplanowały działalność sklepu charytatywnego **Szafa Serc.** To przedsiębiorstwo społeczne powstało przy wsparciu samorządu i ww. projektów ZIT. **Tczewscy Kurierzy Rowerowi** wygrali zamówienie publiczne wartości 1,1 mln zł na dostarczenie 150 tys. decyzji podatkowych w Gdańsku. Dzięki wsparciu miasta Tczew został przekazany budynek na działalność nowo powstającego **Zakładu Aktywizacji Zawodowej.**

1 167 mieszkańców powiatu tczewskiego zostanie objętych metropolitalnym projektem profilaktyki cukrzycy typu 2. Program rozpoczął się w 2019 r. i skierowany do osób aktywnych zawodowo i będących w grupie podwyższonego ryzyka.

Instytucje kultury z powiatu tczewskiego wzięły udział w programie **Dostępne Domy Kultury,** dzięki którym zespoły miały okazję poznać perspektywę osób z niepełnosprawnościami, sprawdziły, co może być dla nich największą barierą podczas uczestnictwa w ofercie kulturalnej. Szkolenia prowadzili trenerzy Fundacji Kultury Bez Barier i zostały poprzedzone cyklem warsztatów merytorycznych z obsługi klienta z niepełnosprawnością. Ze szkolenia stacjonarnego skorzystali pracownicy m.in. **Centrum Kultury i Sztuki w Tczewie.** Przedstawiciele instytucji kultury brali udział w spotkaniach, szkoleniach i wizytach studyjnych organizowanych w ramach **Metropolitalnej Kadry Kultury.** Szkolenia dotyczyły m.in. radzenia sobie w kryzysie związanym z pandemią, komunikacji w zespole czy relacji pomiędzy organizatorem a zarządzającymi instytucjami kultury.

Ustawa metropolitalna to temat, który wielokrotnie gościł na terenie powiatu tczewskiego w 2021 roku. 6 września 2021 r. podczas kongresu Smart Metropolia, **burmistrz Pelplina Mirosław Chyła** brał udział w posiedzeniu senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej dot. metropolii. 27 września do grona popierających ustawę metropolitalną dla Pomorza dołączył Sejmik Województwa Pomorskiego. Podczas sesji korzyści z usankcjonowania metropolii prezentował m.in. Mirosław Chyła. W 2021 r. przeprowadziliśmy szereg działań promocyjnych, które pokazywały mieszkańcom metropolii korzyści wynikające z uchwalenia ustawy metropolitalnej dla Pomorza. We współpracy z zespołem osób zajmujących się w gminach i powiatach OMGGS komunikacją i promocją (tzw. PR-OM) opublikowaliśmy cykl artykułów w gazetach i biuletynach samorządowych. Informacje o ustawie pojawiły się również na stronach internetowych i w mediach społecznościowych metropolitalnych samorządów oraz w lokalnych mediach.

Powiat nowodworski

W grudniu 2019 r. do użytku został oddany **węzeł integracyjny w Nowym Dworze Gdańskim** przy dworcu autobusowym. W ramach inwestycji powstała sieć dróg rowerowych w mieście, drogi rowerowe na trasie Nowy Dwór Gdański - Tuja oraz miejsca postojowe na 50 rowerów. Wartość projektu to ponad 7,5 mln zł, w tym 3 mln zł to dofinansowanie z UE.

Mieszkańcy powiatu nowodworskiego 8 czerwca wzięli udział w **warsztatach transportowych #MobilnaMetropolia.** Był to element prac nad **Planem Zrównoważonej Mobilności dla całej metropolii (ang. SUMP),** który określi najważniejsze wyzwania transportowe w naszym regionie, a także wskaże kierunki rozwoju.

Samorządy z powiatu nowodworskiego biorą udział we **wspólnych zakupach koordynowanych przez OMGGS.** Do tej pory dzięki wspólnym zamówieniom publicznym udało się zaoszczędzić ponad 150 mln zł. Wspólny **zakup kompleksowej energii elektrycznej** zrealizują: władze powiatu, gmin Ostaszewo, Stegna, Sztutowo i Krynica Morska. Wspólne zakupy energii rozdzielonej zrealizuje gmina Nowy Dwór Gdański. W postępowaniu na **wspólne zakupy usług pocztowyc**h udział wzięły: Nowy Dwór Gdański,

Stegna, Sztutowo i Krynica Morska. **Olej opałowy** dla gmin kupią: Ostaszewo, Nowy Dwór Gdański, Stegna, Sztutowo i Krynica Morska, natomiast **gaz ziemny** we wspólnych zakupach kupi Nowy Dwór Gdański. Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r.

Powiat nowodworski, Ostaszewo, Nowy Dwór Gdański i Stegna wzięły udział w **metropolitalnym programie optymalizacji energii.** Biuro OMGGS zajmuje się analizą opłat za energię w gminnych budynkach, przygotowujemy zalecenia dot. zmian grup taryfowych, a także dokumenty do zakładu energetycznego, dzięki którym zmiany mogą być wprowadzane szybko. Do tej pory raporty optymalizacji opłat za energię przygotowaliśmy dla 32 samorządów i zgodnie z wyliczeniami, po wprowadzeniu rekomendacji, mogłyby one wspólnie zaoszczędzić ponad 3 mln zł.

Krynica Morska ma swoich przedstawicieli w grupie pracującej nad projektami uchwał rad gmin i procedurami wzorcowych konsultacji społecznych **dot. uchwał krajobrazowych.** Działania grupy przewidują również edukację urzędników, którzy będą wdrażać zapisy uchwał krajobrazowych w danych samorządach. Grupa będzie wspierać samorządy aż do etapu przyjęcia uchwały przez radę gminy.
11,7 mln zł dotacji unijnych trafi do powiatu nowodworskiego na **projekty związane z termomodernizacją.** Remonty obejmują szkoły w Nowym Dworze Gdańskim, a także budynki użyteczności publicznej i opieki zdrowotnej w **gminie Stegna.** W ramach przeprowadzonych prac zmodernizowano świetlicę w Bronowie, GOK i OSP w Stegnie, budynek Urzędu Gminy, Zespół Szkół w Tujsku, Dom Kultury i NZOZ w Rybinie oraz GOPS i NZOZ w Stegnie. Zainstalowano pionowe wymienniki ciepła do pozyskiwania energii cieplnej bezpośrednio z ziemi, wymieniono kotły na pompy ciepła, wymieniono stolarkę drzwiową i okienną, ocieplono ściany, dachy i stropy w budynkach podpiwniczonych. Prace wykonano na podstawie **audytów energetycznych OMGGS** przeprowadzonych w 2019 r. w 7 budynkach.

Uczniowie 3 szkół z powiatu nowodworskiego wezmą udział w największym metropolitalnym projekcie edukacyjnym "Klimat w szkołach metropolii". Projekt opiera się na działaniach, które mają podnieść świadomość mieszkańców metropolii na temat łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków. Na terenie 40 metropolitalnych szkół zgłoszonych do projektu zostaną wybudowane tzw. zielono-niebieskie inwestycje. **W powiecie nowodworskim do projektu zgłosiły się: Liceum Ogólnokształcące im. Ziemi Żuławskiej w Nowym Dworze Gdańskim, gdzie zostanie wybudowana niecka infiltracyjna, Szkoła Podstawowa w Mikoszewie (gm. Stegna), gdzie stanie kompostownik, z kolei zielona ściana zostanie wybudowana w Szkole Podstawowej w Sztutowie.**

Wspieramy samorządy w działaniach służących poprawie efektywności energetycznej i ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych. Ogłosiliśmy postępowanie na opracowanie potrzeb doradczych w tym zakresie oraz przygotowanie wniosku aplikacyjnego do Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) **w programie ELENA.** Do wspólnej inicjatywy zgłosiło się 25 metropolitalnych samorządów, w tym z powiatu nowodworskiego

gminy Stegna i Sztutowo. Grant z programu ELENA może pokryć 90% kosztów zatrudnienia ekodoradców w gminach.

W ramach **aktywizacji zawodowej** na terenie powiatu realizowany jest projekt pn. "Aktywizacja zawodowa osób po ukończeniu 30 roku życia w powiecie nowodworskim (III)". Od początku realizacji projektu udzielono wsparcia ponad **200 osobom bezrobotnym** z powiatu nowodworskiego.

Gminy **Nowy Dwór Gdański, Stegna, Sztutowo i Krynica Morska** uczestniczą w pracach nad Standardem Minimum na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia. Gminy podpisały deklarację partnerstwa na rzecz wdrażania standardu, ich przedstawiciele uczestniczyli w spotkaniach tematycznych w ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej.

Nowym działaniem w OWES i jedynym w regionie jest sieć współpracy samorządów. Na podstawie porozumienia **Sztutowo** oddelegowało swojego pracownika do stałej współpracy w tematyce ekonomii społecznej. Sieć to szkolenia, doradztwo indywidualne i wymiana praktyk, jak samorządy mogą skuteczniej pracować z NGO, przedsiębiorcami m.in. dzięki zleceniu usług. Pracownicy w sieci są oddelegowani do pracy w OWES do 2022 r. Dzięki temu uzyskujemy wkład własny do projektu. OWES wspiera prowadzenie działalności **Spółdzielni Socjalnej Partner oraz Spółdzielni Socjalnej Stegna Serwis.**

Mieszkańcy gminy Stegna objęci są **metropolitalnym projektem profilaktyki cukrzycy typu 2** realizowanym przez Gdańsk. Program rozpoczął się w 2019 r. i skierowany do osób aktywnych zawodowo i będących w grupie podwyższonego ryzyka. Docelowo ma być przebadanych ponad 7 tys. mieszkańców Gdańska i gminy Stegna.

Pracownicy Żuławskiego Ośrodka Kultury w Nowym Dworze Gdańskim wzięli udział w programie **Dostępne Domy Kultury,** dzięki któremu mieli okazję poznać perspektywę osób z niepełnosprawnościami, sprawdzili, co może być dla nich największą barierą podczas uczestnictwa w ofercie kulturalnej. Szkolenia prowadzili trenerzy Fundacji Kultury Bez Barier. Zostały poprzedzone cyklem warsztatów merytorycznych z obsługi klienta z niepełnosprawnością. Pracownicy instytucji kultury brali udział w spotkaniach, szkoleniach i wizytach studyjnych organizowanych w ramach **Metropolitalnej Kadry Kultury.** Szkolenia dotyczyły m.in. radzenia sobie w kryzysie związanym z pandemią, komunikacji w zespole czy relacji pomiędzy organizatorem a zarządzającymi instytucjami kultury. ŻOK w Nowym Dworze Gdańskim był gościem cyklu online **Zoom na kulturę,** który służył wymianie praktyk i pomysłów na działania w czasie pandemii. W skład prezydium Komisji Kultury OMGGS wchodzi przedstawicielka Żuławskiego Ośrodka Kultury, **Monika Jastrzębska-Opitz.**

Ustawa metropolitalna to temat, który wielokrotnie gościł na terenie powiatu nowodworskiego w 2021 roku. 6 września podczas kongresu Smart Metropolia, burmistrz **Nowego Dworu Gdańskiego Jacek Michalski** brał udział w posiedzeniu senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji

Państwowej dot. metropolii. 27 września br. do grona popierających ustawę metropolitalną dla Pomorza dołączył Sejmik Województwa Pomorskiego. Podczas sesji dot. korzyści z usankcjonowania metropolii **burmistrz Michalski** reprezentował OMGGS. W pierwszej połowie roku Regionalna Telewizja Internetowa TvMalbork.pl wyprodukowała i wyemitowała na swoich kanałach materiał filmowy dot. ustawy metropolitalnej z udziałem samorządowców z powiatu nowodworskiego, w którym wystąpili: **Jacek Michalski, burmistrz Nowego Dworu Gdańskiego, Ewa Dąbska, wójt Stegny i Krzysztof Swat burmistrz Krynicy Morskiej.**

Jesienią 2021 r. na ul. Turystycznej **w Sztutowie prezentowaliśmy urodzinową wystawę przygotowaną z okazji 10 lat współpracy w ramach OMGGS.** Na 10 planszach przedstawione zostały najważniejsze wydarzenia z metropolitalnej historii.

Powiat malborski

Wspólnie z samorządowcami biuro OMGGS pracuje nad **Planem Zrównoważonej Mobilności dla całej metropolii (ang. SUMP),** który określi najważniejsze wyzwania transportowe w naszym regionie, a także wskaże kierunki rozwoju. W ramach prac nad SUMP, na przełomie maja i czerwca 2021 r. zaprosiliśmy mieszkańców Pomorza do dyskusji o największych wyzwaniach transportowych w regionie. **10 czerwca odbyły się warsztaty #MobilnaMetropolia dla mieszkańców powiatu malborskiego.**

Od 2019 r. metropolitalne samorządy biorą udział w unikatowym na skalę kraju projekcie budowy dróg w ramach **Metropolitalnego Pakietu Drogowego w formule PPP.** Obecnie projektem zainteresowane są 23 samorządy, w tym miasto **Malbork**. Wszystkie samorządy zgłosiły do pakietu łącznie około 100 różnych odcinków dróg. Wartość inwestycji szacuje się wstępnie na 850 mln zł.

Samorządy z powiatu malborskiego po raz kolejny biorą udział we **wspólnych zakupach koordynowanych przez OMGGS.** W ciągu 10 lat funkcjonowania grup zakupowych udało się zaoszczędzić ponad 150 mln zł. Na **zakup rozdzielonej energii elektrycznej** zdecydowały się władze Malborka i Muzeum Zamkowego oraz gmin Miłoradz i Nowy Staw. Wspólny **zakup kompleksowej energii elektrycznej** zrealizują władze powiatu malborskiego oraz gminy Nowy Staw. W postępowaniu na **wspólne zakupy usług pocztowych** udział wzięły władze Malborka oraz gmin Nowy Staw i Miłoradz. **Olej opałowy** kupi wspólnie gmina Miłoradz, a we **wspólnych zakupach paliwa do samochodów** służbowych udział wzięły gminy Miłoradz i Nowy Staw oraz Muzeum Zamkowe w Malborku. Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r.

Władze Malborka mają swojego przedstawiciela w grupie pracującej nad projektami uchwał rad gmin i procedurami wzorcowych konsultacji społecznych **dot. uchwał krajobrazowych.** Działania grupy przewidują również edukację urzędników, którzy będą wdrażać zapisy uchwał krajobrazowych w danych samorządach. Grupa będzie wspierać samorządy aż do etapu przyjęcia uchwały przez radę gminy.

Powiat malborski bierze udział **w metropolitalnym programie optymalizacji energii.** Biuro OMGGS

zajmuje się analizą opłat za energię w gminnych budynkach, przygotowujemy zalecenia dot. zmian grup taryfowych, a także dokumenty do zakładu energetycznego, dzięki którym zmiany mogą być szybko wprowadzane. Do tej pory raporty optymalizacji opłat za energię przygotowaliśmy dla 32 samorządów i zgodnie z wyliczeniami, po wprowadzeniu rekomendacji, mogłyby one wspólnie zaoszczędzić ponad 3 mln zł.

13 budynków w powiecie malborskim przeszło przegląd zakończonych termomodernizacji. Dzięki badaniom finansowanym ze środków pomocy technicznej (30% dofinansowania OMGGS) samorządy uniknęły dodatkowych wydatków związanych z prowadzeniem audytów energetycznych swoich obiektów. Dokumenty finalne wraz z uwagami i rekomendacjami zostały przekazane do wszystkich samorządów z sugestią ich uwzględnienia w ramach działań gwarancyjnych u wykonawców. Audyty termomodernizacyjne w powiecie malborskim przeprowadzono w budynkach Starostwa Powiatowego, PUP i Urzędu Miasta Malborka, a także w Muzeum Miasta Malborka i w malborskich szkołach i przedszkolach (Żłobek Miejski "Szarotka", przedszkola nr 5 i 8, SP nr 1,2,5,6,8) oraz w budynku Urzędu Miejskiego w Nowym Stawie.

Dwie szkoły z powiatu malborskiego wezmą udział w nowym metropolitalnym projekcie edukacyjnym "Klimat w szkołach metropolii". Projekt opiera się na działaniach, które mają podnieść świadomość mieszkańców metropolii na temat łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków. Na terenie 40 metropolitalnych szkół zgłoszonych do projektu zostaną wybudowane tzw. zielono-niebieskie inwestycje. W powiecie malborskim do projektu zgłosiły się: **SP nr 1 w Malborku oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Malborku.**

Wspieramy samorządy w działaniach służących poprawie efektywności energetycznej i ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych. Ogłosiliśmy postępowanie na opracowanie potrzeb doradczych w tym zakresie oraz przygotowanie wniosku aplikacyjnego do Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) w programie **ELENA**. Do wspólnej inicjatywy zgłosiło się **25 metropolitalnych samorządów, w tym z powiatu malborskiego Nowy Staw.** Grant z programu ELENA może pokryć 90 procent kosztów zatrudnienia ekodoradców w gminach. Będą to specjaliści ds. energetycznych oraz odnawialnych źródeł energii.

Jako pierwsza metropolia w Polsce wprowadzamy rozwiązania systemowe dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, ujęte w **Standardzie Minimum na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia.** W pracach nad standardem biorą udział m.in. gminy **Malbork, Nowy Staw i i Miłoradz.** Gminy podpisały deklarację partnerstwa na rzecz wdrażania standardu, a ich przedstawiciele uczestniczyli w spotkaniach tematycznych w ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej. Gmina **Nowy Staw** przeprowadziła również ankietę badającą potrzeby OzN i opiekunów.

Ustawa metropolitalna to temat, który wielokrotnie gościł na terenie powiatu malborskiego w 2021 r. W pierwszej połowie roku Regionalna Telewizja Internetowa TvMalbork.pl wyprodukowała i wyemitowała na swoich kanałach materiał

filmowy dot. ustawy metropolitalnej z udziałem samorządowców z powiatu malborskiego, w którym wystąpili: **Arkadiusz Skorek, wójt Miłoradza i Marek Charzewski, burmistrz Malborka.** 6 września 2021 r. podczas kongresu Smart Metropolia, **burmistrz Malborka Marek Charzewski** brał udział w posiedzeniu senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej dot. metropolii GZM i OMGGS.

W październiku w **Nowym Stawie,** na Rynku prezentowaliśmy **urodzinową wystawę przygotowaną z okazji 10 lat współpracy** w ramach OMGGS. Na 10 planszach przedstawione zostały najważniejsze wydarzenia z metropolitalnej historii.

Przedstawiciele **Malborskiego Centrum Kultury i Edukacji** brali udział w spotkaniach, szkoleniach i wizytach studyjnych organizowanych w ramach **Metropolitalnej Kadry Kultury.** Szkolenia dotyczyły m.in. radzenia sobie w kryzysie związanym z pandemią, komunikacji w zespole czy relacji pomiędzy organizatorem a zarządzającymi instytucjami kultury. Po raz pierwszy włączyliśmy się w animację i promocję działań w ramach **Europejskich Dni Dziedzictwa,** służących rozwojowi lokalnej turystyki. Wspólnie z **Muzeum Zamkowym w Malborku** prowadziliśmy nabór organizatorów wydarzeń i promocję tego wydarzenia. Podczas obchodów w dwa weekendy września pomorskie instytucje, w tym **Malborskie Stowarzyszenie OŚ i Muzeum Zamkowe w Malborku** organizowały darmowe wydarzenia pod hasłem “Smaki Dziedzictwa”.

Nowym działaniem w OWES i jedynym obecnie w regionie jest sieć współpracy samorządów. Na podstawie porozumienia **Malbork** oddelegował pracownika do stałej współpracy w tematyce ekonomii społecznej. Sieć to szkolenia, doradztwo indywidualne i wymiana praktyk, jak samorządy mogą skuteczniej pracować z NGO, przedsiębiorcami m.in. dzięki zleceniu usług. Pracownicy w sieci są oddelegowani do pracy w OWES do 2022 r. Według podziału na cztery subregiony, Malbork objęty jest wsparciem **OWES Nadwiślańskiego.**

Gmina Liniewo i Gmina Skarszewy

Obie gminy są jednymi z najkrótszych stażem w metropolii. Leżą w powiatach, które nie są członkami OMGGS. Gmina Skarszewy (pow. starogardzki) została przyjęta do grona członków w lipcu 2020 r., z kolei gmina Liniewo (pow. kościerski) na początku 2021 r.

Gmina Skarszewy włączyła się w unikatowy na skalę kraju projekt budowy dróg w ramach **Metropolitalnego Pakietu Drogowego w formule Partnerstwa Publiczno-Prywatnego.** Na terenie 23 pomorskich gmin i powiatów może zostać wyremontowanych i zbudowanych blisko 200 km lokalnych dróg. Samorządy zgłosiły do pakietu łącznie około 100 różnych odcinków dróg. Wartość inwestycji szacuje się wstępnie na 850 mln zł.

Obie gminy wzięły udział we **wspólnych zakupach na 2022 r. koordynowanych przez OMGGS.** O tym, że to się opłaca, władze metropolitalnych miast, gmin i powiatów przekonały się w ciągu 10

lat funkcjonowania grup zakupowych, kupując wspólnie energię elektryczną, gaz, paliwo do samochodów służbowych czy usługi pocztowe. Do tej pory dzięki wspólnym zamówieniom publicznym udało się zaoszczędzić ponad 150 mln zł. **Gmina Liniewo** wspólnie z innymi samorządami wzięła udział w postępowaniu na zakup rozdzielonej energii elektrycznej, natomiast **gmina Skarszewy** na zakup kompleksowej energii elektrycznej. Wszystkie umowy będą obowiązywały przez rok - do końca grudnia 2022 r.

Wspieramy samorządy w działaniach służących poprawie efektywności energetycznej i ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych. Ogłosiliśmy postępowanie na opracowanie potrzeb doradczych w tym zakresie oraz przygotowanie wniosku aplikacyjnego do Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) w programie **ELENA.** Do wspólnej inicjatywy zgłosiło się **25 metropolitalnych samorządów, w tym gmina Liniewo.** Grant z programu ELENA może pokryć 90 procent kosztów zatrudnienia ekodoradców w gminach. Będą to specjaliści ds. energetycznych oraz odnawialnych źródeł energii.

2 szkoły z gminy Skarszewy biorą udział w największym metropolitalnym projekcie **edukacyjnym "Klimat w szkołach metropolii".** Projekt opiera się na działaniach, które mają podnieść świadomość mieszkańców metropolii na temat łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków. Na terenie 40 metropolitalnych szkół zgłoszonych do projektu zostaną wybudowane tzw. zielono-niebieskie inwestycje. **W Szkole Podstawowej w Szczodrowie powstanie niecka infiltracyjna, natomiast w Szkole Podstawowej nr 1 w Skarszewach zostanie wybudowana zielona ściana.** W ramach projektu przeszkolimy nauczycieli oraz dostarczymy komplet materiałów dydaktycznych. Każda ze szkół otrzyma także sadzonki i narzędzia do dodatkowych nasadzeń roślin. Wszystkie wymienione w projekcie inicjatywy będą realizowane w ciągu trzech lat.

Gmina Skarszewy włączyła się do Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej (tzw. SIM Metropolitalny). Zadaniem SIM będzie budowa tanich mieszkań na wynajem. To propozycja dla osób i rodzin o średnich dochodach, których nie stać na zakup lub wynajem mieszkania na rynku komercyjnym oraz nie mają zdolności kredytowej.

Jako pierwsza metropolia w Polsce wprowadzamy rozwiązania systemowe dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, ujęte w **Standardzie Minimum na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia.** W pracach nad standardem biorą udział gminy Liniewo i Skarszewy. Gminy podpisały deklarację partnerstwa na rzecz wdrażania standardu, a ich przedstawiciele uczestniczyli w spotkaniach tematycznych w ramach Metropolitalnej Akademii Samorządowej. Gmina Skarszewy przeprowadziła również ankietę badającą potrzeby osób z niepełnosprawnościami i opiekunów.

W ramach Komisji ds. Administracji i Finansów odbywają się szkolenia i spotkania tematyczne dla osób zajmujących się w samorządach m.in. zamówieniami publicznymi, grupami zakupowymi, cyfryzacją i RODO. W 2021 r. przedstawiciele gmin Skarszewy i Liniewo wzięli udział w cyklicznych spotkaniach specjalistów ds. zamówień publicznych (Skarszewy), w spotkaniu dotyczącym

elektronicznego obiegu dokumentów (Skarszewy), w szkoleniu dotyczącym ustawy o ochronie sygnalistów (Liniewo), posiedzeniu komisji dot. RODO (Skarszewy, Liniewo).

Przedstawicielki **Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej w Skarszewach** brały udział w spotkaniach, szkoleniach i wizytach studyjnych organizowanych w ramach **Metropolitalnej Kadry Kultury.** Szkolenia dotyczyły m.in. radzenia sobie w kryzysie związanym z pandemią, komunikacji w zespole czy relacji pomiędzy organizatorem a zarządzającymi instytucjami kultury. Wspólnie uczestniczyliśmy również w wizycie studyjnej w Art inkubatorze Goyki 3 w Sopocie, pracując nad tematem współpracy międzynarodowej w instytucjach kultury. W tym roku powstała również strona www.mkk.metropoliagdansk.pl oraz mapa instytucji kultury, w ramach której zostało ujętych kilkaset instytucji i organizacji pozarządowych związanych z kulturą, w tym podmioty ze Skarszew.

Piątek z metropolią to cykl w mediach społecznościowych, w którym zachęcamy mieszkańców do odwiedzenia najpiękniejszych zakątków metropolii. Na profilach OMGGS na Facebooku, Instagramie i Twitterze prezentujemy miejsca warte zobaczenia, lokalne atrakcje, ciekawostki związane z daną gminą, zaglądamy do historii oraz podpowiadamy jak dojechać. Wpisy powstają przy współpracy z pracownikami odpowiedzialnymi w urzędach gmin za promocję. Dotychczas podczas cyklu #PiątekzMetropolią odwiedziliśmy wirtualnie 46 metropolitalnych samorządów, w tym Skarszewy.

Bądźmy w kontakcie

To już koniec naszego sprawozdania, w którym opisaliśmy nasze najważniejsze działania w 2021 r.
Mamy nadzieję, że dzięki temu poznaliście nas jeszcze lepiej. Jeżeli po przeczytaniu naszego raportu chcielibyście podzielić się refleksjami lub uwagami – zapraszamy do kontaktu.

Czekamy na kontakt:
biuro@metropoliagdansk.pl

www.metropoliagdansk.pl